

บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ
ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

นางศิริวดี ภัทรภูวดล

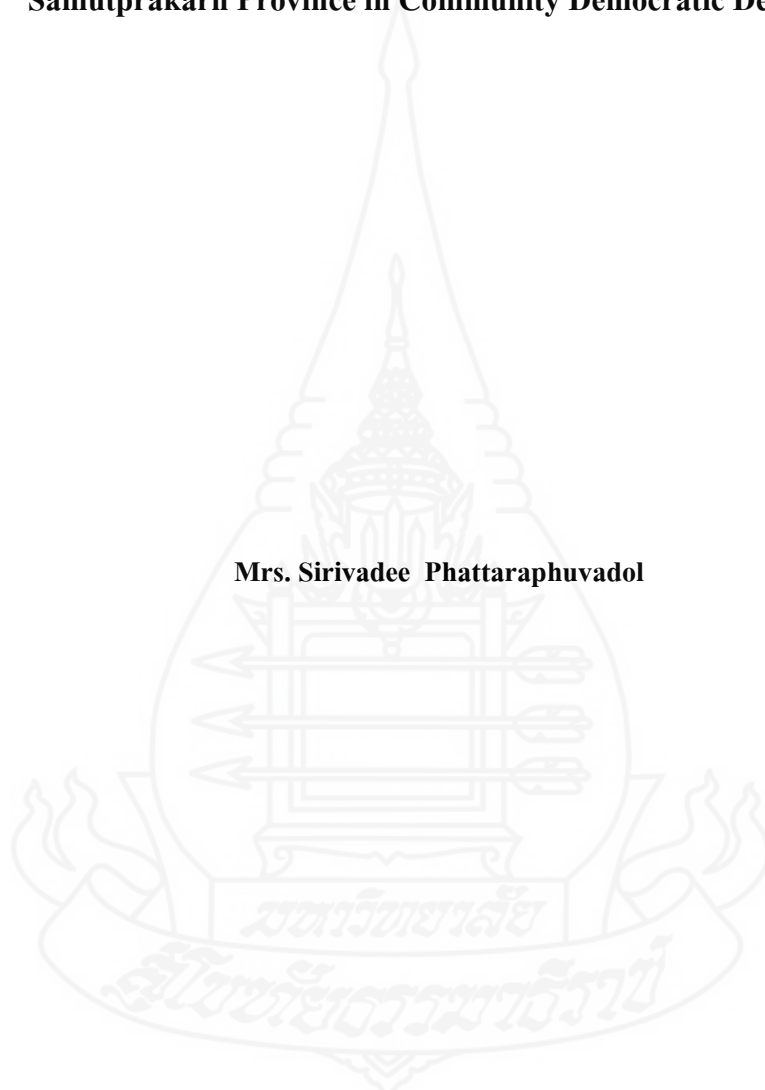

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Roles of Members of Tambol Dansamrong Municipality Council,
Samutprakarn Province in Community Democratic Development**

Mrs. Sirivadee Phattaraphuvadol

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammatirat Open University

2012

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ
ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

ผู้ศึกษา นางศิริวิดี ภัทรภูวดล รหัสนักศึกษา 2498000526 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนและ(3)เสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ เจาะลึกจากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงและการสังเกตการณ์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า(1)บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงแบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทในสภาฯ ได้แก่ การอภิปราย เสนอแนะและนำปัญหาของประชาชนเข้าสู่สภาฯเพื่อ ดำเนินการแก้ไข และบทบาทนอกสภาฯ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้นำชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมรับฟังและเสนอข้อคิดเห็นในการประชุมสภาฯทุกครั้ง (2) ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทใน สภาฯ คือไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานรับผิดชอบและถูกปิดกั้นในการสืบค้นข้อมูล เพื่อการติดตาม ตรวจสอบและอภิปรายในสภากรนำปัญหาของประชาชนเข้าอภิปรายในสภาไม่ได้รับการแก้ไขอย่าง ทันท่วงที ต้องรอให้ประชาชนเข้ามาร้องขอโดยตรงกับฝ่ายบริหารเท่านั้น เป็นปัญหาที่สำคัญต่อบทบาท ของสมาชิกสภาเพราะทำให้ประชาชนไม่แน่ใจว่าสมาชิกสภาจะสามารถเป็นที่พึ่งในฐานะตัวแทนของ ประชาชนได้จริงหรือเปล่า ปัญหาและอุปสรรคนอกสภาฯ คือ การลงพื้นที่พบปะประชาชนเป็นไปอย่าง ไม่ต่อเนื่องและไม่สามารถแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ทันทั่วทั้งที่ประชาชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนและการเมืองท้องถิ่นเท่าที่ควร (3) ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดง บทบาทในสภาฯ สมาชิกสภาฯต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนและมีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างแท้จริงโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทนอกสภาฯต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริงตั้งแต่ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนิน การร่วมรับประโยชน์และ ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ บทบาท สมาชิกสภา เทศบาลตำบลด่านสำโรง ประชาธิปไตยชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ

Independent Study title: The Roles of Members of Tambol Dansamrong Municipality Council, Samutprakarn Province in Community Democratic Development

Author: Mrs. Sirivadee Phattaraphuvadol; **ID:** 2498000526; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Independent Study advisor:** Dr. Senee Comsook, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the role of the members of Tambol Dansamrong Municipality Council the role of the members of municipality Council, In the development of a democratic community, 2) to study the problems and difficulties of member of Tambol Dansamrong Municipality Council in the development of democracy at Dansamrong community, and 3) to suggest the role of members of Tambol Dansamrong Municipality Council in the development of democracy Dansamrong community.

This research is a qualitative research by the study of relevant documents, interviewing the members of municipal district at Dansamrong and observations of the actual event by using purposive sampling, 12 members of municipal district at Dansamrong. The tools used to collect the data were interview and descriptive data analysis.

The research found that the role of the members of municipal district at Dansamrong Municipality divided into two roles are within the municipal district and outside the municipal district (1) role within the municipal district, some members were suggestion and raised the problems of the people in Parliament to take corrective action Role outside the municipal district, some members were supporting the public and community leaders took part in hearings and proposed council meeting time (2) problem of the role of the member within municipal district found that the problem is not getting cooperation from the agency responsible for the retrieval and blocked for searching, tracking, examination and debate in the Council. The issue of public debate in council is not resolved in a timely manner. It has to wait for people to request directly to management only. This is an issue of critical importance to the council. I make sure that the council cannot be relied on as a substitute to real or not. (3) The recommendations and guidelines of the role of the members within municipal district, is committed to a vision of what I thing I decided to be authenticity to the well-being of the population benefits truly selfless personal or problem feedback of the role in community.

Keywords: Roles, Members of Tambol Dansamrong Municipality, Council democratic community, Samutprakarn Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีในที่สุด เนื่องจากได้ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูคนแรกที่ได้อบรมสั่งสอนลูก จนเติบโตใหญ่มาวันนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนเพิ่มพูนวิชาความรู้ แก่ข้าพเจ้า จนสำเร็จการศึกษามาตามลำดับ

ขอขอบคุณ ครอบครัว ภัทรภูวศล ที่คอยเป็นกำลังใจและคอยห่วงใยอยู่เสมอ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นกำลังใจและห่วงใยกันในการศึกษามาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาอิสระเรื่องนี้ คงเป็นประโยชน์สำหรับผู้ศึกษาวิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

ศิริวดี ภัทรภูวศล

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ: เจริญทฤษฎี	7
นิยามศัพท์เฉพาะ: เจริญปฏิบัติการ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization Theory)	11
การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล	16
ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Role Theory)	28
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา (Development Theory)	34
ทฤษฎีพัฒนาการทางการเมือง (Political Development Theory)	35
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation Theory)	47
รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	85
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา	87
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	158
สรุปผลการวิจัย	158
อภิปรายผลการวิจัย	164
ข้อเสนอแนะ	170
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	178
ก แบบสัมภาษณ์	179
ประวัติผู้ศึกษา	185

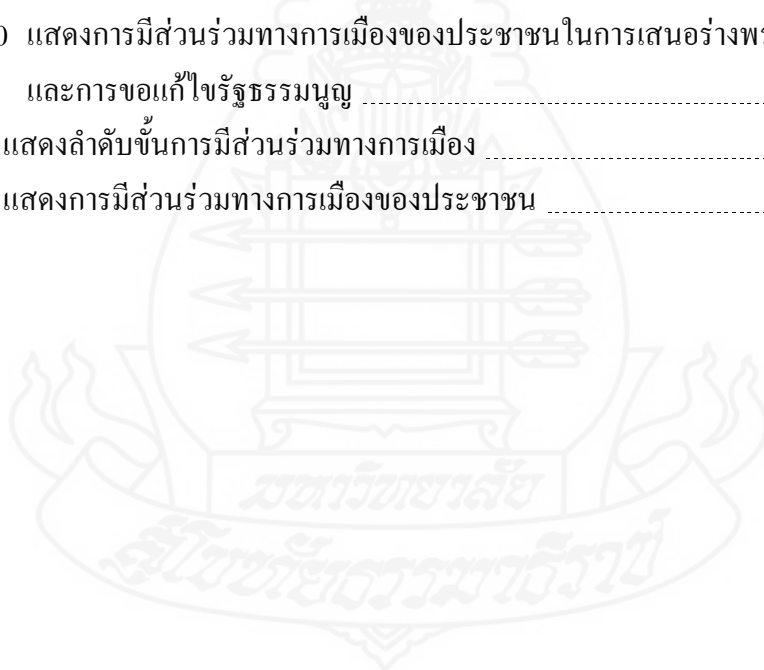
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (รายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง)	78
ตารางที่ 3.2 แสดงเขตเลือกตั้ง หมู่บ้านและชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลด่านสำโรง	80
ตารางที่ 3.3 แสดงผู้ให้สัมภาษณ์และการสังเกตพบาของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง	82
ตารางที่ 3.4 แสดงผู้ให้สัมภาษณ์และการสังเกตพบาของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง	83
ตารางที่ 4.1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบความคิด	6
ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบและพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไทย	15
ภาพที่ 2.2 แสดงโครงสร้างการบริหารเทศบาล	23
ภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	28
ภาพที่ 2.4 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง	54
ภาพที่ 2.5 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	57
ภาพที่ 2.6 แสดงการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชน	58
ภาพที่ 2.7 แสดงลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง	59
ภาพที่ 2.8 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	61
ภาพที่ 2.9 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้ง	62
ภาพที่ 2.10 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ และการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ	63
ภาพที่ 2.7 แสดงลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง	59
ภาพที่ 2.8 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	61

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล ได้มีการริเริ่มเป็นครั้งแรกในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โดยทรงพระราชทานให้สัมภรณ์ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ The New York Times เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2474 ความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าเห็น สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่า ประชาชนควรมีสหสัมพันธ์ในกิจการท้องถิ่น เรากำลังจะพยายามให้การศึกษาแก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่า จะเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีการปกครองแบบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมี ประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” จากพระราชปณิธาน ดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ 7 ที่ทรงต้องการให้ระบบเทศบาลเป็น โรงเรียนฝึกหัดการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติต่อไป และแนวพระราชดำริดังกล่าว จะไม่ได้เกิดขึ้นจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ก็ตามแต่เมื่อคณะราษฎรได้ทำ การเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 พระยามโนปกรณนิติธาดาซึ่งเป็น นายกรัฐมนตรีคนแรก ก็ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ความตอนหนึ่งว่า “รัฐบาลนี้เห็นว่าวิธีการปกครองโดยรวมอำนาจและหน้าที่การปกครองของ ประเทศให้มาอยู่ในจุดศูนย์กลางจุดเดียวเช่นเดี๋ยวนี้นี้ไม่ได้ผลเท่ากับที่จะแบ่งอำนาจและหน้าที่ให้ไป อยู่ในเฉพาะท้องถิ่นเสียบ้าง” รัฐบาลนี้เห็นว่าเป็นการสำคัญที่จะได้เตรียมจัดให้มีเทศบาลหรือการ ปกครองท้องถิ่นในราวปีหน้า (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา 2538: 9)

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2476 สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยจำลองโครงสร้างสถาบันการเมืองในระบบรัฐสภา ระดับชาติมาสู่การปกครอง ท้องถิ่นแบบเทศบาล โดยกำหนดให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีสิทธิเลือกตั้ง “สมาชิกสภาตำบล” หมู่บ้านละหนึ่งคน แต่ถ้าหมู่บ้านใดมีราษฎรเกิน 200 คน ให้เลือกสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน เพื่อให้สมาชิกสภาตำบลทำหน้าที่ตราเทศบัญญัติและให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งและควบคุม “คณะผู้บริหาร” สภาตำบลและคณะผู้บริหารที่จัดตั้งขึ้น จึงมีลักษณะความสัมพันธ์ตามหลักการ เชื่อมโยงอำนาจ ดังปรากฏตามระบบรัฐสภาในระดับชาติ ทั้งนี้ ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้การ

ปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลเป็น “โรงเรียน” สอนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อให้เทศบาลเป็นสถาบันการปกครองที่มีอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะแบ่งเบาภาระของรัฐบาลส่วนกลางแล้ว ยังทำให้กิจการสาธารณะนั้นตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ดังที่ชาวชนบทของอังกฤษเคยกล่าวว่า “เราขอมูรู้ว่าตำบลของเราทำอะไรพวกในทำเนียบหาฐู้ไม่” ดังนั้นนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2476 เป็นต้นมา การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจึงได้มีการจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลครั้งแรก จำนวน 48 แห่งและจนกระทั่งปี พ.ศ. 2496 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลทั้งหมด 117 เทศบาลและในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 จึงทำให้สุขาภิบาลทั่วประเทศทั้งหมด 980 แห่ง ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาล ปัจจุบันจึงมีเทศบาลทั่วประเทศ จำนวน 1,156 แห่ง (กรมการปกครอง 2548: 29)

การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล เป็นลักษณะการปกครองตนเอง (Local Self Government) โดยประชาชนเพื่อประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization) และหลักการกระจายอำนาจทางการบริหาร (Administrative Decentralization) กล่าวคือ ลักษณะการกระจายอำนาจทางการเมืองได้กำหนดให้ประชาชนมีการเลือกตั้ง (Election) ตัวแทนของประชาชน (Representative) คือ ผู้บริหารท้องถิ่นเข้ามาทำหน้าที่ด้านการบริหารงาน และสมาชิกสภาเทศบาล เข้ามาทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารตามหลักการถ่วงดุลอำนาจของระบบรัฐสภา ส่วนลักษณะของการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำเทศบัญญัติบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการจัดบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ หน้าที่ที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีสัมมาอาชีพ มีสุขภาพอนามัยดี มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต ซึ่งภารกิจเหล่านี้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาลได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจในการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (ประทาน คงฤทธิศึกษากร 2526: 9) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จึงมีความสำคัญทั้งต่อการพัฒนาการเมืองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจท้องถิ่น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารงานเทศบาล จึงมีผลต่อการกินดี อยู่ดีและวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารงานเทศบาลให้เป็นไปได้ตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งเทศบาลดังกล่าว นอกจากจะเกิดจาก

ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของเทศบาลและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลแล้ว ปัจจัยด้านสมรรถนะของเทศบาลในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพและความพึงพอใจของประชาชนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับบทบาทของบุคลากรในองค์กรเทศบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนต่อการทำหน้าที่ พัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองรวมไปถึงการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน (ชาญไชย มุตตาหารัฐ 2550: 2)

สมาชิกสภาเทศบาล เป็นตำแหน่งที่มาจากกาเลือกตั้ง มีหน้าที่ที่สำคัญในกระบวนการนิติบัญญัติของเทศบาล และมีบทบาทสำคัญในการกำกับ ดูแลการบริหารงานของเทศบาลให้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งปฏิบัติงานให้บริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ดังนั้น สมาชิกสภาเทศบาลจึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลเป็นอย่างดี และมีคุณลักษณะสำคัญดังนี้คือ 1) มีประวัติส่วนตัว ประวัติการทำงานและผลงานที่ผ่านมาดีเป็นที่ยอมรับ กล่าวต่อสู่เพื่อความถูกต้องชอบธรรม 2) มีคุณธรรมและมีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ว่าเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งชีวิตส่วนตัวและการทำงาน 3) มีความรู้ความสามารถ คือ มีการศึกษาพอสมควรรู้ปัญหา รู้หน้าที่ และมีแนวคิด หรือข้อเสนอในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน มีความเป็นไปได้ รู้จักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่น และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 4) เคารพกฎหมาย และระเบียบ และกติกากองบ้านเมือง 5) มีบทบาทในการส่งเสริม และพัฒนาประชาธิปไตย คือ มีเหตุผล ไม่ถือเอาความคิดของตนเองเป็นใหญ่ เคารพมติเสียงส่วนใหญ่ รับฟังความเห็นของเสียงส่วนน้อย 6) มีการหาเสียง และแนะนำตัวอย่างสร้างสรรค์โดยไม่ฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎกติกาการเลือกตั้ง 7) เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และนำมาแก้ไขโดยเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน 8) เป็นแบบอย่างของการรู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวม เช่น ไม่เป็นผู้บุกรุก เบียดบัง และเบียดเบียนสาธารณประโยชน์และประโยชน์สุขของประชาชน 9) กระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการรวมกลุ่ม และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2546 :16)

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล โดยหลักการแล้วมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ ประการแรก มีหน้าที่ในการสะท้อนความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งเป็น

หน้าที่โดยทั่วไปของผู้แทนประชาชนอยู่แล้ว เช่น รับฟังปัญหา ความต้องการ ความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนนำข้อเรียกร้องเหล่านั้นเสนอต่อฝ่ายบริหารให้ฝ่ายบริหารแก้ไขให้ หรือในบางเรื่องที่สามารถสภาเทศบาลแก้ไขได้เลย ประการที่สอง หน้าที่ในการออกเทศบัญญัติ คือหน้าที่ในการออกกฎหมายหรือเทศบัญญัติ หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ชัดเจนที่สุดในการทำงานของสภาเทศบาล เทศบาล สภาเทศบาลทำหน้าที่เป็นองค์กรทางนิติบัญญัติในเทศบาล พิจารณา ถัดกรองและอนุมัติกฎหมายต่างๆว่าควรบังคับใช้ในเขตเทศบาลหรือไม่ ประการสุดท้าย หน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของฝ่ายบริหารได้ออย่างน้อย 3 วิธี ได้แก่ 1) การตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหาร 2) การตรวจสอบการทำงานโดยคณะกรรมการสามัญและวิสามัญของสภาเทศบาล ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลสามารถตั้งคณะกรรมการชุดดังกล่าวเพื่อพิจารณาและศึกษาในประเด็นดังกล่าว และ 3) การเสนอเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในเขตเทศบาล การทำงานของสภาเทศบาล (ส.ท.) ก็คล้ายกับการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) นั่นเอง แต่ข้อจำกัดทางกฎหมายของส.ท.จะมากกว่า สมาชิกสภาเทศบาลจึงเป็นผู้ที่ประชาชนเลือกให้เป็นตัวแทนในระดับท้องถิ่น เข้าไปทำหน้าที่ในการออกกฎหมายหรือเทศบัญญัติ ติดตามการทำงานของฝ่ายบริหาร ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เมื่อมีปัญหา ก็เสนอให้ฝ่ายบริหารแก้ไขได้ทันที แต่ถ้าประชาชนเลือกผู้แทนที่ไม่ดี ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดคุณธรรม ชนาะการเลือกตั้งด้วยการทุจริตใช้เงินซื้อเสียง หลบเลี่ยงกฎหมายให้เข้าไปทำหน้าที่แทน ผลกระทบที่ตามมา ก็คือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่น กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การบริหารงบประมาณสิ้นเปลือง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ใช้งบประมาณเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง พยายามถอนทุนคืนด้วยวิธีการทุจริตคอร์รัปชัน ใช้ตำแหน่งผู้แทนแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบต่างๆ ด้วยความไม่รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ดังนั้นในการเลือกตั้งที่จะเป็นไปเพื่อการปฏิรูปประชาธิปไตยในชุมชนนั้น จึงต้องเป็นการเลือกตั้งที่ทำให้ได้มาซึ่งตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ โดยเป็นการเลือกตั้งที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และทั่วถึง นั่นคือ ประชาชนจะต้องพร้อมใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน อันเกิดจากความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงของตนเป็นที่ตั้ง แต่ในอดีตที่ผ่านมาไม่ได้เป็นเช่นนั้น ปัญหาหลักซึ่งเป็นปัญหาอันยาวนานของการเลือกตั้งในประเทศไทยก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจากประชาชน ไม่สนใจไปใช้สิทธิใช้เสียง และยังมีความคิดคาดหวังว่า “เงินไม่มากก็ไม่เป็น” รวมทั้งการผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนท้องถิ่น มีการใช้เงินเพื่อซื้อเสียง เพื่อสร้างบุญคุณแก่ประชาชน และการที่ประชาชนถูกรอบงำทางความคิด ไม่รู้จักคิดและไม่รู้จักใช้สิทธิใช้เสียง ทำให้ได้ผู้แทนท้องถิ่นที่ไม่มีคุณภาพและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2547:15)

เทศบาลตำบลด่านสำโรง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล เดิมเป็นสุขาภิบาล ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล มีบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ คือ การดูแลทุกข์สุขให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข และมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ปัจจุบันจัดว่าเป็นเทศบาลขนาดใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 7.35 ตารางกิโลเมตร มีประชากรชาย 26,310 คน ประชากรหญิง 28,680 คน รวมจำนวนประชากร 54,990 คน และมีประชากรแฝงร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ไม่มีแหล่งท่องเที่ยว แต่มีบ้านเรือนอยู่กันอย่างหนาแน่น จำนวน 15,015 หลังคาเรือนต่อตารางกิโลเมตร มีลักษณะเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพากันและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันผลักดันกำลังทางสังคม เกิดชุมชนเข้มแข็ง ทำให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนได้ออกไปใช้สิทธิใช้เสียงเมื่อมีการเลือกตั้งทุกครั้ง อาทิเช่นการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 มีประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ออกไปใช้สิทธิ คิดเป็นร้อยละ 69.75% จึงทำให้เกิดประชาธิปไตยในชุมชน โดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในการเป็นผู้นำผู้บริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นหรือเรียกว่า ประชาธิปไตยตัวแทน (Representative Democracy) (สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ, 2552: 69)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน เนื่องจากปัจจุบันผู้วิจัยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยฉันทานุมัติของประชาชนในท้องถิ่น มาถึง 4 สมัย (พ.ศ. 2538 -2552) ผู้วิจัยจึงเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้มาก โดยหน่วยที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้คือ สมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากกาเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 ที่เข้าไปทำหน้าที่ในด้านเทศบัญญัติและตรวจสอบฝ่ายบริหารแทนประชาชน เพื่อศึกษาว่า สมาชิกสภาเทศบาลได้กระทำบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนอย่างไร รวมทั้งศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการกระทำบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลและควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะอย่างไร ทั้งในด้านบวกหรือด้านลบ คำตอบจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 บทบาทภายในสภาฯของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

3.2 บทบาทภายนอกสภาฯของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย	
<p>บทบาทภายในสภาฯของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทด้านการเสนอข้อบัญญัติและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี - บทบาทด้านการติดตามตรวจสอบนโยบายและการบริหารงานของผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารเทศบาล - บทบาทด้านการศึกษาสอบสวนเรื่องต่างๆ ในวงงานสภาฯโดยสภาฯมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาฯ - บทบาทในการรับเรื่องร้องทุกข์ เรื่องร้องเรียนของประชาชน เพื่อนำเข้าสู่สภาฯ 	<p>บทบาทภายนอกสภาฯของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง - บทบาทในด้านการส่งเสริมการรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน - บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม - บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี - บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตด้านการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 โดยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสติปัญญาและมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เทศบาลตำบลด่านสำโรง ตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 จนถึงระยะเวลาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาเรื่องนี้ คือราว พ.ศ. 2552

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามเชิงทฤษฎี

บทบาท (Role) หมายถึง การกระทำ บทบาทของสมาชิกในองค์กร (Organization) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนาารมณ์ในการจัดตั้งองค์กรจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ บทบาท (Role) ของสมาชิกในองค์กรนั้นว่า 1) สมาชิกขององค์กรมีความรู้ ความเข้าใจบทบาทและตำแหน่งที่ตนถือครองอยู่มากน้อยแค่ไหน และ 2) สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งตามสถานภาพ (Status) นั้นๆ ได้มีการปฏิบัติหน้าที่นั้นหรือไม่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และปัจจัยด้านการกระทำบทบาทของสมาชิกในองค์กรจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรนั้น หากพิจารณาตาม พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525:155 “บทบาท” (Role) หมายถึง “ทำทำตามบท ำตามบท” บทบาทตามความหมายนี้ จึงหมายถึง การกระทำหรือการแสดงตามสถานภาพ (Status) ที่ตนถือครองอยู่

สมาชิกสภาเทศบาล หมายถึง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

เทศบาล หมายถึง องค์กรปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาให้เป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

การพัฒนา (Development) ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง “ความเจริญ ความงอกงาม” แต่เนื่องจากนัยของการพัฒนาเป็นความคิดเชิงปทัสฐาน (Normative concept) ที่มีการแปรไปความต้องการหรือความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของผู้ที่ศึกษาในเรื่องนั้น ๆ ความหมาย และขอบเขตของการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับการศึกษาหรือการให้ความหมายของผู้ศึกษาว่าต้องการให้มีขอบเขตและสาระอย่างไร ดังเช่นในช่วงทศวรรษที่ 1960 ขอบเขต และสาระของการพัฒนาเป็นการมุ่งเน้นไปที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) โดยเน้นการขยายการลงทุน และการสร้างความทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตประชาชาติรวม (Gross National Product) ให้กับประเทศชาติ แต่ในระยะต่อมาได้มีการปรับปรุงขอบเขตและสาระของการพัฒนาในด้านสังคม (Social Development) และการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) ด้วย ดังนั้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความหมาย “การพัฒนาที่หลากหลาย

อำนาจประชาธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

ประชาธิปไตยชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกมีความเสมอภาคและมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องของส่วนรวม ถ้าประชาคมมีขนาดเล็ก เช่น ครอบครัว องค์กร ชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วมได้โดยตรงโดยไม่ต้องเลือกตัวแทน เรียกว่า ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ถ้าประชาคมมีขนาดใหญ่ ต้องเลือกตัวแทนไปออกเสียงตัดสินใจ เรียกว่า ประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) หรือประชาธิปไตยตัวแทน (Representative Democracy)

นิยามเชิงปฏิบัติการ

บทบาท หมายถึง บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสติปัญญาและมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ทั้งโดยตรงและทางอ้อมที่ก่อให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนทั้งในด้านการเมือง การปกครองในทัศนะของผู้กระทำการโดยตรง คือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรง เพื่อทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำนวน 12 คน

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรง

กฎหมาย หมายถึง กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

ด่านสำโรง หมายถึง ท้องถิ่นที่ตั้งของเทศบาลตำบลด่านสำโรง

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีทะเบียนราษฎรอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลด่านสำโรง

การเลือกตั้ง หมายถึง แนวทาง หรือ วิธีการสรรหาบุคคลที่คุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน (Representative) เข้ามาทำหน้าที่ด้านการบริหารงานสำหรับผู้บริหาร และ เข้ามาทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติสำหรับสมาชิกสภา

ประชาธิปไตยในชุมชน หมายถึง สิทธิของคนในชุมชนในการดำรงชีพออยู่ร่วมกันในสังคมนับประชาธิปไตยอย่างมีความสุข มีความเสมอภาค มีส่วนร่วมหรือมีความเป็นประชาสังคม ประชาชนมีความสันติประชาธรรม ตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในด้านการเมือง ตั้งแต่การติดตามข่าวสารทางการเมืองไปจนถึงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. การรู้จักสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน
3. การเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law)
4. การมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี
5. การยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

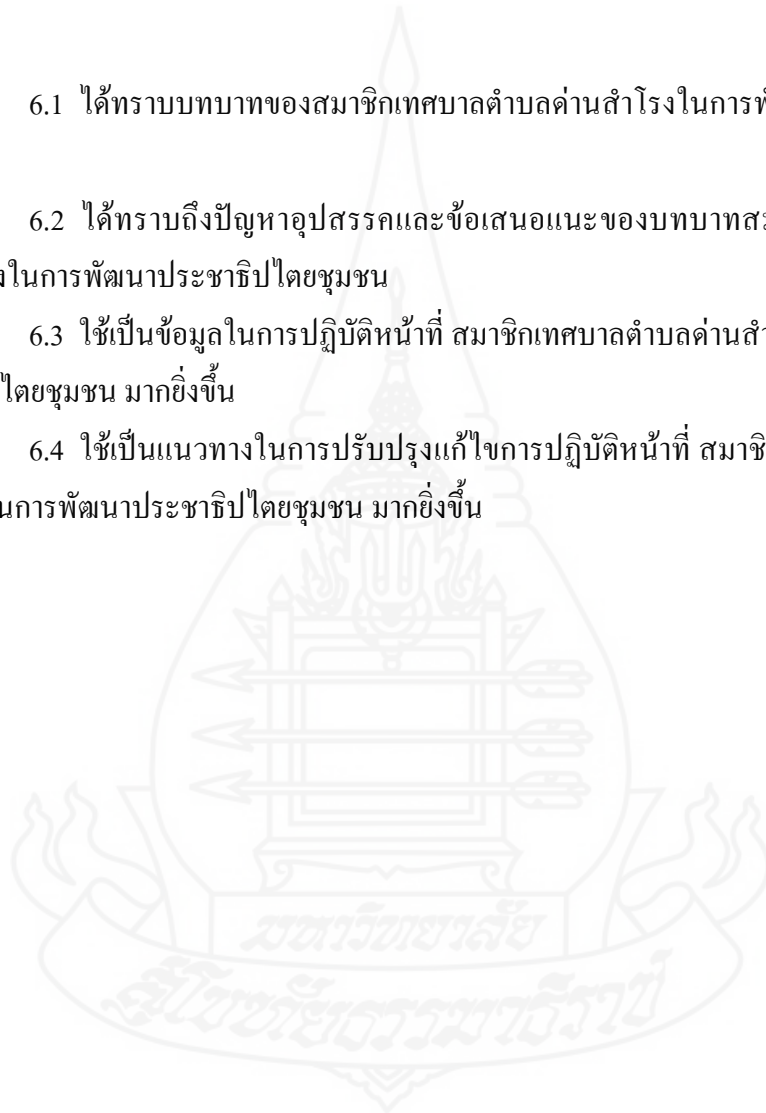
ดังนั้นการศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาล ในด้านต่างๆดังนี้

- ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในด้านการเมือง
- ด้านการรู้จักสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน

- ด้านการเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law)
- ด้านมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี
- ด้านการยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ได้ทราบบทบาทของสมาชิกเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน
- 6.2 ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของบทบาทสมาชิกเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน
- 6.3 ใช้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน มากยิ่งขึ้น
- 6.4 ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน มากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization Theory)
2. การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Role Theory)
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา (Development Theory)
5. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง (Political Development Theory)
6. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation Theory)
7. รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization Theory)

การกระจายอำนาจการปกครองเป็นนโยบายของรัฐสมัยใหม่ ที่นับว่ามีความสำคัญต่อการปกครองประเทศในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะในเหตุการณ์ปัจจุบันรัฐบาลกลางที่เคยใช้หลักการรวมอำนาจ (Centralization) ในการปกครองประเทศไม่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันทั่วถึง ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานของประชากรในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันออกไปทั้งด้านภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลาง ในอันที่จะจัดบริหารสาธารณะและการพัฒนาประเทศ นโยบายด้านการกระจายจึงถูกนำมาใช้ในการปกครองประเทศอย่างแพร่หลายในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น (Local Self Government) ดังจะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) เป็นสิ่งที่ควบคู่เสมอกัน เปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน กล่าวคือ เมื่อมีนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองประเทศ ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ก็ต้องมีรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมขึ้นมารองรับนโยบาย ดังกล่าว ดังนั้น

เพื่อให้เห็นภาพของแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอหลักการของการกระจายอำนาจและรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจาย (Decentralization) ตามความหมายของวิชารัฐศาสตร์เป็นลักษณะของการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลส่วนกลางโอนอำนาจ (Devolution) ทางการเมืองและการบริหารให้แก่หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิสระในการดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของตนโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาลส่วนกลาง การกระจายอำนาจที่แท้จริงตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย จึงต้องมีลักษณะการกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization) และการกระจายอำนาจทางการบริหาร (Administrative Decentralization) ให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น มีสิทธิและอำนาจในการบริหารจัดการภารกิจของท้องถิ่น โดยผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น (Representative body) ดังนั้นการโอนหรือยกอำนาจให้ (Devolution) จึงต่างกับการมอบอำนาจให้ (Delegation) เพราะการมอบอำนาจให้ (Delegation) ผู้มอบอำนาจยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ที่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังอยู่ที่ผู้มอบอำนาจให้ การมอบอำนาจ (Delegation) จึงมีความหมายและลักษณะใกล้เคียงกับการแบ่งอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นลักษณะของการปกครองแบบภูมิภาคที่เป็นจังหวัดและอำเภอของประเทศไทยในปัจจุบัน (อุทัย เทียงตรง 2520: 19)

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520:24) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครองไว้ว่า “การกระจายอำนาจ คือ การมอบอำนาจการปกครองให้คนในท้องถิ่น โดยมีอิสระในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการบริหารท้องถิ่น มีงบประมาณของตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง และมีฐานะเป็นนิติบุคคล”

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526:39) ได้สรุปไว้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ที่มีลักษณะเป็นการมอบอำนาจ (Delegation) จะต้องประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ต้องให้องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจนั้นมีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
2. องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้น ต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่น ควรมีสิทธิในการปกครองตนเอง (Autonomy) ได้เช่น การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐ

4. ต้องมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติของท้องถิ่นรวมทั้งมีอำนาจในการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามข้อบัญญัตินั้น
5. ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ตามระเบียบกฎหมาย เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้ในการดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ของตนเอง
6. หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการปกครองบังคับบัญชาบุคลากรของตน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
7. องค์กรนั้นๆ จะต้องมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบภายในอาณาเขตที่กำหนดขึ้นโดยรัฐบาลกลาง

การกระจายอำนาจกับการพัฒนาท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เกิดจากการกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization) การกระจายอำนาจทางการบริหาร (Administrative Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติในภาพรวม ดังนี้ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร 2526:42)

1. การกระจายอำนาจ เป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลส่วนกลาง คือ ในสังคมโลกปัจจุบัน ภารกิจของรัฐบาลส่วนกลางได้เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของพลเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จนทำให้รัฐบาลส่วนกลางเพียงลำพังไม่อยู่ในฐานะที่จะให้บริการสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันทั่วถึงที่ กอปรกับประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการที่หลากหลายตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป รัฐบาลปัจจุบันจึงได้แบ่งภาระหน้าที่เกี่ยวกับกิจการส่วนท้องถิ่นที่ไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งชาติและไม่เกี่ยวข้องกับคนทั้งประเทศ ให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นไปดำเนินการเองด้วยกำลังคนและงบประมาณของท้องถิ่นทั้งนี้เพื่อให้รัฐบาลส่วนกลางมีเวลาในการบริหารงานและรับผิดชอบภารกิจที่มีความสำคัญระดับชาติ อาทิ การป้องกันประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการปกครองประเทศในปัจจุบันในอันที่จะแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลส่วนกลางให้ลดน้อยลงไป

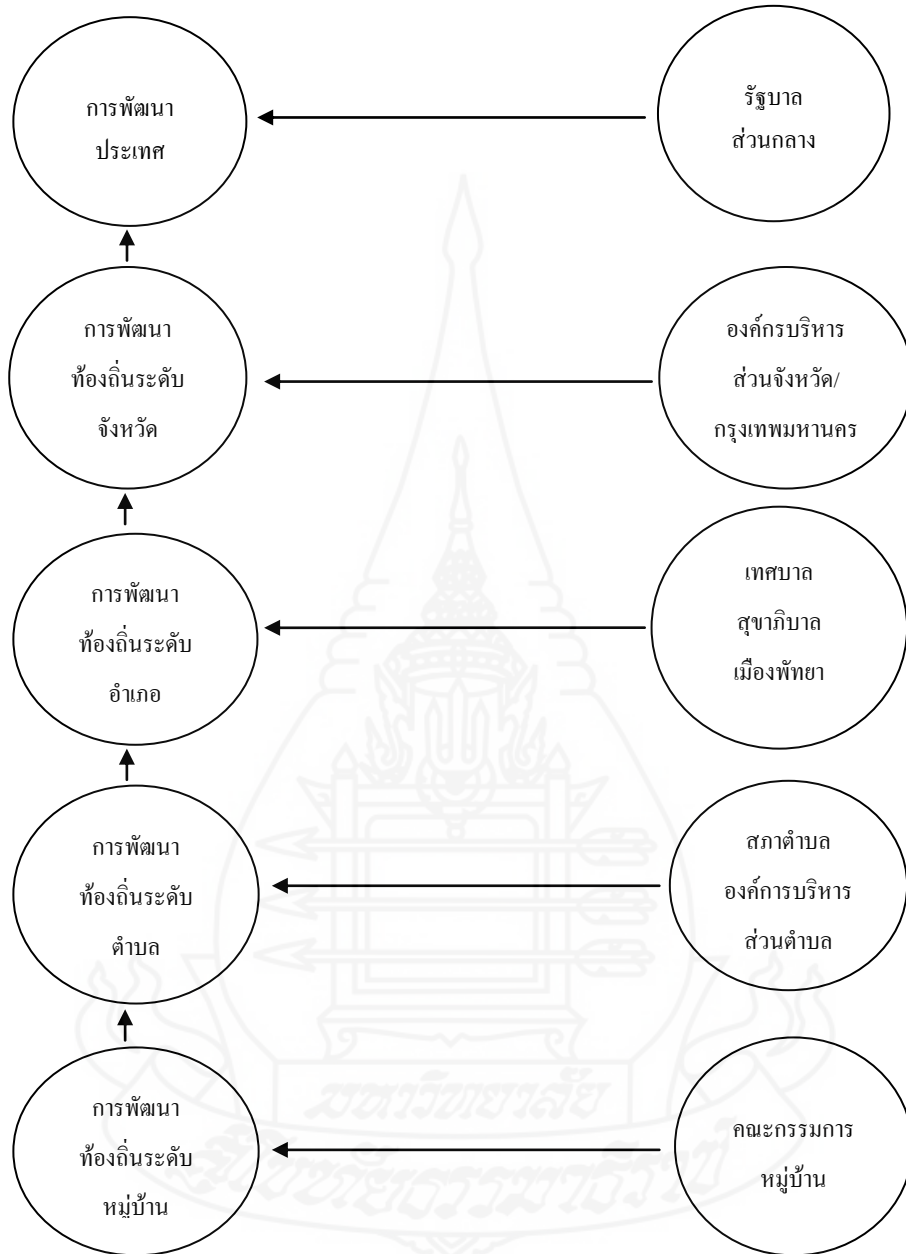
2. การกระจายอำนาจเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่นกล่าวคือ การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชากรแต่ละท้องถิ่นได้มีโอกาสในการเลือกและกำหนดนโยบาย การปกครองท้องถิ่นของตนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น ความประสงค์และความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นอย่างไร คณะผู้บริหาร

และสภาท้องถิ่นก็จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งจะมีผลต่ออนาคตทางการเมืองของคนต่อไป

3. การกระจายอำนาจจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะการปกครองท้องถิ่นแต่ละชุมชนจะทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้มีโอกาสในการกำหนดนโยบายและการควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่น เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นเป็นที่ตั้ง ทุกคนก็ต้องการให้ท้องถิ่นของตนเจริญ บ้านเมืองมีฐานะดี มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย ด้วยเหตุนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีภาระอันสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกล่าวโดยตรงแล้วการปกครองท้องถิ่นย่อมจะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้

4. การกระจายอำนาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) กล่าวคือ การปกครองท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์อันสำคัญที่จะพัฒนาทางการเมืองได้ การพัฒนาทางการเมืองดังกล่าว หมายถึง การที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในระบบการเมือง รู้ถึงการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้โดยที่มีระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา (rule of the game) ในที่สุดจะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ เข้าใจหน้าที่ฝ่ายบริหาร เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เข้าใจถึงคุณค่าของการควบคุมโดยประชาชน ในที่สุดก็จะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชนนั่นเอง จากคุณประโยชน์ของการกระจายอำนาจการปกครองกับการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้นานาประเทศในปัจจุบันต่างก็ได้กำหนดนโยบายในการกระจายอำนาจให้กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นเงื่อนไขด้านความพร้อมของประชาชนแต่ละท้องถิ่น และประการที่สอง เป็นเงื่อนไขด้านปรัชญาหรือความเชื่อทางการเมือง การปกครองของประเทศนั้นๆ ซึ่งเงื่อนไขทั้งสองด้านจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและรูปแบบของการกระจายอำนาจของแต่ละประเทศ เช่นกรณีของประเทศไทย รัฐบาลส่วนกลางได้กำหนดรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 โดยกำหนดให้มีการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลตาม “พระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ รศ.116” ซึ่งหลังจากนั้นก็ได้มีการทยอยจัดตั้งหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลปี พ.ศ. 2498 จัดตั้งองค์กรบริหารส่วนจังหวัดปี พ.ศ. 2499 จัดตั้งสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบลปี พ.ศ. 2518 จัดตั้งหน่วยการปกครองพิเศษ กรุงเทพมหานคร และปี พ.ศ. 2521 จัดตั้งหน่วยการปกครองพิเศษแบบเมืองพัทยา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิวัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นมาด้วย

เจตนาธรรมที่จะให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญงอกงามให้กับท้องถิ่น อันก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศในภาพรวมต่อไป ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบและพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไทย

ที่มา: ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526) “การปกครองท้องถิ่น” กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์ หน้า 42

เทศบาลตำบลด่านสำโรง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล เดิมเป็นสุขาภิบาล แต่ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลปัจจุบันถือว่าเป็น

เทศบาลขนาดใหญ่ เนื่องจากมีประชากรในเขตเทศบาลจำนวนมากและมีบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามภารกิจในการบริการสาธารณะรวมทั้งภารกิจถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการหลายภารกิจ แต่หน้าที่หลักของเทศบาล คือ การดูแลและบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข ภายใต้การกำกับดูแลของอำเภอเมืองสมุทรปราการ

2. การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล

ประวัติความเป็นมาของเทศบาล จากแนวความคิดในการจัดการการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล (Municipality) เกิดขึ้นครั้งแรกใน รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย (Municipality) เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2470 เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล หลังจากนั้น คณะกรรมการดังกล่าวก็ได้เสนอผลการศึกษาต่อรัฐบาลและในปี พ.ศ. 2473 ได้มีการตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นมาคณะหนึ่งประกอบด้วย (ประหยัด หงษ์ทองคำ 2526:54)

มหาอำมาตย์ตรี	หม่อมเจ้าสกลวรรณกร	เป็นประธาน
มหาอำมาตย์โท	พระยาราชนุฑ	เป็นกรรมการ
มหาอำมาตย์ตรี	พระยาจำแสนขบถ	เป็นกรรมการ
มหาอำมาตย์ตรี	พระยามานวราชเสวี	เป็นกรรมการ
พลตำรวจโท	พระยาอริกรประกาศ	เป็นกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลเสร็จแล้ว ได้มีการนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เสนอต่อที่ประชุมสมุหเทศาภิบาล และที่ประชุมเสนาบดีพิจารณาตามลำดับ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าร่างพระราชบัญญัติเทศาภิบาลดังกล่าว ก็ได้ดำเนินการอยู่เพียงขั้นตอนการพิจารณาร่างของกรมร่างกฎหมายยังมิได้มีการประกาศใช้ตั้งพระราชประสงค์ที่ทรงต้องการให้เทศบาลเป็นโรงเรียนฝึกหัดการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The News York Times ฉบับวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2474ว่า “เรากำลังเตรียมการออกพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นใหม่เพื่อทดลองกับสิทธิเลือกตั้งภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ประชาชนจะมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล... ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิเลือกตั้งของประชาชนควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่น เรากำลัง

พยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาดถ้าเราจะมีการปกครองระบอบรัฐสภาก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” (ประหยัด หงษ์ทองคำ 2526:59) และแม้ว่าแนวพระราชดำริดังกล่าวจะไม่ได้เกิดขึ้น จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แต่พระราชกรณียกิจที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว ก็ได้เห็นความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดา ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎรตอนหนึ่งว่า “รัฐบาลนี้เห็นว่าวิธีการปกครองโดยรวมอำนาจและหน้าที่การปกครองของประเทศเข้ามาอยู่ในจุดศูนย์กลางจุดเดียวเช่นเดี๋ยวนี้นี้ ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรที่จะแบ่งอำนาจและหน้าที่ให้ไปอยู่ในเฉพาะท้องถิ่นเสียบ้าง... รัฐบาลนี้เห็นว่าเป็นการสำคัญจะได้เตรียมจัดให้มี เทศบาลหรือการปกครองท้องถิ่นในราวต้นปีหน้า” (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา 2475 : 62) ดังนั้น ในปี พ.ศ.2476 สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 โดยกำหนดให้เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล 2476 : 48) มีโครงสร้างขององค์กรประกอบด้วย

1. สภาตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาที่มาจาก การเลือกตั้งของราษฎรในเขตเทศบาล หมู่บ้านละหนึ่งคน (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล 2476 : 55)
2. คณะเทศมนตรีตำบล ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีหนึ่งคนและรองนายกเทศมนตรีอีกอย่างน้อยสองคนหรืออย่างมากที่สุดคน ทำหน้าที่บริหารงานเทศบาล (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล 2476 : 61) ลักษณะโครงสร้างองค์กรของเทศบาลดังกล่าว จึงมีลักษณะของความสัมพันธ์ตามหลักการเชื่อมโยงอำนาจ ดังปรากฏตามระบบรัฐสภาระดับชาติ ทั้งนี้ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล เป็นโรงเรียนฝึกหัดการปกครองระบอบประชาธิปไตย (school of democracy) ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากบัญญัติในมาตรา 27(7) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ “จัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2478 จึงได้มีการประกาศจัดตั้งเทศบาลครั้งแรก จำนวน 48 แห่ง และได้มีการทยอยจัดตั้งมาเป็นระยะจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีการจัดตั้งเทศบาลทั่วประเทศ จำนวน 117 แห่ง และในปีพ.ศ. 2542 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 จึงทำให้ท้องถิ่นที่เป็นสุขาภิบาล จำนวน 980 แห่งได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลทั้งหมด ดังนั้นในปัจจุบันจึงทำให้มีเทศบาลทั่วประเทศทั้งสิ้น 1,156 แห่ง (ประกาศกรมการปกครอง 2548 : 35)

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของบุคคลในองค์กรเทศบาล

หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2477 แล้วก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้งกล่าวคือในปี พ.ศ. 2481 ได้มีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 (ราชกิจจานุเบกษา, 2482) และในปี พ.ศ. 2486 ได้มีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 ยกเลิกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2481 (ราชกิจจานุเบกษา, 2486) และในปี พ.ศ. 2496 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 และมีผลบังคับใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของบุคคลากร ดังนี้

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยเทศบาล ตำบลมีสมาชิก จำนวน12 คน เทศบาลเมืองจำนวน18 คนและเทศบาลนครจำนวน24 คน (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496 : 57) ทำหน้าที่ตราเทศบัญญัติและควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและนโยบายการพัฒนาเทศบาลโดยมาตรการตั้งกระทู้ถามตามมาตรา 31 การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 34 และการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ฝ่ายบริหาร เป็นต้น

2. คณะผู้บริหารประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คนและรองนายกเทศมนตรีจำนวน 2-4 คนตามประเภทของเทศบาล (พระราชบัญญัติเทศบาล,2476 : 57) ทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาล โดยเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี1 คน และรองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน แต่หากเทศบาลเมืองใด มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรไม่รวมเงินอุดหนุนตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไปให้มีรองนายกเทศมนตรีเพิ่มอีก 1 คนส่วนเทศบาลนครประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คนและรองนายกเทศมนตรีเพิ่มอีก 1 คน

3. พนักงานเทศบาล ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานเทศบาลแก่คณะเทศมนตรี โดยมีจำนวนตามปริมาณและคุณภาพของงานในส่วนราชการต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ.2534 กำหนดให้มีการจัดตั้งกองหรือฝ่ายได้ ดังนี้

1) สำนักงานปลัดเทศบาล มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป แบ่งออกเป็น

- งานการเจ้าหน้าที่
- งานควบคุมเทศพาณิชย์

(2) ฝ่ายปกครอง แบ่งออกเป็น

- งานทะเบียนราษฎร
- งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- งานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง

(3) งานธุรการ

2) กองหรือฝ่ายประปา มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายผลิตและบริการ แบ่งออกเป็น

- งานผลิต
- งานจำหน่ายและบริการ
- งานมาตรวัดน้ำ

(2) ฝ่ายการเงินบัญชีแบ่งออกเป็น

- งานการเงินและบัญชี
- งานจัดเก็บรายได้
- งานพัสดุ

(3) งานธุรการ

3) กองหรือฝ่ายการแพทย์ มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายบริการการแพทย์ แบ่งออกเป็น

- งานวิชาการและแผนงาน
- งานเภสัชกรรม
- งานทันตสาธารณสุข
- งานชั้นสูตรและรังสีวิทยา

(2) ฝ่ายการพยาบาล แบ่งออกเป็น

- งานเวชกรรมสังคม
- งานผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ
- งานผู้ป่วยและห้องคลอด
- งานผ่าตัดและวิสัญญี

(3) ฝ่ายศูนย์บริการสาธารณสุข แบ่งออกเป็น

- งานศูนย์บริการสาธารณสุข

(4) งานธนาคาร

(5) งานการเงินและบัญชี

4) กองฝ่ายการศึกษา มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายบริหารการศึกษา แบ่งออกเป็น

- งานการเจ้าหน้าที่
- งานบริหารวิชาการ
- งานการเงิน
- งานโรงเรียน

(2) ฝ่ายพัฒนาการศึกษา แบ่งออกเป็น

- งานนิเทศการศึกษา
- งานกิจการนักเรียน
- งานกิจกรรมเด็ก เยาวชน และการศึกษาออกโรงเรียน

(3) งานธุรการ

5) กองหรือฝ่ายคลัง มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายพัฒนารายได้ แบ่งออกเป็น

- งานพัฒนารายได้
- งานผลประโยชน์
- งานเร่งรัดรายได้

(2) ฝ่ายบริหารการคลัง แบ่งออกเป็น

- งานการเงินและบัญชี
- งานพัสดุและทรัพย์สิน
- งานสถิติการคลัง

(3) ฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น

- งานแผนที่ภาษี
- งานทะเบียนทรัพย์สิน
- งานบริการข้อมูลแผนที่และทะเบียนทรัพย์สิน

(4) งานธุรการ

6) กองช่าง มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง

- งานวิศวกรรม
- งานสถาปัตย์
- งานผังเมือง

(2) ฝ่ายการโยธา

- งานสาธารณูปโภค
- งานสวนสาธารณะ
- งานศูนย์เครื่องจักรกล
- งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

(3) งานธุรการ

7) กอง/ฝ่ายสุขาภิบาล มีหน้าที่กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล, บำบัดน้ำเสียมีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แบ่งออกเป็น

- งานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- งานโรงงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- งานเครื่องจักรกลและซ่อมบำรุง

(2) ฝ่ายบำบัดน้ำเสีย แบ่งออกเป็น

- งานแบบแผนและก่อสร้าง
- งานบำรุงรักษาและซ่อมแซม
- งานควบคุมและตรวจสอบการบำบัดน้ำเสีย
- งานวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

(3) งานการคลัง

(4) งานธุรการ

8) กอง/ฝ่ายวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับกำกับงานวิชาการและการวางแผน มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) งานวิเคราะห์นโยบายและแผน

(2) งานนิติกร

(3) งานจัดทำงบประมาณ

(4) งานวิจัยและประเมินผล

(5) งานประชาสัมพันธ์

(6) งานธุรการ

9) กอง/ฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การสังคมสงเคราะห์ มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) งานสังคมสงเคราะห์

(2) งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน

(3) งานพัฒนาชุมชน

(4) งานธุรการ

10) กอง/ฝ่ายอนามัยและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขปโภค มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

(1) ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข แบ่งออกเป็น

- งานแผนงานสาธารณสุข
- งานรักษาความสะอาด
- งานสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม
- งานเผยแพร่และฝึกอบรม

(2) ฝ่ายบริการและส่งเสริมอนามัย แบ่งออกเป็น

- งานส่งเสริมสุขภาพ
- งานสัตวแพทย์
- งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

(3) งานธุรการ

11) หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบ และข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาลเกี่ยวกับการเงินและควบคุมตรวจสอบด้านอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

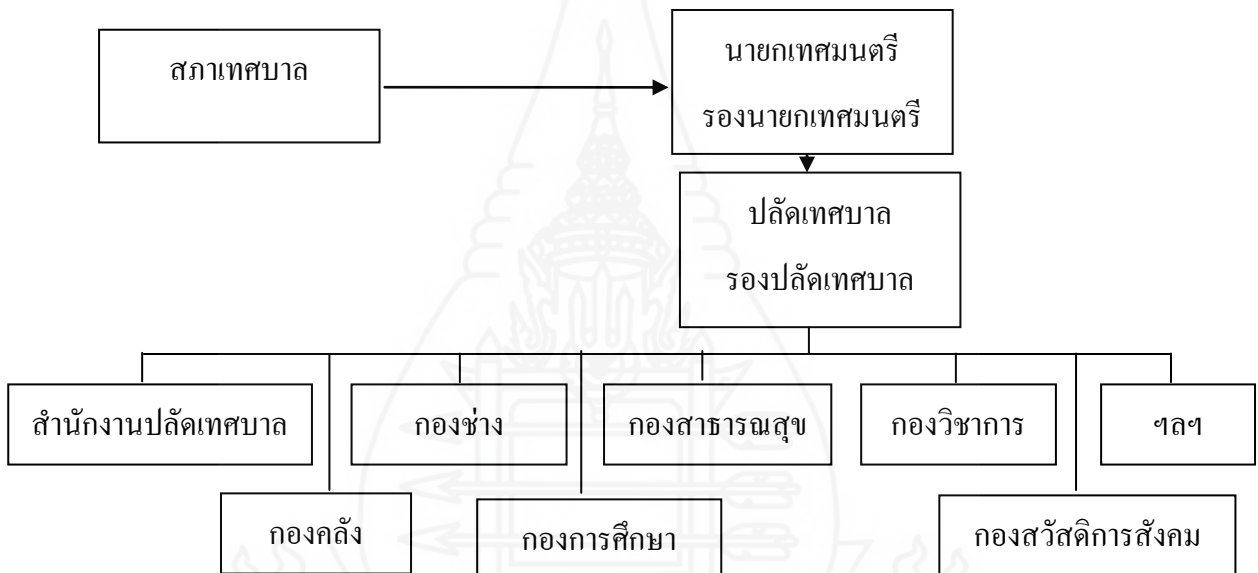
- (1) งานตรวจสอบบัญชี ทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (2) งานตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเงิน
- (3) งานตรวจสอบเอกสารการรับเงินทุกประเภท
- (4) งานตรวจสอบภาษีทั้งภายนอกและภายใน
- (5) งานตรวจสอบการเก็บรักษา หลักฐานการเงิน การบัญชี
- (6) การจัดเก็บรายได้
- (7) การตรวจสอบทรัพย์สินและการเก็บรักษา
- (8) งานตรวจสอบทรัพย์สินของเทศบาล
- (9) งานตรวจสอบการทำประโยชน์ทรัพย์สินของเทศบาล

12) แขวง เป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรับรองการเจริญเติบโตของเทศบาลในอนาคตหรือกรณีที่เป็นเทศบาลขนาดใหญ่ จะสามารถแบ่งเป็นแขวงโดยกระทรวงมหาดไทย ได้ กำหนดระเบียบในการจัดตั้งแขวงไว้ว่าจะต้องเป็นเทศบาล 1) มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ตารางกิโลเมตร

2) มีประชากรไม่ต่ำกว่า 100,000 คน และ 3) มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท โดยให้มีส่วนราชการ ประกอบด้วย

- (1) สำนักงานแขวง
- (2) งานการศึกษา
- (3) งานคลัง
- (4) งานช่าง
- (5) งานประปา
- (6) งานสาธารณสุข

ดังนั้น เทศบาล จึงมีโครงสร้างตามภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 แสดงโครงสร้างการบริหารเทศบาล

ที่มา: พระราชบัญญัติเทศบาล (2496) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2543.

อำนาจหน้าที่และโครงสร้าง กรุงเทพมหานคร : 57

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ 2 ลักษณะคือ

1. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ หมายถึง หน้าที่หรือภารกิจที่เทศบาลจำต้องทำภายใต้พื้นที่ที่รับผิดชอบ หากไม่ปฏิบัติถือว่ามีความบกพร่องต่อหน้าที่ โดยเทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496: 63)

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) ให้มีและบำรุงทางบกและน้ำ
- 3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 7) หน้าที่อื่นๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

ส่วนเทศบาลเมือง มีหน้าที่ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496:65)

กิจการตามที่ระบุให้เทศบาลตำบลต้องทำ

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- 4) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 5) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- 6) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 7) ให้มีการดำเนินกิจการ โรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

และเทศบาลนคร มีหน้าที่ที่ต้องทำ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496: 66)

- 1) กิจการตามระบุให้เทศบาลเมืองต้องทำ
- 2) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 3) กิจการอย่างอื่นซึ่งจะเป็นเพื่อการสาธารณสุข

2. อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ หมายถึง หน้าที่หรือภารกิจที่เทศบาลจะจัดทำหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพหรือความพร้อมทางด้านกำลัง บุคลากรหรือความจำเป็นของแต่ละเทศบาลที่แตกต่างกันไป โดยเทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่อาจทำ ดังนี้(พระราชบัญญัติเทศบาล 2496: 67)

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

- 6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนไข้
- 7) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 8) เทศพาณิชย์

ส่วนเทศบาลเมืองมีหน้าที่ที่อาจจัดทำได้ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496: 67)

- 1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- 6) ให้มีการสาธารณสุข
- 7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 8) ให้มีและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- 9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- 10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- 12) เทศพาณิชย์

และเทศบาลนครมีหน้าที่ที่อาจทำให้เขตเทศบาลดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล

2496:68)

- 1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- 6) ให้มีการสาธารณสุข
- 7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 8) ให้มีและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- 9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- 10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- 12) เทศพาณิชย์

รายได้ของเทศบาล

ฐานะการคลังของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่สะท้อนออกมาในลักษณะงบประมาณรายได้ขององค์กร เป็นเครื่องชี้วัด ความเป็นอิสระ และประสิทธิภาพในการบริหารการปกครองท้องถิ่นประการหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะงบประมาณเป็นเครื่องมือที่ทำให้แผนงานและนโยบายขององค์กรเปลี่ยนมาเป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ และเนื่องจากการปกครองท้องถิ่นไทยทุกรูปแบบ ได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้ก่อตั้ง รัฐบาลส่วนกลางจึงเป็นผู้กำหนดแหล่งที่มาของรายได้ว่าหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะมีรายได้ประเภทใดบ้างและอัตราในการจัดเก็บอย่างไรโดยกำหนดไว้ในกฎหมายการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ เทศบาลก็เช่นกัน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดแหล่งที่มาของรายได้เทศบาลไว้ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496: 69)

- 1) ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 2) ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 3) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- 4) รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์
- 5) พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 6) เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์กร หรือนิติบุคคลต่างๆ
- 7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์กรบริหารส่วนจังหวัด
- 8) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 9) รายได้ใดก็ตามแต่กฎหมายกำหนดไว้

ส่วนรายจ่ายของเทศบาลได้กำหนดประเภทของรายจ่ายไว้ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2497)

- 1) เงินเดือน
- 2) ค่าจ้าง
- 3) เงินตอบแทนอื่นๆ
- 4) ค่าใช้สอย
- 5) ค่าวัสดุ
- 6) ค่าครุภัณฑ์
- 7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
- 8) เงินอุดหนุน

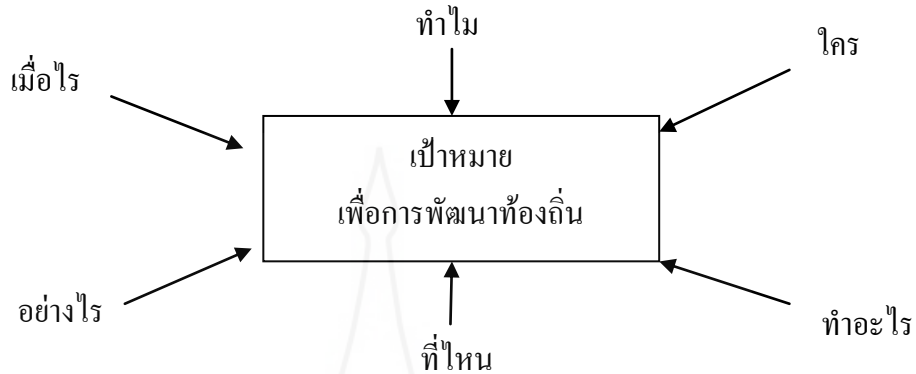
9) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่กฎหมาย หรือระเบียบกระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้

บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลกับการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า รัฐบาลส่วนกลางมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารประเทศเพิ่มมากขึ้นตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ทั้งในด้านของจำนวนและความซับซ้อนของปัญหา ดังนั้น ถ้าพึ่งรัฐบาลส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ไม่อยู่ในฐานะที่แก้ปัญหาเหล่านั้น ให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดแนวคิดในการกระจายอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทันทั่วถึงและตรงตามเป้าหมาย การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นนโยบายสำคัญของการบริหารการปกครองประเทศในรัฐสมัยใหม่ เพราะการกระจายอำนาจการปกครองเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาชนบท ให้เป็นผล จึงต้องเริ่มจากท้องถิ่น โดยให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การดำเนินการแบบย่นให้ประชาชนในท้องถิ่นจะนำไปสู่การมีทัศนคติแบบ “รอกอยและแบมือขอ” จากเบื้องบนเพียงอย่างเดียว จึงเป็นการพัฒนาที่ขาดความสมบูรณ์ และจะก่อให้เกิดความล้มเหลวกับการพัฒนาในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาชนบทจึงต้องควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจให้ราษฎรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (ลิขิต ชีรเวคิน 2527: 42)

จากปรัชญาความเชื่อเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลส่วนกลาง และเพื่อประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว เทศบาลจึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กรของประชาชนในระดับท้องถิ่น ในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ (พระราชบัญญัติเทศบาล 2496 :58) และเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของบุคลากรและฐานะการคลังของเทศบาล จะพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง หน้าที่ตามกำหนดไว้ในกฎหมาย เป็นศักยภาพประการหนึ่งของเทศบาลท้องถิ่น แต่ความสำเร็จของเทศบาลในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาท้องถิ่นและความพึงพอใจของประชาชนในผลการพัฒนานั้น ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กรในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารขององค์กรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดด้วย ซึ่งปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กรดังกล่าว สมาชิกเทศบาลในฐานะตัวแทนของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลย่อมมีบทบาทที่สำคัญต่อสมรรถนะของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะสมาชิกเทศบาลจึงเป็น

ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการพัฒนาท้องถิ่นว่าจะพัฒนาอะไร (What) จะพัฒนาใคร (Who) จะพัฒนาอย่างไร (How) และจะพัฒนาที่ไหน (Where) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ที่มา: ลิขิต ชีระเวคิน (2525) การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เอกสารทางราชการหมายเลข 5 [ม.ป.ท.]: ศูนย์วิจัยรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 42

ดังนั้น ด้วยกระบวนการและหลักการในการบริหารเพื่อพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว การกระทำบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ หากสมาชิกสภาเทศบาล ได้กระทำตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ก็จะมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมต่อไป

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Role Theory)

ความหมายของบทบาท

ความสำเร็จขององค์กร (Organization) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งองค์กรจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ บทบาท (Role) ของสมาชิกในองค์กรนั้นว่า 1) สมาชิกขององค์กรมีความรู้ ความเข้าใจบทบาทและตำแหน่งที่ตนถือครองอยู่มากน้อยแค่ไหน และ 2) สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งตามสถานภาพ (Status) นั้นๆ ได้มีการปฏิบัติหน้าที่นั้นหรือไม่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และปัจจัยด้านการกระทำบทบาทของสมาชิกในองค์กรจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรนั้น

คำว่า “บทบาท” ของสมาชิกในองค์กรนั้น หากพิจารณาตามรากศัพท์ “บทบาท” (Role) หมายถึง “ทำทำตามบท ำตามบท” (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2525:155) บทบาทตามความหมายนี้ จึงหมายถึง การกระทำหรือการแสดงตามสถานภาพ (Status) ที่ตนถือครองอยู่ ซึ่งคำว่า “บทบาท” นอกจากจะมีความหมายตามรากศัพท์ดังกล่าวแล้ว มิลเลอร์ (Merill 1957) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:43) ได้ให้คำจำกัดความว่า “บทบาท” คือ แบบแผนของพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งในสังคม ส่วนมีด (Mead 1950) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:43) ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของตนเอง และเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันส่วนหนึ่ง แต่ เลียวโอนาร์ด บรูม และฟิลลิป เซลสติก (Leonard Broom and Philip Selznick 1963) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:43) อธิบายความหมายของบทบาทว่า เป็นการกล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางสังคม ซึ่งบอกให้รู้ว่าแต่ละคนควรจะแสดงบทบาทอะไรบ้าง เช่น บทบาทในการเป็นพ่อหรือเป็นครู และเป็นหน้าที่ของเขาที่ต้องแสดงพฤติกรรมตามบทบาทนั้นๆ และเขาก็สามารถเรียกร้องหรืออ้างสิทธิในการแสดงบทบาทนั้นได้ สำหรับ อาร์โนล ดับบลิว กรีน (Arnold W. Green 1976) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:44) ได้อธิบายไว้ว่า สถานภาพ คือ ตำแหน่งและบทบาทซึ่งเป็นคุณลักษณะซึ่งถูกคาดคะเนว่าจะต้องมีอยู่ในตำแหน่งนั้นๆ กล่าวคือ บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในกลุ่มคาดหวังว่าบุคคลจะต้องกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ และ เดเนียล เจ เลวินสัน (Denial J. Levinson 1964) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:44) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 บทบาท หมายถึง ปทัสถานความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้ บทบาทตามความหมายนี้ จึงคำนึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการชี้บ่งหน้าที่อันควรกระทำ ประการที่ 2 บทบาท หมายถึง ความเป็นไปได้ของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและที่กระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ ประการที่ 3 บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่ควรกระทำให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวถึงนัยหนึ่ง ก็คือแนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้นๆ นั่นเอง แต่สำหรับ มอริส เอช ไบสันส์ และจอห์น ไบสัน (Moris H. Bieson and John Bieson 1978) (อ้างถึงในกำจัด ขวัญทอง, 2539:45) มีความเห็นว่าทุกๆฐานะตำแหน่งในโครงสร้างสังคมหนึ่งๆ ได้สื่อให้เห็นถึงแบบแผนของพฤติกรรมอันเป็นที่คาดหวัง และบางทีก็เป็นที่ต้องการของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งฐานะนั้น ซึ่งแบบแผนนี้คือบทบาทนั่นเอง

อุทัย หิรัญโต (2516:39) ได้อธิบายว่าบทบาท คือหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมที่คาดหวัง (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ และหน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติแล้วเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมนั้นๆ กำหนดขึ้นเพื่อความ

เป็นระเบียบของสังคม แต่ พัทธา สายหู (2516:42) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและเปรียบได้เสมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไรมีบทบาทที่จะต้องแสดงอะไร ถ้าแสดงผิดหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้เห็นไปเลยในความหมายเช่นนี้ บทบาท ก็คือ การกระทำต่างๆ ที่บทกำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบไต่ที่ยังอยู่ในบทบาทนั้นๆ สำหรับ อานนท์ อาภาภิรมย์ (2516:25) มีความเห็นเรื่องบทบาทว่า โดยปกติแล้วสถานภาพและบทบาทหน้าที่เป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ดี บทบาทหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าไปดำรงตำแหน่งนั้นๆ เพราะฉะนั้น บทบาทจึงเป็นรูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหวหรือรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง นอกจากนี้ สุชา จันทร์โสม และสุรางค์ จันทร์โสม (2520:39) ได้อธิบายถึงความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆกระทำนั่นเอง เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ในสถานภาพใด อย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้นจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ และ สุพัตรา สุภาพ (2516:41) ให้ความหมายของบทบาทไว้อย่างสั้นๆ แต่ชัดเจนว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น ตำแหน่งพ่อบทบาท คือ การเลี้ยงดูบุตร ตำแหน่งครูบทบาท คือ สอนลูกศิษย์ ส่วน ภิญญโธ สาร (2516:44) ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง ความมุ่งหมายที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

จากนันททัศนะของคำว่า “บทบาท” ดังกล่าว จึงอาจสรุปได้ว่า “บทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้นๆ ดังนั้นเมื่อบุคคลใดถูกกำหนดให้มีสถานภาพหรือฐานะทางสังคมอย่างไรแล้วบุคคลนั้นก็แสดงบทบาทตามสถานภาพและฐานะทางสังคมที่ตนดำรงอยู่ บทบาท (Role) และสถานภาพ (Status) จึงเป็นสิ่งที่คู่กันเปรียบเสมือนด้านสองด้านของเหรียญอันเดียวกันที่ไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ และเมื่อนำเอาบทบาทและสถานภาพของบุคคลมาอธิบายปรากฏการณ์ในองค์กรต่างๆ จะพบว่าพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรจะถูกกำหนดให้สอดคล้องกับโครงสร้างหน้าที่ (Structure Function) ขององค์กรนั้นๆ ทั้งนี้ เพราะโครงสร้างขององค์กรจะเป็นตัวกำหนดสถานภาพและบทบาทของสมาชิกในองค์กรว่า สมาชิกคนนั้นมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรบทบาทจึงเป็นลักษณะของความคาดหวังว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งๆ ควรจะมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามฐานะตำแหน่งหนึ่งๆ ที่ควรจะมี ส่วน สถานภาพ (Status) เป็นนามธรรมที่หมายถึงตำแหน่งซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งว่าตำแหน่งนั้นๆจะมีภาระหน้าที่อย่างไร ดังนั้น เมื่อมี

ตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่กับตำแหน่ง ก็คือ บทบาทของตำแหน่ง เพราะว่าทุกๆ ตำแหน่งจะต้องมี บทบาทกำกับบทบาทและตำแหน่งจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

จากแนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทดังกล่าว มาอธิบายกับองค์กรเทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พบว่าในส่วนของบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการตาม โครงสร้างขององค์กรเทศบาล คือ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในเทศบาลอันประกอบไปด้วย สมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงานเทศบาลซึ่งบทบาทของบุคคลเหล่านี้ก็จะ เป็นไปตามสถานภาพของตำแหน่งที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ได้ กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจการจัดตั้งเทศบาลไว้ว่า เทศบาลมีอำนาจหน้าที่และภารกิจอย่างไรบ้าง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในองค์การว่าแต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่อย่างไร ดังนั้น ในทุกตำแหน่งของสมาชิกในองค์กรเทศบาลจึงเป็นตัวกำหนดสถานภาพและบทบาทของบุคคล เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงว่าบุคคลเหล่านี้มีสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบและขอบเขตแห่งพฤติกรรม ตามตำแหน่งที่เขาดำรงอยู่ตรงไหนและอย่างไรสถานภาพและบทบาทของสมาชิกในองค์กร เทศบาลจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจในการจัดตั้ง องค์กรเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง

ประเภทของบทบาท

ตามที่กล่าวมาแล้วว่าสถานภาพและฐานะตำแหน่งของบุคคลในสังคมจะเป็นปัจจัย กำหนดกรอบการกระทำของบุคคลว่า เขามีวิถีทางของการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นหรือคาดว่า บุคคลอื่นจะปฏิบัติต่อตนอย่างไร บทบาทของบุคคลในสังคมจึงเป็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กันระหว่างบุคคลต่อบุคคล แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลที่มีสถานภาพและฐานะ ตำแหน่งในสังคมที่เหมือนกัน จะต้องมีพฤติกรรมในการกระทำที่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะบทบาท ของบุคคลนอกจากนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานภาพและฐานะตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่แล้ว คุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล อาทิ เพศ อายุ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ความพอใจ เป็นต้น ก็เป็นปัจจัยกำหนดบทบาทของบุคคลได้เช่นกันดังนั้น แม้ว่าบุคคลจะมีสถานภาพและฐานะ ตำแหน่งทางสังคมที่เหมือนกัน การแสดงบทบาทก็อาจจะแตกต่างกันได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) ซึ่งมีการกำหนดไว้ตามสถานภาพและฐานะตำแหน่งกับบทบาทที่ ได้กระทำจริง (Actual role) อาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันได้ ซึ่งในประเด็นนี้ พัทณี วรรณวิ ได้ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถแสดงบทบาทได้ดีและถูกต้องจะต้องประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ คือ (พัชณี วรรณวิ 2538:45)

1) ความต้องการ (Need) ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการทำงานเพื่อสนองความต้องการของผู้แสดงบทบาทให้เป็นที่ยอมรับต่อองค์กรหรือสังคม

2) การสื่อสาร (Communication) เป็นปัจจัยที่ทำให้บทบาทของผู้แสดงไม่เกิดความขัดแย้งในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในทางปฏิบัติที่เป็นปทัสถานของกลุ่มหรือสังคม

3) ความสามารถ (Ability) เป็นปัจจัยที่สร้างบทบาทของผู้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน (Manifest role) เพื่อความสำเร็จ

ดังนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับประเภทของบทบาท ผู้วิจัยจึงขอเสนอความคิดของนักวิชาการบางท่านที่ได้จำแนกของบทบาทไว้ ดังนี้

เลียวโอนาร์ด บรูม และฟิลลิป เซลซนิก (Leonard Broom and Philip Selznick 1963) (อ้างถึงในคำจำกัด ขวัญทอง, 2539:48) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติ (Socially Prescribed or ideal role) ซึ่งเป็นบทบาทตามอุดมคติที่มีการกำหนดคตินิยามหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

2) บทบาทที่ควรกระทำ (Perceived role) ซึ่งเป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับบทบาทตามอุดมคติทุกประการและอาจจะแตกต่างกันไปตามทัศนคติของแต่ละบุคคล

3) บทบาทที่กระทำไปจริง (Performed role) ซึ่งเป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและ โอกาสที่กระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

ทิตยา สุวรรณชฎ (2510: 48) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ประเภท คือ บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) ซึ่งเป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

รังสรรค์ ทิมพันธ์พงศ์ (2521: 39) ได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาททางพฤติกรรมโดยอธิบายว่าในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทจะต้องใช้วิธีที่จะเข้าถึงบทบาท 3 ทางด้วยกัน คือ

1) บทบาทที่ถูกคาดหวังหรือบทบาทที่คาดหวัง เป็นบทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นๆ ควรจะทำอะไรอย่างไร

2) บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามลักษณะการรับรู้ เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพจะรับรู้ว่าจะมีบทบาทอย่างไร หรือคาดหวังว่าตนเองควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร กล่าวคือเป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นๆ จะต้องกระทำอย่างไรบ้าง

3) บทบาทที่กระทำจริงเป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้กระทำจริงซึ่งอาจจะเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรืออาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวังด้วย

ที่มาของบทบาท

บทบาทของบุคคลในสังคมเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่บุคคลแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันภายใต้กรอบบรรทัดฐานของฐานะ ตำแหน่งที่แต่ละสังคมกำหนดซึ่งในประเด็นนี้ พัทธา สายหู ได้อธิบายไว้ว่า บทบาทเปรียบเสมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไร มีบทบาทที่ต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่ บทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้เห็นไปเลย (พัทธา สายหู 2516: 59)

นอกจากนี้บทบาทของบุคคลยังขึ้นอยู่กับกรกลมเกลียวทางสังคม (Socialization) และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วยซึ่งในประเด็นนี้ ไพบูลย์ ช่างเรียน ได้อธิบายไว้ว่าบทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปตามลักษณะ สถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ความสามารถ มูลเหตุจูงใจ การอบรมและความพอใจ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2514) ดังนั้น จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นบทบาทของบุคคลในแต่ละสังคม จึงมีที่มาที่สำคัญ 2 ประการ คือ (สมเดช สิทธิพงษ์พิทยา 2523:67)

1. บทบาทที่ถูกกำหนดโดยตำแหน่ง ได้แก่ ฐานะของตำแหน่ง กฎระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ และข้อผูกพัน ซึ่งกำหนดไว้เป็นปทัสถานสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น
2. บทบาทที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของบุคคล ได้แก่ ทักษะคติ ประสบการณ์ การศึกษาอบรม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจึงถือเป็นแนวปฏิบัติ

จากความหมายของบทบาท ประเภทของบทบาท และที่มาของบทบาทดังกล่าว หากนำมาพิจารณากับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในฐานะที่ดำรงตำแหน่งเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล พบว่าแม้โดยสถานภาพ (Status) ตามกฎหมายได้กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) หรือบทบาทที่คาดหวัง (Expected role) ในการบริหารงานเทศบาลเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งเทศบาลที่เหมือนกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว บทบาทที่ได้กระทำจริง (Actual role) ของสมาชิกสภาเทศบาลแต่ละบุคคลย่อมมีระดับของบทบาทที่แตกต่างกันไปตามลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล” ว่าบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทที่กระทำจริง สอดคล้องกับบทบาทตามอุดมคติและบทบาทที่ประชาชนคาดหวังมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพราะหากบทบาทตามอุดมคติและบทบาทที่ได้กระทำจริงมีความสอดคล้องกันกับบทบาทตามอุดมคติและบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลก็เป็นผลที่ตามมาแต่ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกสภาเทศบาลมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทที่ประชาชนในท้องถิ่นคาดหวัง ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความศรัทธาและต่อต้านจากประชาชน จนทำให้นโยบายของ

รัฐบาลในการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นประสบความล้มเหลวในที่สุด ซึ่งในประเด็นปัญหานี้ ผู้วิจัยจะได้ทำการแสวงหาคำตอบจากปรากฏการณ์จริงและนำเสนอต่อไป

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา (Development Theory)

การพัฒนา (Development) ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง “ความเจริญ ความงอกงาม” แต่เนื่องจากนัยของการพัฒนาเป็นความคิดเชิง ปทัสถาน (Normative concept) ที่มีการแปรไปความต้องการหรือความรู้ความเข้าใจและ ประสบการณ์ของผู้ที่ศึกษาในเรื่องนั้นๆ ความหมาย และขอบเขตของการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับ การตีความหรือการให้ความหมายของผู้ศึกษาว่าต้องการให้มีขอบเขตและสาระอย่างไร ดังเช่น ในช่วงทศวรรษที่ 1960 ขอบเขต และสาระของการพัฒนาเป็นการมุ่งเน้นไปที่ความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) โดยเน้นการขยายการลงทุน และการสร้างความทันสมัยเพื่อเพิ่ม ผลผลิตประชาชาติรวม (Gross National Product) ให้กับประเทศชาติ แต่ในระยะต่อมาได้มีการปรับปรุงขอบเขตและสาระของการพัฒนาในด้านสังคม (Social Development) และการพัฒนา ทางการเมือง (Political Development) ด้วย ซูล เอ็ม คาสซ์ (Saul M. Katz 1970) (อ้างถึงในทิพาพร พิมพิสุทธ์, 2521:23) ให้ความหมายว่า การพัฒนานั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างสำคัญ โดยเปลี่ยนสภาพรัฐที่มีสภาพความเป็นอยู่ของคนในชาติในลักษณะหนึ่ง ไปสู่ลักษณะอื่นที่มีคุณค่า มากกว่าเดิมโดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองประกอบกัน ส่วนเฟรด ดับบลิว ริกส์ (Fred W. Riggs 1970) (อ้างถึงใน ทิพาพร พิมพิสุทธ์, 2521:23) เห็นว่าแนวความคิด หลักของคำว่า “การพัฒนา” อยู่ที่การเพิ่มขีดความสามารถของสังคมมนุษย์ในอันที่จะกำหนด รูปแบบสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านกายภาพ คนและวัฒนธรรม โดยกระทำในลักษณะการรวมกลุ่มของ สังคมไม่ใช่แยกเป็นคณะบุคคล ส่วนเอ็ดเวิร์ด ดับเบิลยู ไวต์เนอร์ (Edward W. Weidner, 1962) (อ้างถึงในทิพาพร พิมพิสุทธ์, 2521:23) นอกจากจะให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนา เป็นเพียงแนวความคิดหรือแนวทางที่ถือเอาอัตราความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากวิธีการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่าที่จะเป็นจุดหมายที่แน่นอนตายตัว การพัฒนาจึงไม่เคยสำเร็จอย่างสมบูรณ์ แต่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เคียงกับจุดหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใดเท่านั้น นอกจากนี้เขายังได้รวบรวมและ สรุปแนวความคิดของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเห็นว่าการ พัฒนานั้นเป็นเรื่องของความเจริญเติบโต (Growth) ซึ่งหมายถึง มีการเปลี่ยนแปลงในผลที่ได้ (Output) ของระบบ โดยมีปริมาณของผลผลิตที่ได้สูงขึ้นกว่าเดิม กลุ่มที่สองเห็นว่าการพัฒนานั้นเป็น เรื่องของการเปลี่ยนแปลงในระบบที่กระทำการ (Development is changes in the system which

perform) เช่นการเปลี่ยนแปลงระบบทางสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงในระบบการบริหารประเทศ กลุ่มที่สามเห็นว่าการพัฒนาเป็นการปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมาย (Gold orientation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดความทันสมัย (Modernity) หรือการสร้างชาติ (Nation Building) และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic progress) กลุ่มที่สี่เห็นว่าการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลง โดยมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า (Planned change) และมีการนำแผนที่กำหนดไว้นั้นไปปฏิบัติโดยใช้มรรควิธี (Means) ต่างๆเพื่อให้บรรลุซึ่งจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่ได้วางแผนไว้

ทิพาพร พิมพิสุทธ์ (2521:25) ได้ให้ความหมายว่า “การพัฒนา” เป็นความเจริญก้าวหน้า การเติบโต ความงอกงาม เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีทิศทางมีเป้าหมาย เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพที่ดีกว่าเดิม ส่วน บรรพต วีระสัย (2517:29) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาเป็นความเจริญ ความงอกงามความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และโดยปกติมักจะแยกออกเป็นการพัฒนาตามด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางการเมือง การพัฒนาทางสังคม และการพัฒนาทางการบริหาร

จากทัศนะของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่าการพัฒนา ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ คือ

- 1) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านนามธรรมหรือรูปธรรมหรือทั้งสองด้านพร้อมๆ กัน
- 2) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทางหรือจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่แน่นอนชัดเจน
- 3) เพื่อนำไปสู่สภาพที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่ามีสภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม

5. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง (Political Development Theory)

แนวความคิดเรื่องการพัฒนาการเมือง (Political Development) หรือการทำให้ทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) เป็นแนวความคิดทางการเมืองที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองในประเทศด้อยพัฒนา เนื่องจากหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองประเทศต่างๆซึ่งเคยเป็นประเทศ ในอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตกได้รับเอกราชประเทศเกิดใหม่เหล่านี้ก็ประสบปัญหาทางการเมืองต่างๆ มากมาย เกิดการรบราฆ่าฟันเพื่อแย่งชิงอำนาจกันระหว่างเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มการเมืองต่างๆ และการล้มลุกคลุกคลานของระบบรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตย พร้อมกับการปฏิวัติรัฐประหาร โดยการเข้ายึดอำนาจของทหาร มีการวิเคราะห์หาสาเหตุปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยนักวิชาการแขนงต่างๆ สำหรับ นักเศรษฐศาสตร์มองการไร้เสถียรภาพต่างๆ ในประเทศเหล่านี้เกิดจากการด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนและการ

ขาดเทคโนโลยีในการผลิต ทำให้สังคมประสบปัญหาต่างๆ มากที่จะเกิดเสถียรภาพทางการเมืองขึ้นได้ ความเชื่อดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงสาเหตุของสงครามโลกครั้งที่สองด้วยว่าเกิดจากปัญหาหลักคือปัญหาเศรษฐกิจ แต่นักการศึกษาที่มองดูการล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่า มีสาเหตุมาจากการขาดการศึกษา ความโง่เขลาเบาปัญญาของประชากร และการขาดความรู้เรื่องการเมืองและสังคม ทำให้ไม่สามารถจรรโลงระบบการเมืองการปกครองแบบอารยะได้ สำหรับนักสังคมวิทยาก็มองปัญหาดังกล่าวว่า เกิดจากโครงสร้างทางสังคม ช่องว่างระหว่างความรวยความจน โครงสร้างอำนาจอันสืบเนื่องมาจากจารีตประเพณี ค่านิยมแบบถืออำนาจและบุคลิกภาพแบบเผด็จการ ส่วนนักรัฐศาสตร์นั้นมองว่า มีสาเหตุมาจากรัฐธรรมนูญเพราะหลายประเทศที่ประสบปัญหาการไร้เสถียรภาพทางการเมือง มีรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องรัดกุมทุกประการมีการสร้างสถาบันทางนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ มีการใช้หลักการถ่วงดุลอำนาจ มีการตรวจสอบซึ่งกันและกันของสถาบันต่างๆ แต่ระบอบประชาธิปไตยก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ผลสุดท้ายก็พยายามมองดูว่าปรากฏการณ์ความล้มเหลวของการสร้างระบบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศด้อยพัฒนาเกิดจากการขาดการพัฒนาการเมือง

การพัฒนาการเมืองคืออะไร นักรัฐศาสตร์ในแขนงพฤติกรรมศาสตร์ต่างก็ตอบไปตามความถนัด ความเชื่อและความเข้าใจของตน บางคนก็พยายามแยกระหว่างคำว่า การพัฒนาการเมืองและการทำให้ทันสมัยทางการเมือง จนเกิดคำจำกัดความในแนวความคิดดังกล่าวมากมาย นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ได้อธิบาย ถึงการพัฒนาการเมืองหรือทฤษฎีพัฒนาการเมืองตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1960 โดยมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์การเมืองของประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตกและเพิ่งจะได้รับเอกราชหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การวิเคราะห์การเมืองแบบมองที่โครงสร้างและหน้าที่โดยดูการทำงานของส่วนต่างๆ ของระบบการเมืองในลักษณะ Comparative Politics หรือ การเปรียบเทียบระบบการเมืองต่างๆ ของประเทศกำลังพัฒนา โดยไม่คิดที่รูปแบบ แนวความคิดเรื่องการพัฒนาการเมืองของ ลูเซียน พาย (Lucian Pye) ได้อธิบายไว้ หนังสือเรื่อง Aspects of Political Development สรุปแนวความคิดต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองซึ่งมีอยู่ 10 แนวความคิด โดยการสังเคราะห์ออกมาในรูปของ Development Syndrome หรือ พหุภาพแห่งการพัฒนา ดังนี้คือ

1. การพัฒนาการเมือง คือ รากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Political Development as the Political Prerequisites of Economic Development) เมื่อมีการสนใจเกี่ยวกับปัญหาความเจริญทางเศรษฐกิจและมีความจำเป็นที่จะแปรรูปของเศรษฐกิจที่หยุดนิ่ง เพื่อเป็นเศรษฐกิจที่เจริญได้ในระดับสม่ำเสมอ นักเศรษฐศาสตร์กล่าวว่าสภาพทางการเมืองและสังคมจะมีบทบาทอย่างแน่วแน่ในการขัดขวางหรือเอื้ออำนวยต่อการเพิ่มขึ้นในรายได้เฉลี่ยต่อหัว ดังนั้น การพัฒนาการเมืองคือ

สภาพของระบบการเมืองซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อความเจริญทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามก็ค้ำจำกัดความการพัฒนาการเมืองดังกล่าวมีลักษณะในทางลบ เพราะว่าการเมืองได้ขัดขวางความเจริญทางเศรษฐกิจ และตามประวัติศาสตร์ ความเจริญทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นในระบบการเมืองหลายระบบด้วยนโยบายที่ต่างกัน รัฐบาลได้ปฏิบัติตามนโยบายเศรษฐกิจที่ถูกต้องหรือไม่เท่านั้น ส่วนในสถานการณ์อื่นนั้น อาจจะเกี่ยวพันถึงการพิจารณาองค์กรชั้นพื้นฐานของรัฐและการปฏิบัติของสังคมทั้งหมด ดังนั้นปัญหาเรื่องการพัฒนาการเมืองจึงแตกต่างกันตามความแตกต่างกันทางปัญหาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ความหวังของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในประเทศด้อยพัฒนามีลักษณะมืดมัวและในหลายประเทศความเจริญทางเศรษฐกิจ ไม่มีที่ท่าว่าจะเกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาทางการเมือง ในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายประชาชนมีความกังวลมากไปกว่าเพียงความก้าวหน้าทางวัตถุเท่านั้น กล่าวคือ ประเทศเหล่านี้คำนึงถึงการพัฒนาการเมืองโดยอาจจะไม่คำนึงผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้น ความพยายามเชื่อมโยงการพัฒนาการเมืองกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียวจะเป็นการมองข้ามสิ่งสำคัญอย่างอื่นในประเทศด้อยพัฒนาเหล่านี้

2. การพัฒนาการเมือง คือ การเมืองในสังคมอุตสาหกรรม (Political Development as the Politics Typical of Industrial Societies) มีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น ทางเศรษฐกิจเป็นความเห็นที่มีลักษณะเป็นนามธรรมของการเมืองในสังคมที่มีความเจริญอย่างมากในทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ข้อสันนิษฐานก็คือว่า ชีวิตในสังคมอุตสาหกรรมนั้นจะนำไปสู่ชีวิตทางการเมืองแบบหนึ่งตามความหมายนี้ สังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ก็ตาม มีมาตรฐานพฤติกรรมทางการเมืองและการปฏิบัติซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาการเมืองและเป็นจุดมุ่งหมายบั้นปลายของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ดังนั้น คุณสมบัติเฉพาะของการพัฒนาการเมืองกลายเป็นรูปแบบซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นพฤติกรรมของรัฐบาลที่ “มีเหตุผลและรับผิดชอบ” กล่าวคือ มีการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไร้ความคิดซึ่งคุกคามต่อผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลที่สำคัญในสังคม มีข้อจำกัดต่อธิปไตยทางการเมือง การเทิดทูนคุณค่าของแบบแผนทางการเมือง อย่างมีระเบียบ การยอมรับว่าการเมืองเป็นวิธีการแก้ปัญหาเท่านั้น และไม่ใช่วิธีบั้นปลายในตัวของมันเอง การย้ายของโครงการสวัสดิการและประการสุดท้าย คือ การยอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

3. การพัฒนาการเมือง คือ ความเจริญทางการเมือง (Political Development as Political Modernization) การพัฒนาการเมืองเป็นลักษณะการเมืองในอุดมคติในแบบสังคมอุตสาหกรรม มีความหมายเดียวกับความเจริญทางการเมืองที่มีประเทศอุตสาหกรรมเป็นแบบอย่างของชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม และคนจำนวนมากคาดหวังว่าในขอบข่ายชีวิตทางการเมืองก็มีลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามการยอมรับความคิดอันนี้โดยง่ายย่อมจะทำให้เกิดความไม่พอใจกับผู้เชื่อถือ

ในความเท่าเทียมกันของวัฒนธรรม และคำถามสำคัญก็คือการที่ถือว่าการปฏิบัติของสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมตะวันตกเป็นมาตรฐานสากลสำหรับการเมืองทุกระบบนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่อย่างไรก็ตามความจริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์โลก คือ ประเพณีและปทัสถานทางสังคมที่แผ่กระจายไปทั่วโลก ซึ่งคนทั่วไปไปรู้สึกว่าการปฏิบัติของสังคมที่มีความเคารพตัวเองจะรับประเพณีและปทัสถานนี้ตามมาตรฐานในสังคมอุตสาหกรรมและเกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในทางสังคมวิทยาและชีวิตในสังคมอุตสาหกรรม แต่ขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็นสิทธิอันเด็ดขาดในความเห็นของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้หลักการอื่นๆ เช่น การเรียกร้องให้มีกฎหมายที่ใช้เป็นหลักสากล การเคารพในความสามารถยิ่งกว่าชาติกำเนิด และความคิดทั่วไปเกี่ยวกับความยุติธรรมและสิทธิของประชาชนดูเหมือนว่าจะกลายเป็นสิ่งซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมใดๆ และกลายเป็นมาตรฐานสากลของชีวิตการเมืองยุคใหม่ การทดสอบการพัฒนาอยู่ที่ ประเทศสามารถจะมีสิ่งซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างของวัฒนธรรมแบบใหม่ เช่น พรรคการเมือง การปกครองและสถานนิติบัญญัติที่มีเหตุผลและเพื่อประชาชน เพราะว่าสถาบันเหล่านี้มีลักษณะเป็นสถาบันของประเทศตะวันตกในประวัติศาสตร์ได้กระทำหน้าที่อันสำคัญที่ คล้ายคลึงกับสถาบันใหม่หรือสถาบันตะวันตก ดังนั้นปัญหาที่เห็นได้ชัดคือ การพัฒนาการเมือง เมื่อให้คำจำกัดความว่า คือ การเจริญทางการเมืองนั้นจะเกิดปัญหาเรื่องการแยกแยะว่าอะไรเป็นของตะวันตกและอะไรเป็นของสมัยใหม่

4. การพัฒนาการเมืองคือระบบการเกิดรัฐชาติ (Political Development as the Operation of a Nation – State) การพัฒนาการเมืองนั้นเกิดจากการจัดตั้งของชีวิตทางการเมืองและการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองที่คล้อยจองกับมาตรฐานของรัฐบาลในยุคใหม่ จากประวัติศาสตร์มีระบบการเมืองหลายระบบและทุกสังคมมีระบบการเมืองของตน แต่เมื่อเกิดรัฐชาติยุคใหม่ คุณลักษณะบางประการทางการเมืองของระบบรัฐชาติก็ตามมา ดังนั้น สังคมใดที่ต้องการเป็นรัฐยุคใหม่ สถาบันทางการเมืองของสังคมนั้นจะต้องปรับตัวเข้ากับคุณลักษณะเหล่านี้ การเมืองของจักรวรรดิของสังคมชนเผ่าและเชื้อชาติหรือของอาณานิคมจะต้องสลายตัวไปเพื่อกลายเป็นระบบการเมืองในรัฐชาติ ซึ่งจะดำเนินไปอย่างสัมฤทธิ์ผลร่วมกับรัฐชาติอื่นๆ การพัฒนาการเมืองจึงกลายเป็นวิถีทางซึ่งสังคมที่เป็นรัฐชาติในรูปแบบและโดยความเอื้อเฟื้อของนานาชาติ ได้กลายเป็นรัฐชาติที่แท้จริง คือ ความสามารถที่จะดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมในระดับหนึ่ง ความสามารถที่จะใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และความสามารถที่จะปฏิบัติตามข้อผูกพันระหว่างประเทศ ดังนั้น การทดสอบการพัฒนาการเมืองอยู่ที่ การสร้างสถาบันทางสังคมซึ่งเป็นโครงสร้างที่จำเป็นของรัฐชาติ และการแสดงออกที่อยู่ในขอบข่ายของชีวิตของการเมืองในรูปแบบชาตินิยม กล่าวคือ การพัฒนาการเมือง คือ การเมืองของชาตินิยมในขอบข่ายของสถาบันแห่งรัฐ

จากความคิดดังกล่าว ความรู้สี่ภาคินิยมจึงเป็นเงื่อนไขที่เพียงพอต่อการพัฒนาการเมือง การพัฒนานั้นครอบคลุมไปถึงความรู้สี่ภาคินิยม ไปสู่สปีดความเป็นประชากรของชาติ และสำคัญเท่าๆกัน คือ การสร้างสถาบันแห่งรัฐที่สามารถจะแปรรูปความรู้สี่ภาคินิยม และความรู้สี่ภาคินิยมเรื่องการเมืองเป็นประชาชน กล่าวโดยย่อ การพัฒนาการเมืองคือการสร้างชาติ

5. การพัฒนาการเมือง คือ การพัฒนาการบริหารและกฎหมาย (Political Development as Administrative and Legal Development) ถ้าเราแยกการสร้างชาติออกเป็นการสร้างสถาบันและการพัฒนาความเป็นพลเมือง เราก็จะมีความคิดทางการพัฒนาการเมืองสองแนว ความจริงแล้วความคิดที่ว่า การพัฒนาการเมืองคือการสร้างองค์กรมีประวัติมาช้านานซึ่งเป็นพื้นฐานที่ชาญฉลาดของระบบอาณานิคม เพราะว่าในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับอารยธรรมตะวันตกที่มีต่อโลก คือ ความเชื่อที่ว่า ในการสร้างสังคมทางการเมืองนั้นก่อนอื่นจำเป็นต้องมีความเป็นระเบียบทางกฎหมายและจากนั้นความเป็นระเบียบทางการบริหาร ตามทฤษฎีการสร้างระบบองค์กรอธิปไตย (Bureaucracy) อย่างสัมฤทธิ์ผลเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ไม่มีรัฐใดจะอ้างว่า “พัฒนา” ถ้าขาดความสามารถที่จะจัดการเรื่องสาธารณะอย่างได้ผล และเมื่อใดที่รัฐใหม่มีการบริหารที่ได้ผล ปัญหาต่างๆ ก็มักจะอยู่ในวิสัยที่แก้ไขได้ ในทางตรงกันข้าม การบริหารแต่อย่างเดียวไม่เพียงพอและความจริงแล้ว ถ้าหากมีการบริหารมากเกินไป อาจก่อให้เกิดความไม่สมดุลในสังคมซึ่งอาจขัดต่อการพัฒนาทางการเมือง ความจริงเรื่องการพัฒนาการเมืองที่มุ่งที่เรื่องการบริหารนั้น มองข้ามปัญหาการฝึกฝนพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาการเมือง

6. การพัฒนาการเมืองคือการระดมพลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Development as Mass Mobilization and Participation) การพัฒนาการเมืองอีกแง่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนและมาตรฐานใหม่ของความภาคีและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง เป็นที่เข้าใจได้ว่าในประเทศอาณานิคมก่อนๆ มีความคิดว่าสิ่งที่เรียกว่าการพัฒนาการเมืองคือความตื่นตัวทางการเมืองแบบหนึ่งของประชาชนผู้มีความกระตือรือร้นและมีความผูกพันต่อการเมือง การเมืองแบบประชาชนมีส่วนร่วมนั้นกลายเป็นจุดหมายปลายทางของมันเอง ทั้งผู้นำและประชาชนเชื่อว่าความเจริญของชาติอยู่ที่ความถี่ของการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน การพัฒนาการเมืองนั้นจะต้องมีการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การพัฒนาการเมืองอันนี้ผูกพันอย่างใกล้ชิดกับสิทธิการลงคะแนนเสียงและการนำเอาชนกลุ่มใหญ่เข้ามาสู่ในวิถีทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น หมายถึง การกระจายในการตัดสินใจนโยบายและการมีส่วนร่วมนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อทางเลือกและการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามในรัฐใหม่บางรัฐการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้เกิดพร้อมกับการมีสิทธิการลงคะแนนเสียง แต่เป็นการตอบโต้ของชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อ

การชักจูงของผู้นำ ควรยอมรับว่า การมีส่วนร่วมเป็นประโยชน์ต่อการสร้างชาติ เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่จะสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกใหม่ในเอกลักษณ์ของชาติ ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นแนวทางของการพัฒนาการเมือง แต่ก็เต็มไปด้วยอันตราย เช่น อันตรายที่เกิดจากอารมณ์รุนแรงหรือผู้ก่อการทางการเมือง ซึ่งอาจจะทำลายล้างความมั่นคงของสังคม ปัญหาอยู่ที่การพยายามสร้างดุลยภาพระหว่างความรู้สึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาขั้นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย

7. การพัฒนาการเมือง คือ การสร้างประชาธิปไตย (Political Development as the Building of Democracy) การพัฒนาการเมืองเหมือนกับการสร้างสถาบันและการปฏิบัติประชาธิปไตย แนวความคิดนี้มีข้อสันนิษฐานว่ารูปแบบของการพัฒนาการเมืองมีอยู่รูปเดียว คือ การสร้างระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดการต่อต้านแนวความคิดนี้ โดยเฉพาะในหมู่นักสังคมศาสตร์ ที่พยายามจะทำให้สังคมศาสตร์เป็นศาสตร์ปราศจากคุณค่านิยมและมุ่งที่จะวิเคราะห์การเมืองอย่างวัตถุวิสัย นอกจากนี้ประชาธิปไตยเป็นคำซึ่งเต็มไปด้วยคุณค่านิยม ส่วนการพัฒนานั้นเป็นกลาง การพยายามใช้ประชาธิปไตยเพื่อการพัฒนาการเมืองจึงอาจจะถูกเข้าใจว่า เป็นการพยายามเอาคุณค่านิยมอเมริกันหรือตะวันตกมาใช้

8. การพัฒนาการเมือง คือ เสถียรภาพการเมืองและการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบ (Political Development as Stability and Orderly Change) คนจำนวนมากรู้สึกว่าการประชาธิปไตยไม่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีแนวคิดการพัฒนาในแง่ของความเป็นระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคม มีความเชื่อทางการเมืองว่า การพัฒนาการเมือง คือ ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและความสามารถเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบ แต่เสถียรภาพซึ่งเป็นการหยุดนิ่งและการสนับสนุนสภาพคงที่นั้นไม่ใช่การพัฒนา อย่างไรก็ตามเสถียรภาพก็มีความผูกพันกับการพัฒนาในแง่ที่ว่าความสำเร็จทางเศรษฐกิจและสังคมมักขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมซึ่งความไม่แน่นอนได้ถูกลดลงและการวางแผนได้ตั้งอยู่บนรากฐานของการคาดคะเนอย่างเป็นไปได้ ความคิดการพัฒนาถูกจำกัดอยู่ในขอบข่ายของการเมือง เพราะว่าสังคมซึ่งวิถีทางการเมืองสามารถที่จะควบคุมและอำนวยความสะดวกเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมีเหตุผล เพราะวิถีทางการเมืองเป็น “พลัง” สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งควบคุมชะตาชีวิตของประชาชน ดังนั้นในสังคมใหม่จึงเป็นการบังคับธรรมชาติให้เป็นไปตามจุดประสงค์ส่วนสังคมเก่าเป็นแต่เพียงปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ การพัฒนาการเมืองขึ้นอยู่กับความสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงสังคมหรือถูกควบคุมโดยสังคม จุดเริ่มต้นของการควบคุมพลังทางสังคม คือ การรักษาความเป็นระเบียบทางสังคม ปัญหาก็คือไม่มีคำตอบว่าความเป็นระเบียบจะต้องมีขนาดใดจึงจะพอเพียงหรือเป็นสิ่งที่พึงประสงค์และเพื่อจุดประสงค์อันใด สำหรับการเปลี่ยนแปลงยังมีปัญหาต่อไปว่า การพยายามเอาเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงมารวมกันจะไม่ใช่ความฝัน

ของชนชั้นกลางหรือของสังคมซึ่งดีกว่าประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายในปัจจุบัน ประการสุดท้ายในเรื่องของลำดับความสำคัญก็มีความรู้สึกรู้ว่าการรักษาความเป็นระเบียบ ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ปรารถนาหรือสำคัญประการใดก็ตาม ยังเป็นรองต่อการที่จะทำให้สำเร็จ ดังนั้น การพัฒนาจึงต้องมองผลของการปฏิบัติ

9. การพัฒนาการเมือง คือ การระดมพลและอำนาจ (Political Development as Mobilization and Power) การยอมรับว่า การพัฒนาการเมือง คือ ความสามารถของระบบ เมื่อมีการอภิปรายกันว่า ประชาธิปไตยอาจจะทำให้ประสิทธิภาพของระบบลดลง และมีข้อสันนิษฐานว่า เป็นสิ่งที่จะวัดความสามารถของระบบและขณะเดียวกันความคิดเรื่องประสิทธิภาพทำให้คิดว่า มีแบบแผนทางทฤษฎีหรืออุดมคติที่สามารถเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริง แนวคิดนี้นำไปสู่ความเชื่อว่า ระบบการเมืองวัดได้โดยใช้ระดับหรือขอบข่ายของอำนาจสูงสุดซึ่งระบบสามารถจะระดมพลและอำนาจ ขณะเดียวกันผู้ตัดสินใจนโยบายมีอำนาจอย่างมาก ดังนั้น สังคมจึงสัมฤทธิ์ผลในความมุ่งหมายที่มีร่วมกัน รัฐแต่ละรัฐย่อมแตกต่างกันตามพื้นฐานของทรัพยากร แต่การวัดการพัฒนาทำได้โดยดูที่รัฐเหล่านั้นสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรของตนอย่างเต็มที่ การพัฒนาก็คือ ความสามารถของรัฐที่จะเอาทรัพยากรจากสังคม ความสามารถที่จะระดมทรัพยากรและการแจกแจงทรัพยากรมักจะผูกพันกับการสนับสนุนของประชาชนที่มีระบบการเมืองและด้วยเหตุนี้ระบอบประชาธิปไตยจึงมักจะระดมทรัพยากรได้สัมฤทธิ์ผลดีกว่าระบบเผด็จการที่กดขี่ ความจริงแล้วในทางปฏิบัติ ปัญหาของการพัฒนาการเมืองในหลายสังคมอาจจะเกี่ยวพันกับการได้รับความสนับสนุนจากประชาชน อันนี้ไม่ใช่เพราะคุณค่าทางประชาธิปไตย แต่เนื่องจากการสนับสนุนของประชาชนจะทำให้ระบบการเมืองสามารถระดมอำนาจได้ เมื่อการพัฒนาการเมือง คือ การระดมและการเพิ่มระดับอำนาจสูงสุดในสังคมเราก็สามารถจะแยกแยะจุดประสงค์ของการพัฒนากับคุณลักษณะต่างๆ ที่ผูกพันกับการพัฒนาลักษณะเหล่านี้อาจจะวัดได้ ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะสร้างดัชนีของการพัฒนา ซึ่งได้แก่ จำนวนและขอบเขตของสื่อมวลชนซึ่งได้แก่ จำนวนหนังสือพิมพ์ การกระจายวิทยุ พื้นฐานทางภาษีของสังคม สัดส่วนประชากร การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาการป้องกันประเทศและสวัสดิการของสังคม

10. การพัฒนาการเมืองเป็นแง่หนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Political Development as One aspect of a Multi – Dimensional Process of Social Change) ความจำเป็นที่ต้องมีข้อสันนิษฐานทางทฤษฎีเพื่อเลือกสรรดัชนีในการวัดการพัฒนานำไปสู่ความคิดที่ว่า การพัฒนาการเมืองนั้นผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจนี้เป็นความจริงเพราะอะไรก็ตามที่อธิบายถึงศักยภาพของอำนาจของประเทศมักจะสะท้อนให้เห็นถึงสถานะเศรษฐกิจและสภาพสังคม อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งไม่จำเป็นและไม่เหมาะสมที่จะแยกแยะการ

พัฒนาการเมืองจากการพัฒนาในด้านอื่นๆ ถึงแม้ว่าในขอบเขตที่จำกัดอาณาจักรแห่งการเมือง อาจจะอยู่โดดเดี่ยวจากส่วนของสังคม แต่ถ้าจะมีการพัฒนาการเมืองอย่างสม่ำเสมอจะต้องมีการพัฒนาในด้านอื่นๆ ของสังคมโดยจะปล่อยส่วนอื่นของสังคมล่าหลังไม่ได้ ตามความเห็นนี้การพัฒนาจะมีการเกี่ยวพันกันทุกด้าน การพัฒนาเหมือนกันอย่างมากกับความเจริญทันสมัย (Modernization) และการพัฒนาเกิดขึ้นในกรอบทางประวัติศาสตร์ ซึ่งอิทธิพลจากข้างนอกสังคมมีต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงในแง่ต่างๆ ในสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสภาพสังคมอย่างผูกพันซึ่งกันและกัน

จะเห็นได้จากคำจำกัดความดังกล่าวมานั้น ส่วนใหญ่เป็นการมองการพัฒนาการเมือง โดยจะเน้นในแง่ที่นักวิชาการแต่ละสำนักคิดว่า เป็นตัวแปรสำคัญและบางคำจำกัดความ จำเป็นจะต้องกล่าวถึงแนวความคิดดังกล่าว เช่น คำจำกัดความข้อ 1 แทบจะไม่ได้ให้คำจำกัดความเลย บอกเพียงว่าการพัฒนาการเมือง คือ รากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจหรือบางคำจำกัดความก็ มือคดแผงไว้อย่างเห็นได้ชัดเช่นคำจำกัดความข้อ 7 ที่ว่าการพัฒนาการเมือง คือ การสร้างประชาธิปไตย ถ้าเช่นนี้ก็หมายความว่า สังคมอยุธยาที่ดี จีนโบราณซึ่งมีประวัติศาสตร์มาสี่พันปีที่ดี หรือสหภาพโซเวียตปัจจุบันหรือสาธารณะประชาชนจีน ไม่มีการพัฒนาการเมืองหรือการสร้าง ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ในลักษณะวิทยาศาสตร์จะต้องมีความเป็นกลาง มิใช่เอนเอียงไปตาม อุดมการณ์ หรือความเชื่อของตน จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องคำจำกัดความจึงเป็นปัญหาขั้นพื้นฐานที่ จะต้องมีการตกลงยอมรับ ก่อนที่จะมีการสร้างทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ขึ้นมา

เนื่องจากการมองคูปัญหาแต่ละแง่ตามที่ตนถนัดหรือเข้าใจว่าเป็นตัวแปรสำคัญ จึงมีผู้ พยายามจะรวมคำจำกัดความต่างๆ และพยายามหาจุดร่วมซึ่งเป็นแก่นสำคัญของความหมายเรื่อง การพัฒนาการเมืองของลูเซียน พาย (Lucian Pye) ซึ่งอ้างว่าในแต่ละสำนักความคิดทั้งหมดที่กล่าว มานั้นสรุปได้สามข้อ พาย (Pye) ใช้ชื่อแนวความคิดพัฒนาการเมืองซึ่งประกอบด้วยตัวแปรหลายๆตัว หรือแง่พิจารณาหลายๆ แง่ว่า Development Syndrome หรือพหุภาพแห่งการพัฒนา มีลักษณะร่วม สามข้อ คือ Equality, Capacity และ Differentiation

Equality หรือความเสมอภาค คือ การที่สังคมนั้นมีการแปรเปลี่ยนจากสังคมที่เป็น ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินมาเป็นประชาชนซึ่งมีสิทธิมีเสียง มีส่วนร่วมทางการเมืองและกฎหมายในสังคมนั้นต้องมีลักษณะสากล คือ ปรบใช้กับทุกคนเท่าเทียมกัน การมีอำนาจและสถานะในระบบ การเมืองต้องใช้ความสามารถเป็นเกณฑ์มิใช่ชาติกำเนิดเป็นหลักตัดสิน

Capacity หรือความสามารถของระบบการเมืองที่จะมีการผลิตที่มีผลกระทบต่อสังคม และเศรษฐกิจ และประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ นอกจากนั้น ยังต้องมีเหตุผลและการมองนโยบายลักษณะ โลกธรรม (secular) และในลักษณะที่เป็นระบบแบบแผน

Differentiation หรือการแยกเฉพาะด้าน กล่าวคือ การแยกแยะเฉพาะด้านของ โครงสร้าง องค์กร และหน่วยงาน มีหน้าที่จำกัดและเฉพาะเจาะจง มีการแบ่งงานตามความชำนาญ

การพัฒนาการเมืองแบบ Development Syndrome ดังกล่าวข้างบนนั้นจะปฏิเสธ ไม่ได้ว่าเป็นการมองรูปแบบในอุดมคติ ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางอันพึงประสงค์แต่ถ้าพิจารณาในแง่การสร้างทฤษฎีจะเห็นได้ว่า มีลักษณะเอนเอียงไปทางระบบตะวันตก (Western – biased) คำจำกัดความโดยมี Equality, Capacity และ Differentiation นั้นจะเห็นได้ชัดว่า เป็นรูปแบบของ สหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตก แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ กล่าวคือ เป็นคำจำกัดความที่เกิดจากพื้นฐานของสังคม จึงเกิดข้อสงสัยว่าแนวความคิดการพัฒนาการเมืองนี้ใช้ได้เฉพาะประเทศดังกล่าวและถ้าประเทศในฝ่ายคอมมิวนิสต์ เช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่มีการพัฒนาการเมืองและสังคมต่างๆ ในอดีต จีนโบราณ จักรวรรดิโรมัน สุโขทัย อโยธยา ฯลฯ ไม่มีการพัฒนาการเมือง จึงเป็นการประเมินค่า (extrapolate) ในมิติของกาลเทศะไม่ได้เลย จึงเป็นคำจำกัดความในลักษณะที่ไม่มีจุดเริ่มต้นและไม่มีที่สิ้นสุด (timeless) และขาดความเป็นวิทยาศาสตร์ นักวิชาการบางท่านเห็นว่า คำจำกัดความดังกล่าวข้างบนนั้น ไม่น่าเชื่อถือเป็นการพัฒนาการเมือง (Political Development) แต่เป็นการทำให้ทันสมัยทางการเมืองหรือการทำให้ระบบการเมืองทันสมัย (Political Modernization) ซึ่งจะต้องมีลักษณะสามประการดังกล่าวมาแล้วส่วนการพัฒนาการเมืองนั้น คือ “ความสามารถของระบบการเมืองที่จะสร้างความสนับสนุนจากมวลชนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางสังคม (the capacity of the political system to generate support to meet societal demands) กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาการเมือง คือ ความสามารถที่ระบบการเมืองทำให้คนในสังคมสนับสนุนเพื่อการแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม กล่าวคือ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม จุดเน้นอยู่ที่ระบบการเมืองสามารถระดมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมในกรณีเช่นนี้ ในบางช่วงเวลาประเทศที่มีความทันสมัยทางการเมืองสูงการมีระดับการพัฒนาทางการเมืองต่ำ ในทางกลับกันประเทศที่มีความทันสมัยทางการเมืองต่ำแต่การมีระดับการพัฒนาทางการเมืองสูง ตัวอย่างเช่น ในสมัยสงครามเวียดนาม สหรัฐอเมริกา มีการพัฒนาทางการเมืองต่ำทั้งๆ ที่ระดับความทันสมัยทางการเมืองสูง ส่วนสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการพัฒนาการเมืองสูง ทั้งๆ ที่การทันสมัยทางการเมืองต่ำ สหภาพโซเวียตก็อยู่ในลักษณะเดียวกัน จากการเปรียบเทียบความทันสมัยทางการเมือง สหรัฐอเมริกามีความทันสมัยสูงสุด รองลงมาคือสหภาพโซเวียต และสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ในทางการพัฒนาการเมือง คือ การที่ระบบทำให้สมาชิกประชาคมการเมืองสนับสนุนเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่สหภาพโซเวียต และต่ำสุด คือ สหรัฐอเมริกา นี่เป็นการพูดถึงช่วงระยะเวลา

ระหว่างสงครามเวียดนาม ซึ่งสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาการต่อต้านสงครามและปัญหาระหว่างผิว การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลตกต่ำมาก ซามูเอล ฮันทิงตัน (Samuel Huntington) นักวิชาการ อีกท่านหนึ่งที่อธิบายระหว่างคำว่า การพัฒนาการเมืองและการทำให้ทันสมัยทางการเมืองคือ การ ทำให้ระบบการเมืองทันสมัย (Political Modernization) นั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความมีเหตุผลของอำนาจ (Rationalization of Authority) ทั้งในแง่ของที่มาแห่งอำนาจและการใช้อำนาจ
2. การจำแนกแยกแยะและทำหน้าที่ตามความชำนาญเฉพาะอย่างของโครงสร้างของระบบการเมือง (Differentiation and Specialization)
3. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

การทำให้ทันสมัยทางการเมืองมีจุดเน้นที่นำมาซึ่งรูปแบบระบบการเมืองทันสมัย ซึ่ง เกี่ยวพันกับการเกิดขึ้นของกลุ่มทางสังคมใหม่ ซึ่งมีความสำคัญทางการเมืองและกลุ่มเหล่านี้ได้ เคลื่อนย้ายเข้าสู่ระบบการเมือง ซึ่งอาจทำให้เกิดการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่วนการพัฒนาการเมือง (Political Development) นั้น หมายถึง การที่จะสร้างสถาบันทางการเมืองที่มีลักษณะยืดหยุ่น (Adaptability) ซับซ้อน (Complexity) และเป็นอิสระพอสมควร (Autonomy) และมีความเป็นกลุ่มเป็นก้อนมากพอ (Coherence) ที่จะสามารถควบคุมการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ตลอดจนสามารถที่จะส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและ เศรษฐกิจ ถ้าจะกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ ความทันสมัยทางการเมือง คือ การตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการพัฒนาการเมือง คือ การสร้างสถาบันเพื่อจัดระเบียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งถ้าอัตราการพัฒนาการเมืองเกิดขึ้นไม่ทันอัตราความทันสมัยทางการเมือง ก็จะนำไปสู่ ความสุ่มทางการเมือง (Political Decay) จากแนวความคิดของฮันทิงตัน (Huntington) มี สารประโยชน์อย่างมาก สำหรับการวิเคราะห์การเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ก็คือ การเมืองไทยหลัง 14 ตุลาคม 2516 มีการตื่นตัวทางการเมืองมาก หรือกล่าวได้ว่ามี Political Modernization มาก แต่การพัฒนาการเมือง (Political Development) หรือสร้างสถาบันทางการเมือง ที่จะจัดระเบียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเจริญไม่ทัน ผลสุดท้ายก็นำไปสู่ความ สุ่มทางการเมืองตามที่ทราบกันอยู่ แต่คำจำกัดความดังกล่าวก็แคบเกินไป และยังคงติดอยู่กับสถานะการเมือง ในยุคใหม่ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งทำให้ปรับใช้ไม่ได้กับยุคสมัยที่คนไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับ ฮันทิงตัน (Huntington) เองนั้น ต่อมาก็ได้เปลี่ยนแนวความคิดในเรื่องการ พัฒนาการเมือง ออกมาด้วยความคิดแนวใหม่ในแง่ “The Change to Change” โดยมองดูการ ปรับเปลี่ยนของระบบการเมืองที่จะรับการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ในแง่นี้จะเห็นว่าเป็นการ

เปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองโดยเล็งศัพท์คำว่า การพัฒนาการเมือง สำหรับแนวความคิดนี้อาจจะเหมาะกับการมองดูการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมือง ซึ่งในแง่หนึ่งก็คือ ความสามารถในการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนเพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความหมายกว้าง เพราะรวมทั้งในแง่โครงสร้างทางการเมือง วัฒนธรรม และค่านิยม ทักษะคิดต่างๆ ในแง่หนึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงข้อถกเถียงและจุดอ่อนต่างๆ ของทฤษฎีพัฒนาการเมืองความพยายามของนักวิชาการในโลกกำลังพัฒนาที่จะประยุกต์ทฤษฎีพัฒนาการเมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นของนักวิชาการประเทศตะวันตก โดยเฉพาะนักวิชาการอเมริกัน มักจะประสบปัญหาในแง่ที่ว่าปรับได้ลำบาก เพราะทฤษฎีหรือแนวความคิดดังกล่าว สร้างมาจากประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของประเทศตะวันตก เช่น Development Syndrome หรือพหุภาพแห่งการพัฒนาของ พาย (Pye) แม้จะพยายามหลีกเลี่ยงโดยพยายามทำให้เป็นทฤษฎีสากลที่ใช้ได้ทุกกาลเทศะ เช่น ของฮันทิงตัน (Huntington) เรื่อง Political Modernization (ความตื่นตัวทางการเมือง) และ Political Development (การจัดตั้งสถาบันรองรับการมีส่วนร่วม) มิฉะนั้นจะเกิดการผุพัง (decay) ก็ไม่สามารถปรับเข้ากับยุคที่คนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองจึงได้มีการคิดแนวทฤษฎีใหม่ขึ้นมา แนวความคิดการพัฒนาการเมืองที่ใช้ได้กับระบบการเมืองทุกระบบทุกยุคทุกสมัยนี้จะพิจารณาเฉพาะด้านการเมือง โดยดูที่สถาบันและกระบวนการทางการเมืองและอำนาจทางการเมือง แนวคิดนี้จะมีลักษณะเป็นกลางโดยไม่มีอคติทางอุดมการณ์ทางการเมืองด้วย

แผนพัฒนาการเมือง ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการที่ทำให้ระบบการเมืองยอมรับโดยสมาชิกของประชาคมการเมือง (The Capacity to Make the Political System Acceptable by members of the Political Community) 2) การรับช่วงอำนาจทางการเมืองอย่างสันติ (Peaceful transfer of Power) และ 3) ความต่อเนื่องของระบบการเมือง (continuity of the Political System)

องค์ประกอบข้อ 1 ที่ว่า ความสามารถในการที่ทำให้ระบบการเมืองยอมรับโดยสมาชิกของประชาคมการเมืองนั้น หมายความว่า ถ้าระบบการเมืองนั้นสามารถใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อหรือแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาสังคม ทำให้เกิดความยอมรับหรือความชอบธรรมขึ้นโดยไม่ใช้กำลัง ใดๆ ที่ระบบนั้นอาจเป็นระบบที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูง มีความอยุติธรรม แต่ถ้าสมาชิกสังคมยอมรับสภาพดังกล่าวโดยคชฎี เช่น ยอมรับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าสมาชิกอื่น และยังให้ความสนับสนุนระบบการเมืองนั้นอย่างเต็มใจ ก็ถือว่า ระบบการเมืองนั้นมีความสามารถที่ทำให้เป็นที่ยอมรับและมีความชอบธรรม การกล่าวเช่นนี้ มิได้หมายความว่า เป็นการสนับสนุนระบบที่ขาดความยุติธรรมทางสังคม แต่เป็นการมองจากความเป็นจริงว่า มีสังคมจำนวนมากที่คนมีความแตกต่างและไม่เสมอภาคกัน แต่ก็ยังยอมรับระบบการเมือง ตัวอย่างดังกล่าวมีมากมายไม่จำเป็นต้องเอ่ยถึง และองค์ประกอบข้อ 2) การรับช่วงอำนาจทางการเมืองอย่างสันติ หมายถึงการ

เปลี่ยนตัวผู้นำต้องไม่เกิดจากการใช้อำนาจอาวุธหรืออำนาจทหาร หรือวิธีการอันรุนแรง ช่วงชิงอำนาจนั้น จะเป็นด้วยการสร้างประเพณีการสืบต่อ หรือการเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน หรือการต่อรองในพรรคว่าใครควรจะสืบต่อ หรือผ่านการทดลองความสามารถเพื่อเป็นผู้นำโดยไปต่อสู้กับชีวิตคนเคียวบนเกาะที่มีภยันตรายต่างๆ ถ้ารอดชีวิตก็จะได้เป็นผู้นำซึ่งเป็นวิปฏิบัติของคนบางเผ่าในสมัยโบราณ ข้อสำคัญคือต้องไม่ใช่กำลังช่วงชิงรัฐประหารยึดอำนาจ อะไรทำนองนี้ แต่เป็นวิธีการแบบสันติ ส่วนองค์ประกอบข้อ 3) คือ ความต่อเนื่องของระบบการเมือง หมายความว่า ระบบการเมืองนั้นต้องมีความต่อเนื่องพอสมควร ที่เห็นได้ชัดว่าระบบมีความต่อเนื่องก็คือระบบประชาธิปไตยอังกฤษ (ประมาณเจ็ดร้อยกว่าปี) อเมริกา (สองร้อยกว่าปี) สหภาพโซเวียต (60 ปี) แต่ปัญหาคือ เราจะเอาหลักเกณฑ์อะไรวัดความต่อเนื่อง ก็คงต้องอาศัยหลักเกณฑ์สองประการ คือ ถ้าระบบนั้นต่อเนื่องกันอย่างน้อยสองชั่วอายุคนและมีการสืบช่วงอำนาจให้เห็นด้วย เช่นระบบการปกครองของสุโขทัย แม้จะแตกสลายก็ถือว่ามีความต่อเนื่องแต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวตั้งขึ้นมาเป็นเพียงตัวอย่างระดับการให้คำจำกัดความเป็นระดับ Conceptualization ส่วนการพิสูจน์การต่อเนื่องจริงๆ เป็นระดับ Operation ซึ่งย่อมมีหลักเกณฑ์แตกต่างกันไปแล้วแต่จะตั้งขึ้นและย่อมขึ้นอยู่กับกรถกเถียงต่อไป

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น พอจะเห็นได้ว่า สามารถปรับวิเคราะห์ระบบการเมืองได้ทุกระบบ ทุกกาลสมัยว่ามีการพัฒนาการเมือง ระบบการเมืองสุโขทัยถือว่ามีพัฒนาการเมืองเพราะระบบเป็นที่ยอมรับผู้นำรับช่วงอำนาจโดยมีสันติมีความต่อเนื่อง แต่ระบบการปกครองสมัยอยุธยาคล้ายมีระดับการพัฒนาการเมืองต่ำกว่าระบบการปกครองสมัยสุโขทัยในแง่การรับช่วงอำนาจโดยสันติ การช่วงชิงอำนาจโดยใช้กำลังนั้นมีอยู่บ่อยครั้งในสมัยอยุธยา

ถ้าพิจารณาระหว่างสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเห็นว่าสหภาพโซเวียตมีระดับการพัฒนาสูงกว่า เนื่องจากการรับช่วงอำนาจเป็นไปโดยสันติกว่า เมื่อ ทรูชคอฟ ตกจากอำนาจก็กระทำกันภายในกลไกของพรรค แต่ในกรณีสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องมีการจับ “แก๊งสี่” แต่ก็จัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างสงบ ขอให้สังเกตว่าในกรณีสองประเทศนี้มีความแตกต่างกันในระดับ (degree) ของการพัฒนาการเมือง แต่ไม่ถึงกับว่าประเทศหนึ่งมีการพัฒนาการเมือง แต่อีกประเทศหนึ่งไม่มี ในกรณีสาธารณรัฐประชาชนจีนอาจมีการเถียงได้ว่าความต่อเนื่องยังมีระยะเวลาสั้นมาก ประมาณ 30 ปี แต่เราพอจะอนุมานได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกหน้ามือเป็นหลังมือในเนื้อหาใหญ่ของระบบการเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนคงไม่เกิดขึ้นและระบบปัจจุบันควรดำเนินต่อไป

ถ้าใช้เกณฑ์อันเดียวกันนี้มาพิจารณาประเทศไทยก็ต้องสรุปได้ว่า ยังไม่มีการพัฒนาการเมืองเพราะระบบการเมืองแบบทหารอาจมีการยอมรับโดยสมาชิกประชาคมส่วนหนึ่งแต่ก็ยัง

ขาดความต่อเนื่องและข้อสำคัญการสืบช่วงอำนาจนั้นไม่ได้เป็นไปโดยสันติคำถามที่ตามมาคือระบบการเมืองไทยสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจมาจนถึงการรับช่วงอำนาจต่อโดยจอมพลถนอม กิตติขจร และหลังมีการเลือกตั้ง จอมพลถนอมเป็นนายกรัฐมนตรีต่อ นั้น จะถือว่ามีการพัฒนาการเมืองหรือไม่ คำตอบก็คือความต่อเนื่องสั้นเกินไปไม่ถึงหนึ่งชั่วอายุคน จอมพลถนอมก็ทำการปฏิวัติยึดอำนาจอีกทั้งๆ ที่ตนเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ โดยการสนับสนุนพรรคสหประชาไทย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ไม่มีการพัฒนาการเมือง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2527 : 15-30)

6. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation Theory)

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนได้มีนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและสถาบันหรือองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นักวิชาการของไทยหลายคนได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” (Participation) ไว้ค่อนข้างหลากหลายซึ่งมีความสอดคล้องกันอยู่ ดังนี้

ไพรัตน์ เชชะรินทร์ (2527 : 6) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ไว้ว่าหมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้าง โอกาสให้ประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เรื่องแล้วแต่กรณี

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 7) ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตน

นิพัทธเวช สืบแสง (2526:29) (อ้างถึงในมนัส สุวรรณ และคณะ 2546 : 35) ให้ความหมายว่า “การมีส่วนร่วม” คือ การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของเขาว่า เขาควรจะทำอย่างไรบ้างเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง

สุภาภรณ์ จันทวานิช และคณะ (2533:25) (อ้างถึงในมนัส สุวรรณ และคณะ 2546 : 36) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ไว้ว่า หมายถึง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจดำเนินการ และการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมอาจเป็นการเข้าร่วมโดยตรงหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วม โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำการ (Actors) หรืออาจอยู่ในฐานะผู้ได้รับผลประโยชน์ (Beneficiary)

นักวิชาการชาวต่างชาติได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

เพียร์สแอนด์สตีเฟล(Pearse & Stifel)(อ้างถึงในสุธี ศรสวรรค์ 2533: 31) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมืองหรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชน ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

ไวน์ ที เอ (Wine, T.A., 1982) และ Erwin, W (1976)(อ้างถึงในสุนทรทิพย์ เพชกรลิน 2545 : 59) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วยมิติต่างๆ 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 มิติการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและจะทำอย่างไร

มิติที่ 2 มิติความสามารถมีส่วนร่วมได้ในลักษณะใด

มิติที่ 3 มิติการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างไรจากการดำเนินการ

กล่าวคือ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามาส่วนเกี่ยวข้องกับในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกับกันกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ สถาบันหรือองค์กรต่างๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศก็ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายและสอดคล้องกัน ดังเช่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 : 9) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมายถึงการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรากฐานสำคัญในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายสาธารณะที่จะส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเมืองแห่งชาติ (2543:3) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในความสำเร็จ และความล้มเหลวของการพัฒนาอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการ หรือหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งทำให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ปัญหาจากการร่วมมือทำงาน โดยการทำงานแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก

องค์การอนามัยโลก/กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ (WHO/UNICEF, 1978 p.28) ได้ให้ความหมายว่า “การมีส่วนร่วม” คือ การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะทำการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดบทบาทของประชาชนในแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ในการประชุม Earth Summit I ในปี พ.ศ.2535 เพื่อให้เกิดการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้คำนิยาม “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ว่า “เป็นการเปิดโอกาสแก่สมาชิกของชุมชนเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประโยชน์จากการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม” แม้ว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในการประชุม ณ องค์การสหประชาชาติ เคยระบุ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้เพราะความหมายของการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศหรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม ซึ่งการขยายความการมีส่วนร่วมควรมีเนื้อหาครอบคลุมในประเด็น ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียม

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่างๆ คือ การเอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน และ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนและดำเนินโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การทบทวนแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงในอันที่จะทำให้การดำเนินการใดๆ ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนหรือมากที่สุด มิใช่เพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

International Association for Public Participation (อ้างอิงในเอกสารประกอบการประชุม สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2549:9) ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น

เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์และ การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

ระดับที่ 4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

ระดับที่ 5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

ในส่วนของ โคเฮนและอูนอฟฟ์(Cohen and Unhoff, 1977:15) (อ้างถึงในสุคนธ์ทิพย์ เพชกรีน 2545 : 60) กล่าวว่า การให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมนั้นต้องเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

บทบาทที่ 1. คือขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

บทบาทที่ 2. คือขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร และการประสานความช่วยเหลือ

บทบาทที่ 3. คือขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

บทบาทที่ 4. คือขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการ

หลักการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการไทยหลายคน ซึ่งต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการใดๆ ก็ตาม โดยหลักการแล้วควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น โครงการ ในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การร่วมคิดและแสวงหาปัญหา
2. การร่วมวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญ
3. การร่วมในขั้นตอนปฏิบัติหรือดำเนินการ
4. การร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับที่ อकिन รพีพัฒน์ (2531) (อ้างถึงในทศพล กฤตยพิสิฐ 2538:9) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3. การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของภาครัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด สามารถกระทำได้ใน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ประชาชนในพื้นที่โครงการและผู้จะได้รับผลกระทบจะต้องได้รับแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับข่าวสารดังกล่าวต้องได้รับก่อนตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในลักษณะของการปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนได้ทราบ และรับข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้ดำเนินโครงการกับประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะทำความเข้าใจร่วมกันด้วยเหตุผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบนี้สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะคือ

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) ซึ่งจัดประชุมในชุมชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยผู้ดำเนินการจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Public Hearing) การประชุมลักษณะนี้จำเป็นสำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่มีเรื่องของเทคนิคและวิชาการที่เกี่ยวข้อง การประชุมลักษณะนี้ต้องเปิดกว้างสำหรับสาธารณะ

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปของคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย (Laws and Regulations) รูปแบบนี้ แม้จะไม่ใช่รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องสิทธิหรือการใช้สิทธิของประชาชนเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่โปร่งใสหรือความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินโครงการต่างๆ ของภาครัฐขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน เป็นต้น

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับชนชั้นทางสังคม เช่น อาชีพ รายได้ การศึกษา เป็นต้น

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพอันเกิดจากพันธุกรรม แรงขับ การกล่อมเกลากทางการเมือง ความต้องการทางจิตและสรีระ ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อและเจตคติทางการเมือง

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และปทัสถานของแต่ละสังคม

3. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของระบบการเมือง เช่น แนวคิดและปรัชญาของระบบการเมือง การเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

4. ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์และผลกระทบที่ประชาชนเกี่ยวข้อง เช่น ความใกล้ชิดกับปัญหา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (2537:183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์การสร้างโบสถ์วิหาร เป็นต้น

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มที่ที่จะทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วย เป็นต้น

3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส เป็นต้น

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546:15) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร ลูกจ้างภาครัฐวิสาหกิจ เรื่อง “ระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ วันที่ 6-8 มีนาคม 2546 โรงแรมพัทยาเซนเตอร์ เมืองพัทยา ชลบุรี จัดโดย กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

ผลดีต่อการบริหารจัดการเครือข่าย

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหา มีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิด จากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้ และประสบการณ์

2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้

3. เป็นการขจัดปัญหา มิให้การดำเนินนโยบายใดๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้

4. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเครือข่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ขอความร่วมมือง่าย

5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

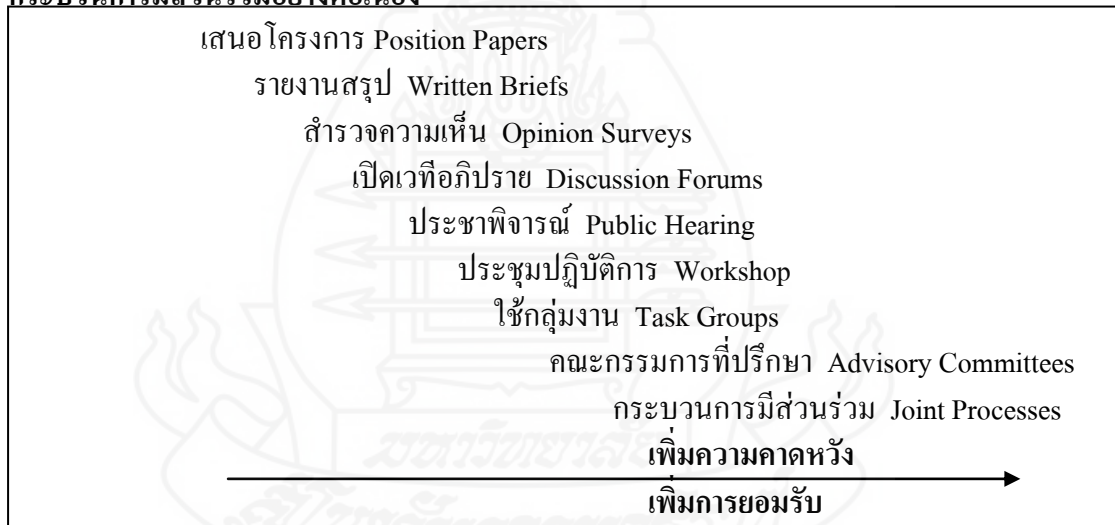
หลักการมีส่วนร่วม

หลักของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม และต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful Participations) ไม่วางระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้วเท่านั้น

ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมีความสมเหตุสมผลและชอบธรรมก็ต้องนำไปปฏิบัติ แต่ถ้าผู้มีอำนาจเห็นว่าการตัดสินใจนั้นไม่เหมาะสม ขัดกับการตัดสินใจของการมีส่วนร่วม ก็จะต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจเช่นนั้น โดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้

หากจะดูแผนภูมิของการมีส่วนร่วม (ดูแผนภูมิการมีส่วนร่วม : Participation Continuum) จะเห็นว่ามิตั้งแต่น้อยที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ “แจ้งเพื่อทราบ” นั่นคือ ได้ตัดสินใจไปแล้วจึงมาแจ้งให้ทราบ ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยอาจไม่สร้างปัญหา

กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2.4 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

ที่มา: วันชัย วัฒนศัพท์ (2546) การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร บรรยายในการสัมมนานายจ้างและลูกจ้างภาครัฐวิสาหกิจ เรื่อง “ระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน หน้า 15

ถ้าเห็นว่าการตัดสินใจนั้นอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ควรจะต้องมี “การปรึกษาหารือ” ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาอีกเล็กน้อย คือได้รับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ วิธีการที่มักจะหยิบขึ้นมาทำกันบ่อยๆ ในระดับนี้คือ “การทำประชาพิจารณ์” หรือ “การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” ต้องเน้นย้ำว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะต้องทำตั้งแต่เริ่มคิดและตระหนักถึงปัญหา (ไม่ใช่ทำเมื่อได้ตัดสินใจไปแล้วและได้รับการประท้วง) เช่น ตระหนักว่ามีปัญหาเรื่องจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องหาที่ทิ้งขยะจึงจัดการให้คนมามีส่วนร่วมเพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน กระบวนการมีตั้งแต่ จัดเวทีคุยกันในกลุ่มเล็ก เกาะประตูบ้าน ใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อตัดสินใจ การตัดสินใจก็ต้องฟังประเด็นต่างๆ พิจารณาทุกประเด็น และตอบคำถามให้ได้ทุกประเด็น การตัดสินใจต้องมีคุณธรรมและเป็นที่ยอมรับได้ หากไม่ทำกระบวนการมีส่วนร่วมเหล่านี้ แต่มาทำเพียงวิธีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการครั้งเดียวหรือสองครั้ง ก็จะเกิดเป็นปัญหา เพราะกลายเป็นเวทีที่แต่ละฝ่าย คือ ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านมาแสดงจุดยืน ตอกย้ำความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย มายืนยันว่าฉันถูก เธอผิด เวทีนี้จึงมักจะไม่ใช่เวทีที่จะเป็นเวทีแห่งการมาพูดคุยกัน

หากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเฉยๆ จะไม่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ระดับสูงกว่า คือการร่วมเจรจาหาข้อยุติ (Negotiation) หรือ เจรจาโดยมีคนกลางกำกับกระบวนการ (Mediation) คนกลางที่มากำกับกระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา หากทางออกที่ดีที่สุดโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนทุกฝ่ายพอใจ

ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมระดับสูงสุดคือการลงประชามตินั้น แม้จะดูดีที่แต่ละคนสามารถลงมติ แต่ละคนทีละคนได้ แต่การลงมติลงได้เพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรือ “เอา” หรือ “ไม่เอา” อาจจะยิ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยกขึ้นอีก ถ้าสังคมยังไม่เข้าใจกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

“กระบวนการมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่แต่เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (Power over หรือ Power against) ตามทฤษฎีผู้มีอำนาจจะชอบที่จะใช้อำนาจเหนือ เช่น แม่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าลูก ก็มักจะใช้อำนาจเหนือลูก สั่งให้ลูกกลับบ้านก่อนค่ำ มาถึงวันหนึ่งลูกซึ่งโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ก็จะขอลงบ้านดึก เพราะจะไปงานวันเกิดเพื่อน แม่ก็ยังใช้อำนาจเหนือให้กลับบ้านภายในหกโมงเย็น ถามว่าลูกสาวจะยังเชื่อและปฏิบัติตามไหม ตามทฤษฎีแล้ว หากผู้มีอำนาจยังใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อยๆ อำนาจนั้นๆ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีหรือไม่มีนั้น ไม่ใช่เรา “มี” หรือ “ไม่มี” “อำนาจ” อย่างเดียว แต่อยู่ที่คนอื่นๆ ที่อยู่รอบข้างหรือที่เราใช้อำนาจเหนือเขานั้น เขามองว่าเราเหมาะสมที่จะมีอำนาจเหนือหรือไม่ ซึ่งบางครั้งสำคัญกว่า

ด้วยซ้ำไป ฉะนั้นแทนที่แม่จะใช้อำนาจเหนือ หันมาใช้อำนาจร่วมกัน (Power with) ลงมาพูดคุยกับ ลูก หากทางออกที่ดีกว่าแทนการสั่งอย่างเดียว ลูกก็จะยินดีปฏิบัติและเชื่อฟังแม่ต่อไป

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนกรมีส่วนร่วม หลังจากพยายามด้วยวิธีการใช้ไม่เรียบร้อย ใช้กฎกติกาที่ครูอาจารย์ออกกฎ หรือวางระเบียบให้นักเรียนปฏิบัติ แต่การยอมรับก็ยังไม่ได้ผลดีนัก ครูประจำชั้น ได้ชวนนักเรียนในห้องให้ร่วมกัน “ตระหนักรู้” ถึงปัญหาในห้องเรียน เช่น ความสกปรก การแต่งกายนักเรียน การไม่เรียบร้อยในห้องเรียน ใช้กระบวนกรมีส่วนร่วมที่จะวางกติกาตนเอง จนในที่สุดได้ระเบียบปฏิบัติประจำห้องที่ครูรับ เอมมาจัดพิมพ์ติดไว้ในห้อง ปรากฏว่าได้รับการยอมรับและการปฏิบัติตามอย่างดีกว่ากฎกติกาที่ครูกำหนดคติกานั้น ตัวอย่างเช่นนี้ เป็นตัวอย่างที่สามารถจะนำไปใช้ในองค์กร หรือรัฐวิสาหกิจที่จะสร้างกระบวนกรมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

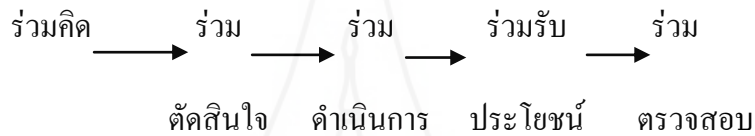
ไมตรี อินทุสุต (2550 : 5) กล่าวว่า ช่วงตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 เป็นต้นไป พี่น้องคนไทยต้องตื่นตัวกับการเตรียมเป็น “พลเมือง” ที่ดี เพื่อไปสู่กระบวนกรประชาธิปไตย โดยกลไกการเลือกตั้งทั่วไปในระยะเวลาอันใกล้ มีรัฐธรรมนูญที่มีการยกร่าง ปรับแก้ และกลั่นกรองระดมความคิดเห็นหลายขั้นตอน ทั้งมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ ฟังความเห็นจากทุกภาคี ภายใต้คำขวัญที่รณรงค์ในระหว่างการยกร่าง มาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2550 ว่า “ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมร่างรัฐธรรมนูญ” ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 ที่ผ่านความเห็นชอบด้วยมติเอกฉันท์ จากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2550 อยู่ที่กระบวนกรต่อไป ที่ต้องมี “การลงประชามติ” (referendum) ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี 2549 นับเป็นการลงประชามติรัฐธรรมนูญครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่กำหนดในวันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม 2550 การลงประชามติที่อยู่ในความสนใจขณะนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักทั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทั้งเป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะทำให้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง เกิดขึ้นโดยถูกต้อง เรียบร้อยเป็นธรรม ให้ประชาชนไทยมีส่วนเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในกติกาของการบริหารการปกครองประเทศต่อไปในอนาคต การลงประชามติ จึงเป็นส่วนหนึ่งและเทคนิคหนึ่งของการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชน ซึ่งสะท้อนถึงความเห็นของสาธารณชนที่รัฐพึงอยากให้ประชาชนได้แสดงออก ดังนั้นเราทั้งหลายจึงควรได้มองเรื่องนี้ในมุมที่กว้างต่อไปดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นกระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา หรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหา และร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

วงจรของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นวงที่กว้าง มิใช่เพียงน้อย ความหมายเพียงส่วนเดียว คือ วันไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่เริ่มตั้งแต่กระบวนการของ

ระดับของการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ชั้นเดียว เพียงเป็นการมีส่วนร่วมพื้นๆ จนถึงกับในระดับที่มีส่วนร่วมเต็มตัว ได้แก่ รับรู้ – ให้ความเห็น – ร่วมคิด – ร่วมตัดสินใจ – ร่วมทำ – ร่วมตรวจสอบ/เป็นเจ้าของ

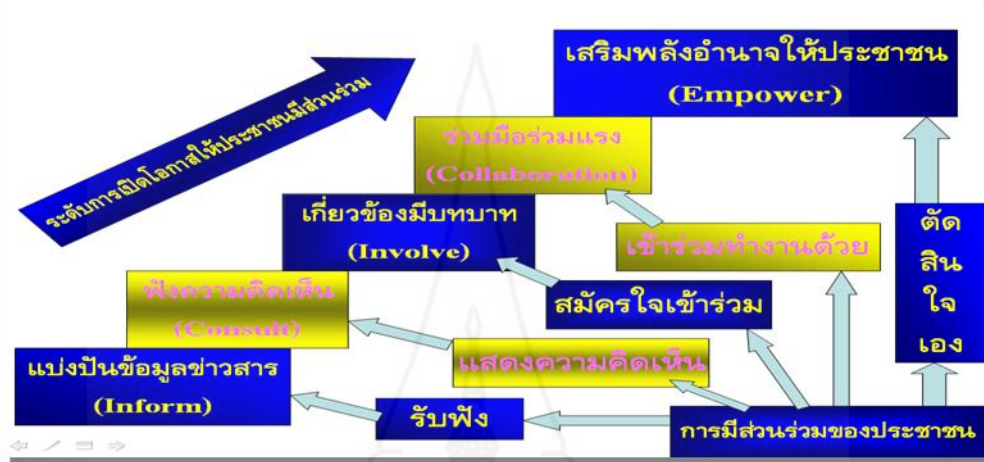
ภาพที่ 2.5 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: ไมตรี อินทสุต (2550) ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อภิมติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 5

ทั้งนี้จะบ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมีระดับการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมสูงขึ้น ในทางวิชาการอาจแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1. การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร

2. การฟังความคิดเห็น
3. การเกี่ยวข้องเข้าไปมีบทบาท
4. การร่วมมือร่วมแรง
5. การเสริมพลังอำนาจให้ประชาชน

ภาพที่ 2.6 แสดงการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชน

ที่มา: ไมตรี อินทสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อภิมติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง*
ในระบบอบประชาธิปไตย วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 7

เทคนิค การมีส่วนร่วม กล่าวคือ รายละเอียดของการมีส่วนร่วมจะมีหลายมรรควิธี ซึ่งมีอยู่มากมาย ได้แก่

1. เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล มีหลายวิธีการที่สามารถกระทำได้ ทั้งเอกสาร และการพูดจาประชาสัมพันธ์ เช่น เอกสารข้อเท็จจริง รายงานผลการศึกษา จัดเวทีนำเสนอข้อมูล มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การจัดสัมมนาวิชาการ การไปทัศนศึกษา การจัดทำจดหมายข่าว จัดแถลงข่าว ทำวีดิทัศน์ การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวชุมชน หรือการสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง

2. เทคนิคการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ การไปสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนาเป็นกลุ่มย่อยซึ่งขณะนี้ใช้กันมาก เพราะมีความใกล้ชิดและได้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น การจัดให้มีสายด่วน - สายตรง การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ซึ่งกำลังแพร่หลายไปตามกระแสเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงตลอดถึงประชาพิจารณ์ที่อยู่ในเทคนิคส่วนนี้

3. เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ ที่ปรากฏมากและกระจายอยู่ทั่วไปขณะนี้คือเวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ มีคณะทำงานไปแลกเปลี่ยนข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการ

เทคนิคโดยละเอียดเหล่านี้ เป็นการแจกแจงให้เห็นวิธีการเข้าถึงการมีส่วนร่วม (sharing) ที่เลือกใช้ตามสภาพและความจำเป็น และการพิจารณาในภาวะการณ์ที่แตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง

มีนักวิชาการได้แบ่งลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กิจกรรมของผู้สนใจทางการเมือง กิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมือง โดยมีระดับจากเบาบางในขั้นต้น ไปสู่ลำดับที่ 14 ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองโดยตรง ดังบันไดของลำดับขั้น ที่จะเห็นว่าการเมืองนั้นใกล้ตัวอยู่จิตคิดตัวเรามาก ดังนี้

ภาพที่ 2.7 แสดงลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มา: ไมตรี อินทุสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อภิมติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย* วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 9

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินจะต้องชี้แจงนโยบายต่อรัฐสภาเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐซึ่งประกอบด้วยนโยบายด้านต่างๆ ได้แก่

1. ด้านความมั่นคงของรัฐ
2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
3. ด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม
4. ด้านกฎหมาย และการยุติธรรม
5. ด้านการต่างประเทศ

6. ด้านเศรษฐกิจ
7. ด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
8. ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน
9. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

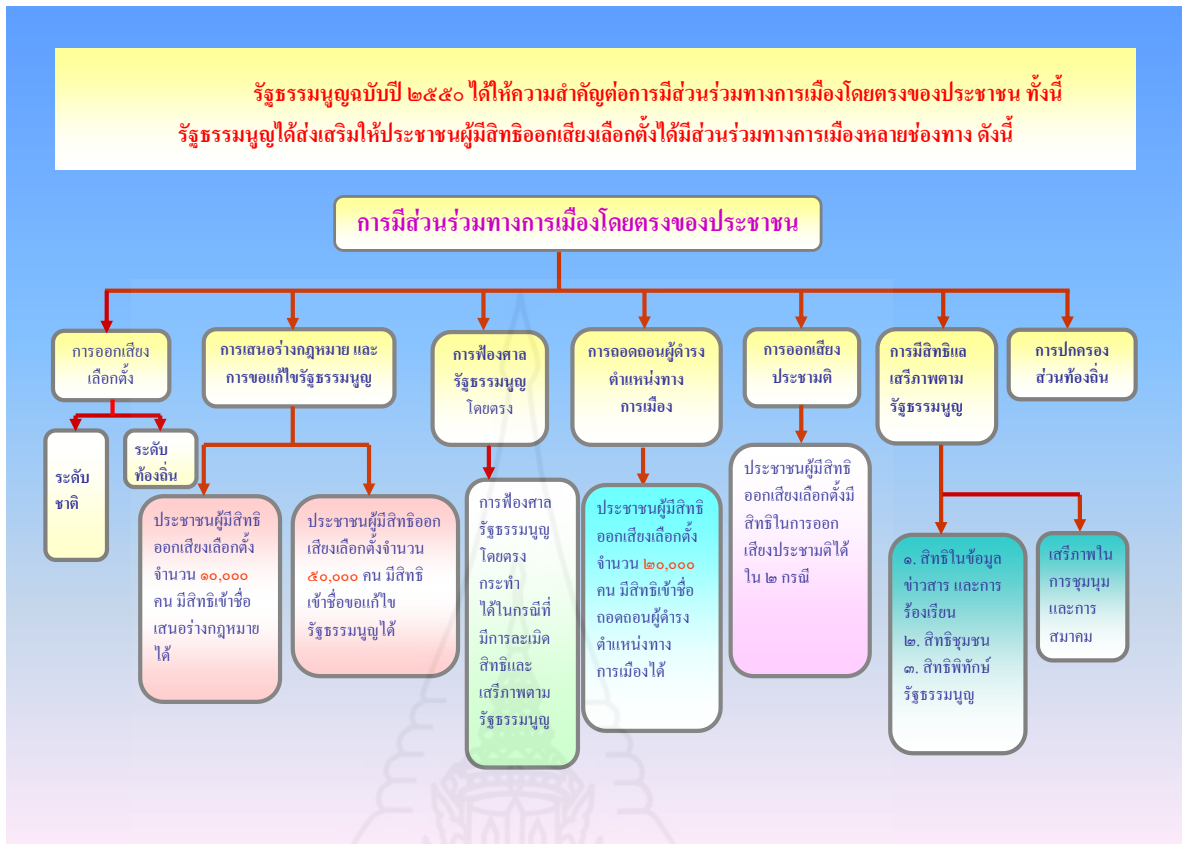
ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหนึ่งในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภานั้นจะเป็นการชี้แจงต่อสาธารณชนว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยฝ่ายรัฐบาลจะต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งชี้แจงปัญหา และอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

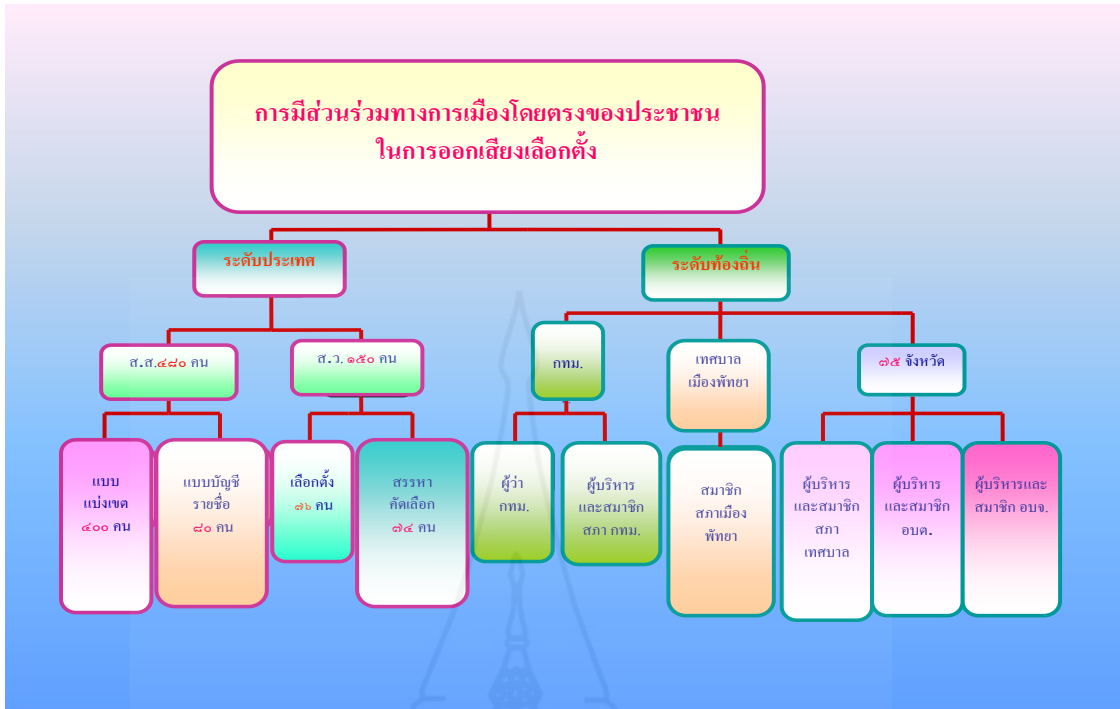
1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง
 - จัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะสุขของชุมชน
 - สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริม และให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้ส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้มีส่วนร่วมทางการเมืองหลายช่องทาง ดังนี้

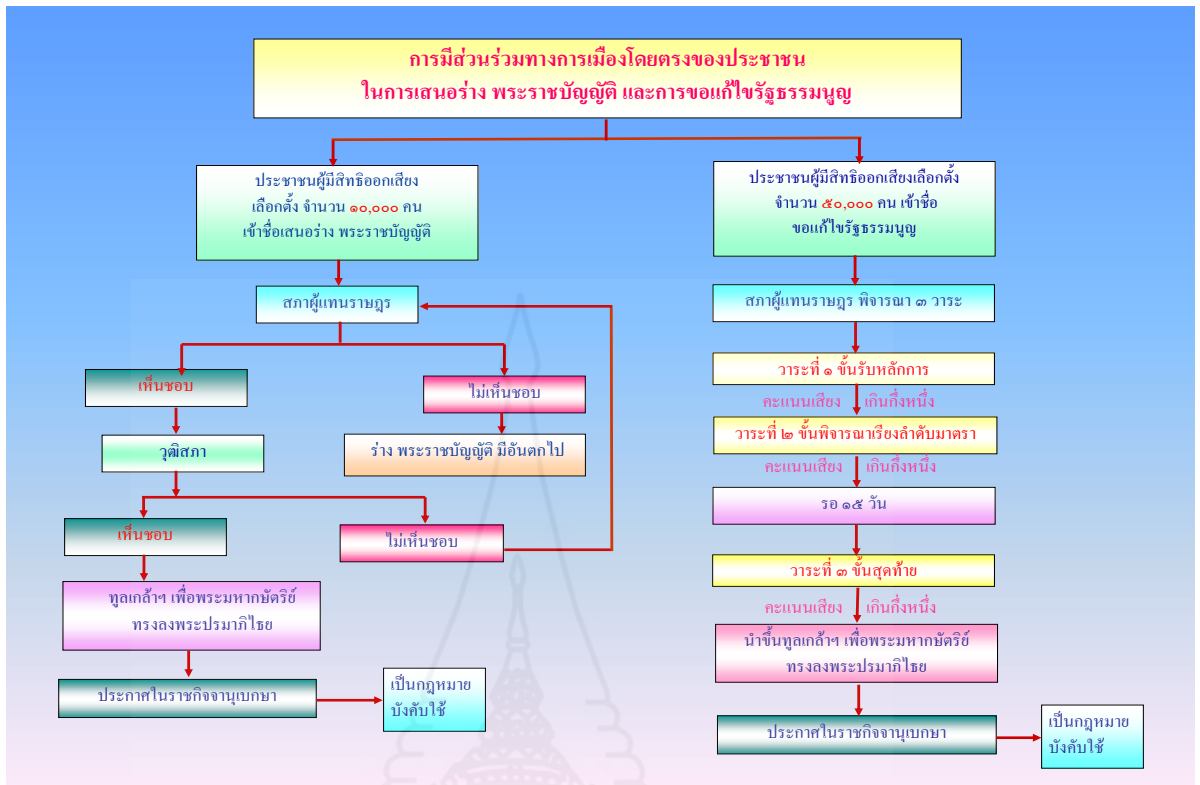
ภาพที่ 2.8 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ที่มา: ไมตรี อินทสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อีกมิติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง* ในระบอบประชาธิปไตย วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 11

ภาพที่ 2.9 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้ง

ที่มา: ไมตรี อินทสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อีกมิติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง*
ในระบอบประชาธิปไตย วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 13

ภาพที่ 2.10 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเสนอร่างพระราชบัญญัติและการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ที่มา: ไมตรี อินทุสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อภิมติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย* วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์ หน้า 15

สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน มาตรา 57 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาเรื่องดังกล่าว และส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตราที่ 66 ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการ

บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และมาตรา 67 บัญญัติไว้ว่าสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม ดังนั้นการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวและสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ย่อมได้รับความคุ้มครอง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 : 52)

นอกจากนี้ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตราที่ 85 บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ 1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย 2) การกระจายถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นรวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร 3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนาและดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล 5) ส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มี

ผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 : 78)

7. รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ความหมายของรัฐธรรมนูญ

เสนีย์ คำสุข (2550) ได้อธิบายแนวคิดรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย โดยอธิบายความหมายของรัฐธรรมนูญ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ว่า รัฐธรรมนูญคือ บทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยกำหนดรูปแบบของรัฐว่าเป็นรัฐเดี่ยวหรือรัฐรวม ระบอบการปกครองของรัฐ รวมทั้งสถาบันและองค์กร การใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองรัฐ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นอกจากนี้ในหนังสือ “การเมืองสหราชอาณาจักร” ยังให้นิยาม “constitution” ไว้ว่า คือ ระบบของกฎหมาย (system of laws) และความตกลงหรือพันธสัญญาที่มีข้อผูกมัดหรือประมวลกฎหมายในการควบคุมบังคับ (conventions) จารีตปฏิบัติหรือขนบธรรมเนียมต่างๆ (customs) ที่กำหนดองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันและอำนาจ (powers) ขององค์กรหรือกลไกต่างๆ ของรัฐ ตัวอย่างเช่น รัฐบาล รัฐสภา และศาล และกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐ และระหว่างองค์กรของรัฐกับประชาชน

โดยทั่วไป รัฐธรรมนูญมีความหลากหลายและแตกต่างกันตามธรรมชาติ ส่วนใหญ่จะเขียนขึ้นเป็นบทบัญญัติ หรือเอกสารฉบับเดียว บางรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาสั้น บางรัฐธรรมนูญมีเนื้อหายาว และบางรัฐธรรมนูญกำหนดการกระทำของประชาชนไว้มาก แต่หลายรัฐธรรมนูญจะเน้นที่โครงสร้างที่เป็นทางการและอำนาจหน่วยงานภาครัฐ การแก้ไขก็มีวิธีการและกระบวนการแตกต่างกัน รวมทั้งกำหนดให้เป็นกระบวนการพิเศษ เฉพาะในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เฉพาะกรณีของประเทศสหราชอาณาจักร คือ อังกฤษ เป็นรัฐธรรมนูญที่ไม่รวมบทบัญญัติอยู่ในฉบับเดียวกัน และมักจะมีการอธิบายว่าเป็น “รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร” (unwritten constitution) โดยมีแหล่งพื้นฐานที่มาขององค์ประกอบและวิธีปฏิบัติเชิงรัฐธรรมนูญจาก 4 แหล่งใหญ่ คือ หนึ่ง กฎหมายที่ผ่านรัฐสภา (statute law) เช่น Act of Parliament และกฎหมายระดับรองลงไป เป็นต้น สอง กฎหมายที่เกิดจากการปฏิบัติ (common law) เช่น คำพิพากษาของศาล เป็นต้น

สาม กฎระเบียบต่างๆ ที่มีการกำหนดขึ้น (conventions) ที่เกี่ยวกับผู้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และสำนักงานเขียนที่เป็นแนวปฏิบัติของผู้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

สังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ที่ใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร รัฐธรรมนูญและลัทธิรัฐธรรมนูญเป็น “ศูนย์รวม” ของการเมือง และมีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ รัฐธรรมนูญเป็นพื้นฐานการเมืองของประเทศ หมายถึง เป็นการสร้างระบบพื้นฐานของการปกครองที่ประเทศนั้นจำเป็นต้องมี และอีกประการหนึ่งคือ การบัญญัติให้เห็นชัดเจนถึงกรอบการปกครอง (ประชาธิปไตย) และเรื่องสิทธิ (rights) ของพลเมือง

รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยเสรีจึงมีบทบาททางการเมืองหลายด้าน แรกสุดคือ บทบาทในเชิงสัญลักษณ์ และสร้างความชอบธรรม โดยการแสดงออกหรือประกาศให้เห็นถึงความไว้วางใจต่อทุกส่วนของระบบการเมือง ประการต่อมา รัฐธรรมนูญก็มีเจตนารมณ์สำคัญต่อการปกป้องและรักษาสถาบันทางการเมืองประชาธิปไตยที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และกำหนดถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่มีความชอบธรรม และประการที่สาม คือ เจตนารมณ์ในการปกป้องสิทธิต่างๆ ของพลเมือง

ในระดับทั่วไปที่สุด ทั้งในมุมมองของฝ่ายเสรีนิยมและอนุรักษนิยม การปกครองรัฐธรรมนูญมีความหมายว่า เป็น “รัฐบาลตามกฎหมาย (laws) ไม่ใช่คน (men)” และรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นมาเพื่อจำกัดอำนาจของรัฐบาล เพื่อผลประโยชน์ของประชาธิปไตยและสิทธิของปัจเจกบุคคล แต่ในทางกลับกัน มุมมองของนักสังคมนิยมและฝ่ายหัวก้าวหน้าบางกลุ่ม อาจอธิบายว่า รัฐธรรมนูญเพิ่มอำนาจให้รัฐบาลประชาธิปไตยเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและการบรรลุถึงการมีระเบียบสังคมที่มีความยุติธรรมมากขึ้น (amore just social order)

ตามความหมาย จุดเน้นการอธิบายและข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้น รัฐธรรมนูญจึงมีความสำคัญและเกี่ยวพันอย่างแยกไม่ออก กับการเมืองการปกครองและระบบการเมืองรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายพื้นฐานที่มีความสำคัญสูงสุดในการบัญญัติและการกำหนดการจัดตั้งระบบการเมืองรูปแบบการปกครองของรัฐ รูปแบบและขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง ความสัมพันธ์ของทุกองค์กรทางการเมืองทั้งในภาครัฐและภาคสังคม และที่สำคัญคือ สิทธิ เสรีภาพทางการเมือง และด้านอื่นๆ ของพลเมือง และปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลเมือง และพลเมืองกับภาครัฐ รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมัยใหม่ จึงต้องมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมสิทธิทางด้านต่างๆ ของพลเมือง รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาธิปไตย การจำกัดอำนาจรัฐบาล การสร้างและรักษาสถาบันทางการเมืองประชาธิปไตย เพื่อทำให้เกิด “รัฐบาลตามกฎหมาย” แทนที่ “รัฐบาลโดยคน” เพื่อผลสุดท้ายคือ เกิดระเบียบทางการเมืองและระเบียบทางสังคมที่มีความยุติธรรมต่อทุกคน ทุกส่วนในสังคมให้ได้มากที่สุด

ในเกือบทุกสังคม รัฐธรรมนูญในแนวทางประชาธิปไตยจึงเป็นทั้ง “ความน่าจะเป็น หรือควรจะเป็น” (ought to be) และเป็นอุดมคติ (Ideal) เพราะส่วนใหญ่เป็นสังคมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย และมีการปกครองโดยคนอยู่เดิมตามธรรมชาติและสังคมเหล่านี้ก็มักประสบปัญหา มากในการพยายามเปลี่ยนแปลงไปสู่การเกิดรัฐธรรมนูญนิยมแทนที่บุคคลนิยม หรือผู้นำนิยม (elitism) เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมยังขาดความเข้าใจและมั่นใจในการเปลี่ยนแปลง และกลุ่มผู้นำ บางส่วนอาจ “ต่อต้าน” การเปลี่ยนแปลงด้วย แต่ในอีกมิติหนึ่ง รัฐธรรมนูญก็เป็นความหวังจริงๆ ของการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่การมีระเบียบใหม่ที่มีความยุติธรรมต่อคนส่วนใหญ่ให้ได้มากที่สุด เพราะถ้าเกิดรัฐบาลตามกฎหมายที่มาจากความเห็นชอบร่วมกันของเสียงหรือความต้องการของคน ส่วนใหญ่ในสังคมได้อย่างแท้จริง รัฐบาลก็จะมีอำนาจจำกัดต่างไปจากรัฐบาลของกลุ่มผู้นำ (คน) จำนวนน้อยที่ไม่ได้มาจากวิถีทางประชาธิปไตยและประชาชนยังมีบทบาทสำคัญทางการเมือง โดย สิทธิที่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายที่รัฐบาลหรือภาครัฐไม่อาจละเมิดได้

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญก็เกิดมาจากคน ถ้าสังคมใดจะสร้างรัฐธรรมนูญในแนวทาง ประชาธิปไตยสมัยใหม่ขึ้นมาได้และนำไปสู่การบังคับใช้ได้จริง คนในสังคมต้องมีพลังความคิด ด้านประชาธิปไตยที่แข็งแกร่งพอสมควร ในแต่ละสังคมจึงมักเผชิญกับสถานะ “ความหนัก” ของ การเปลี่ยนแปลงไปสู่รัฐธรรมนูญนิยมในแนวทางประชาธิปไตยแตกต่างกัน ในหลายๆ สังคม อาจ เผชิญ “ความผันผวน” และ “ไม่ราบรื่น” ติดต่อกันอยู่นานหลายสิบปีหรือหลายชั่วอายุคน จากพื้น ฐานความรู้ความเข้าใจการเมืองประชาธิปไตยของคนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

ความหมายของประชาธิปไตย

เสนีย์ คำสุข (2550) ได้อธิบาย ประชาธิปไตย ตามความหมายพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้าง มากเป็นใหญ่ ในมติที่เป็นสากล ประชาธิปไตยที่แพร่หลายอยู่ในประเทศตะวันตกและในโลก ปัจจุบันมีรากเหง้ามาจากกรีกโบราณ ได้แก่ รูปแบบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ของ นครรัฐเอเธนส์ ที่มีหลักการให้การตัดสินใจที่สำคัญๆ กระทำโดยพลเมืองทุกคน ในสมัยชา ประชาชนโดยคะแนนเสียงข้างมาก ส่วนการตัดสินใจโดย “ตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้ง” (elected representatives) กรีกมองว่าเป็นรูปแบบ “อภิชนาธิปไตย” (aristocracy) หรือ “ทรราชย์” (tyranny) เพราะการปกครองขึ้นอยู่กับคุณภาพและพฤติกรรมของผู้ที่มาจาก การเลือกตั้ง อริสโตเติล (Aristotle) ปราชญ์กรีกถึงกับสรุปว่า คะแนนเสียงข้างมากเป็นรูปแบบที่เลวหรือแย่งของ รัฐบาล เพราะสามารถไปควบคุมบังคับการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายของคนรายจำนวนน้อยได้ การ ปกครองโดยเสียงข้างมากและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงอาจขัดแย้งกับแนวคิดด้านยุติธรรม สิทธิบุคคลและด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประชาธิปไตยหรือรัฐบาลประชาชนในสมัยใหม่ที่พึงปรารถนาจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่อดีตนายกาธิบดี Abraham Lincoln ของสหรัฐอเมริกาอธิบายไว้ที่ Gettysburg ว่า “Government of the people, by the people, and for the people” ซึ่งมี 3 ส่วนประกอบสำคัญ หนึ่งเป็นของประชาชน ไม่ใช่เฉพาะที่เข้าใจว่าเป็นการปกครองเหนือประชาชนทุกคนเท่านั้น แต่เป็นการได้รับความชอบธรรม (ในการปกครอง) มาจากการมอบพันธสัญญาให้กับรัฐบาล หรือรัฐบาล โดยการยอมรับ สอง โดยประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการปกครอง และสาม เพื่อประชาชน คือ การปกครองที่มุ่งทำให้เกิด “สวัสดิการร่วม” และการป้องกันสิทธิของปัจเจกบุคคลเป็นไปได้จริง อย่างไรก็ตาม หลักการเหล่านี้มีการยอมรับกันกว้างขวาง ไม่แต่เฉพาะประชาธิปไตยเสรีในยุโรปตะวันตก อเมริกาเหนือและออสเตรเลีย แต่ยังรวมทั้งในประเทศคอมมิวนิสต์ ระบอบชาตินิยมพรรคเดียวในโลกได้ ประเด็นสำคัญก็คือ แนวทางการอธิบายหลักการดังกล่าวว่าเน้นที่จุดใด และต่างกันอย่างไร ประชาธิปไตยเสรีเน้นที่การป้องกันสิทธิของพลเมือง และแนวคิดการปกครองโดยกฎหมาย คอมมิวนิสต์เน้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการด้านผลประโยชน์ของสามัญชน ผู้นำชาตินิยมที่มุ่งใจมวลชน มักเน้นความชอบธรรมในฐานะผู้นำที่ประชาชนยอมรับและการมุ่งไปสู่เป้าหมายของชาติ

ดังนั้น แนวคิดประชาธิปไตยเสรีสมัยใหม่จึงมีพื้นฐานว่า เป็นโอกาสของพลเมืองในการคัดเลือกผู้ปกครองอย่างอิสระและมีระยะเวลาสม่ำเสมอ มากกว่าจะเป็นการตัดสินใจในการปกครองโดยประชาชนเอง จึงไม่มีข้อสงสัยใดๆ ว่า กลุ่มของผู้ปกครองที่มีศักยภาพที่จะแข่งขันกันเพื่อคะแนนเสียงของประชาชน จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะให้เกิดความมั่นใจว่า ประชาธิปไตยสมัยใหม่จะมีความรับผิดชอบและสนองตอบต่อผลประโยชน์และความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเลือกตั้งเสรีหรืออย่างอิสระจึงเป็นสิ่งคู่กันกับประชาธิปไตย แต่ก็ยากต่อการปฏิบัติ ยกเว้นพวกฉวยโอกาสหาผลประโยชน์ ในประเทศที่บรรลุผลสำเร็จในการเลือกตั้งเสรีก็คือ มีการลงคะแนนลับ การเลือกตั้งที่ปราศจากเรื่องสินบนและคอร์รัปชัน พรรคการเมืองมีอิสระในการณรงค์หาเสียงทั่วประเทศ และระบบการเลือกตั้งต้องไม่ลำเอียงและเป็นกลไกที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของคนในสังคม ประสบการณ์ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่าประเทศในยุโรปตะวันออก แอฟริกา และเอเชียมีปัญหายุ่งยากมากที่จะบรรลุเงื่อนไขดังกล่าว

ยังมีหลายปัจจัยสำคัญ ที่ยากต่อการจัดทำเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ ประการสำคัญอย่างหนึ่งคือ ขอบเขตที่พรรคการเมืองและการจัดทำกรอบรัฐธรรมนูญให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีโอกาสหรือทางเลือกจริงๆ และอีกประการหนึ่งคือ ขอบเขตด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการศึกษาของมวลชนที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังมีความเป็นไปได้จริง

ประชาธิปไตยในเชิงทฤษฎีจึงมีข้อโต้แย้งทางการเมืองและในเชิงปรัชญาหลายแง่มุม ในการที่จะทำให้แนวคิดต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติได้จริง คำถามสำคัญบางส่วน ก็ได้แก่

- 1) ประชาชนหมายถึงใคร/กลุ่มใดบ้าง
- 2) การที่จะทำให้ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนปรากฏขึ้นชัดเจนในสังคม ควรจะใช้กระบวนการใดจึงจะดีที่สุด
- 3) จะทำให้สิทธิประชาธิปไตยของประชาชนเกิดความเข้าใจ ได้รับการป้องกันไว้อย่างดีที่สุดได้อย่างไร
- 4) ใครเป็นผู้เสนอประเด็นที่ประชาชนทำการสนองตอบ
- 5) ประชาชนจะสามารถเข้ามาสู่การมีส่วนร่วมในความคาดหวังได้หรือไม่ ในกรณีการแข่งขันด้านผลประโยชน์ทางวัตถุและความคิดหวังเชิงปทัสสถาน และอะไรเป็นกลไกประชาธิปไตยมากที่สุดในการตัดสินใจเพื่อปกป้องสิทธิของทุกคน

นอกจากนั้น ในแนวคิดประชาธิปไตยเชิงพหุนิยมที่มีส่วนประกอบสำคัญระหว่างรัฐบาลจากการเลือกตั้งกับเสรีภาพของพลเมือง หรือ “โพลีอาร์คี” (Polyarchy) ยังได้นำเสนอให้จัดทำสถาบันหลักไว้หลายอย่างเพื่อที่จะให้หลักประกันว่า กลุ่มต่างๆ ในสังคมสามารถเข้าถึงระบบการเมืองได้ คือ

- 1) การเลือกตั้งตำแหน่งรัฐบาลหรือการปกครอง (government officials)
- 2) การเลือกตั้งที่อิสระและยุติธรรม (free and fair elections)
- 3) สิทธิเลือกตั้งที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (inclusive suffrage)
- 4) สิทธิของพลเมืองทุกคนในการเสนอตัวแข่งขันในตำแหน่งสาธารณะ (public office)
- 5) อิสรภาพในการแสดงออก (freedom of expression)
- 6) พลเมืองมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ
- 7) อิสรระในด้านกรสมาคม (associational autonomy) และสิทธิในการจัดตั้งสมาคมหรือองค์กรต่างๆ รวมทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

แนวคิดและหลักการสำคัญของประชาธิปไตยดังกล่าวมาข้างต้นก็คือ การยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง และการทำให้รัฐบาลหรือการปกครองที่เกิดขึ้นเป็นของ โดย และ เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องมีการรับประกันสิทธิของพลเมืองและหลักการปกครองโดยกฎหมาย ไม่ใช่โดยบุคคล ในประเทศที่เริ่มต้นใช้การปกครองประชาธิปไตยสมัยใหม่จึงมักเริ่มด้วยการจัดทำสถาบันประชาธิปไตยขึ้นมาก่อน พื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสูงสุดลำดับแรกคือ การจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดและจัดวางระบบต่างๆ ในระบบการเมือง รวมทั้งการวางหลักประกันด้านสิทธิของประชาชนตามหลักนิติธรรมและคุณธรรมจริยธรรม

รัฐธรรมนูญที่สร้างขึ้น จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างประชาธิปไตย ความสำเร็จของรัฐธรรมนูญคือ การกำหนดสาระสำคัญ เจตนารมณ์ เงื่อนไข และองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของประชาธิปไตยไว้ครบถ้วนและชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างประชาธิปไตย คือ การปกครอง ของ โดยและเพื่อประชาชน หรือคนส่วนใหญ่ในสังคม แต่ถ้ารัฐธรรมนูญล้มเหลว คือ ไม่สามารถจัดทำองค์ประกอบต่างๆ ของประชาธิปไตยได้ และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประชาธิปไตยก็ล้มเหลวด้วย การปกครองก็จะ เป็นของ โดย และเพื่อคนส่วนน้อยที่มีอำนาจในทุกรูปแบบ

สภาพปัญหารัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย

สภาวะปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย ตลอดกว่า 75 ปีที่ผ่านมา อาจจัดแยกออกเป็นข้อๆ ได้ดังนี้ คือ

1. รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีอายุสั้น ทำให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของระบบการเมือง เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ไม่มีความมั่นคงแน่นอน

2. มีรัฐธรรมนูญเพียง 4 ฉบับ ที่มีสาระสำคัญและมีเจตนารมณ์ไปในทางประชาธิปไตย รวมทั้งมีบทบัญญัติให้ประชาชนสามารถรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมืองได้ แต่นอกจากจะมีอายุสั้น คือ มีระยะเวลาประกาศใช้รวมกันเพียง 14 ปี รัฐธรรมนูญทั้ง 4 ฉบับ ยังถูกยกเลิกไปโดยการรัฐประหาร และเป็นไปค่อนข้างง่ายหรือไม่มีการต่อต้านใดๆ จากบุคคลหรือกลุ่มที่ชื่นชมหรือยอมรับ รัฐธรรมนูญทั้ง 4 ฉบับ

3. รัฐธรรมนูญที่มีสาระสำคัญไปในทางอำนาจนิยมและกึ่งอำนาจนิยม กึ่งประชาธิปไตยและมีอย่างน้อย 7 ฉบับ ที่มีเจตนารมณ์ประกาศใช้เป็นการชั่วคราว ก่อนที่จะจัดทำ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้วเสร็จ กลับมีระยะเวลาประกาศใช้รวมกันแล้วถึง 61 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ.ศ. 2502 มีระยะเวลาประกาศใช้ยาวนานถึง พ.ศ. 2511 ก่อนที่จะประกาศใช้ฉบับถาวรฉบับใหม่

4. รัฐธรรมนูญไม่สามารถส่งเสริมหรือ “ค้ำยัน” การพัฒนาประชาธิปไตยได้เลย ในทางตรงกันข้าม รัฐธรรมนูญกลับเป็น “เงื่อนไข” ของความขัดแย้งทางการเมืองและนำไปสู่การ รัฐประหาร

5. ในทางปฏิบัติ กลุ่มผู้นำที่เข้าสู่อำนาจทางการเมือง ทั้งจากวิธีการรัฐประหารและจาก กระบวนการเลือกตั้ง ต่างก็อ้างรัฐธรรมนูญเพื่อความชอบธรรมทางการเมืองและมักอ้างอิงไปสู่การ รักษาและพัฒนาระบอบประชาธิปไตยด้วย

6. รัฐธรรมนูญทุกฉบับเขียนขึ้นโดยนักกฎหมายและผู้ที่สามารถผ่านกระบวนการ คัดเลือกทางการเมือง ตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว หรือตามที่กลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองร่วมกันกำหนดขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งประเทศไม่มีส่วนร่วมและจัดทำขึ้น

โดยตรง มีเพียง 3-4 ฉบับ ที่เปิดทางให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางกลไกและกระบวนการที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจกำหนดขึ้น แต่ก็ทำได้ในวงแคบและในเวลาจำกัดราว 4-5 เดือนในแต่ละครั้ง

7. แนวคิดและวิธีการสำคัญที่ผ่านมาของไทยมุ่งเน้นในการจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาประชาธิปไตย เมื่อรัฐธรรมนูญไม่มั่นคงและขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชาธิปไตยจึงล้มเหลวด้วยเช่นกัน

8. ความไม่มั่นคงของรัฐธรรมนูญจึงสะท้อนถึงปัญหาการพยายามทำให้เกิดรัฐบาลหรือการปกครองโดยกฎหมายในสังคมไทย หรือปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในอีกด้านหนึ่ง การปกครองโดยคน (ชนชั้นนำ) จึงยังคงเข้มแข็งและได้รับการยอมรับจากคนจำนวนมากในสังคม

9. รัฐธรรมนูญไทยบางฉบับสามารถบัญญัติสาระสำคัญและสะท้อนเจตนารมณ์ในแนวทางประชาธิปไตยได้มาก คือฉบับ พ.ศ. 2540 แต่การทำให้ปฏิบัติใช้ได้จริงยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

10. รัฐธรรมนูญนอกจากจะไม่สามารถเป็นหลักประกันเสถียรภาพทางการเมืองได้แล้ว ยังไม่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้คนในสังคมได้เลยว่าจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยและการเมืองที่ดีได้

11. รัฐธรรมนูญไทยมีทั้งฉบับที่มีข้อความสั้นๆ เพียง 20 มาตรา และฉบับที่มีบทบัญญัติยาวรวม 336 มาตรา ฉบับที่มีเนื้อหาสั้นมักจะฉบับชั่วคราว เกิดขึ้นหลังการรัฐประหาร ส่วนฉบับที่มีเนื้อหายาวมักเป็นฉบับถาวรและจัดทำขึ้นโดยสภาหรือที่ประชุมของคณะบุคคลจำนวนระหว่าง 70-299 คน ฉบับชั่วคราวใช้ค้ำยันอำนาจคณะรัฐประหาร หรืออีกนัยหนึ่งคือคณะรัฐประหารและกองทัพรักษารัฐธรรมนูญไว้ ส่วนฉบับที่มีเนื้อหายาว นอกจากไม่มีกองทัพและสถาบันใดค้ำยันไว้แล้ว ยังใช้รองรับอำนาจของกลุ่มการเมืองและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งไม่ได้

12. รัฐธรรมนูญมักประสบปัญหาการตีความข้อความหรือบทบัญญัติในมาตราต่างๆ เสมอ ผลที่ตามมาก็คือ การออกกฎหมายลูกหรือพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น มักไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า ผู้ใช้รัฐธรรมนูญที่มีตำแหน่งทางการเมืองทั้งหลายมักไม่ให้ความสำคัญหรือยึดถือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการปฏิบัติใช้ แต่มักจะตีความบทบัญญัติหรือข้อความของรัฐธรรมนูญไปตามแนวทางที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองต้องการ

13. ประเทศไทยค่อนข้างใช้รัฐธรรมนูญสั้นเปลืองมาก คือมีถึง 18 ฉบับ ในช่วงเวลา รวม 75 ปี หรือเฉลี่ย 4.17 ปีต่อฉบับ ความสั้นเปลืองดังกล่าวนี้ยังรวมทั้งการสั้นเปลืองด้านเวลางบประมาณ สติปัญญา ต้นทุนทางการเมือง กระบวนการด้านนิติบัญญัติ กระบวนการบริหารและ

กระบวนการทางการเมืองโดยรวม ในด้านของงบประมาณ ถ้าคิดเฉลี่ยคร่าวๆ ว่าใช้จ่ายเงินจัดทำราว 200 ล้านบาทต่อฉบับ ก็คิดได้ทั้งหมดถึงประมาณ 3,600 ล้านบาท

14. ในการปฏิบัติใช้รัฐธรรมนูญ ผู้ที่นำรัฐธรรมนูญมากล่าวอ้างอิงในด้านต่างๆ อยู่เสมอ ก็คือ ผู้มีตำแหน่งทางการเมืองและมีอำนาจตัดสินใจในระบบการเมืองที่สำคัญคือ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส) สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว) องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในหน่วยงานของรัฐ แต่มักพบว่าต่างฝ่ายต่างอ้างอิงเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองเป็นสำคัญจนนำไปสู่ความขัดแย้งเสมอของกลุ่มคนเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับรัฐสภาและระหว่าง ส.ส.ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน

15. เมื่อเกิดการรัฐประหาร โดยผู้นำทหารและตำรวจครั้งใด ก็คือการล้มเลิกรัฐธรรมนูญที่มีการใช้อยู่เดิมทุกครั้ง และนำไปสู่กระบวนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวและการจัดทำรัฐธรรมนูญถาวรฉบับใหม่

16. ในบางครั้ง บางสถานการณ์ พลังของภาคประชาชนสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือ ฉบับ พ.ศ. 2517 และฉบับ พ.ศ. 2540 ที่มีสาระสำคัญและเจตนารมณ์ไปในทางประชาธิปไตย แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีพลังทางสังคมใดสามารถต่อต้านการรัฐประหารล้มเลิกรัฐธรรมนูญได้

17. รัฐธรรมนูญไทยได้จัดทำและกำหนดระบบการเมืองและสถาบันทางการเมืองไว้หลากหลายรูปแบบ และมักจะเน้นที่การจัดตั้งระบบย่อยและสถาบันทางการเมืองในระบบการเมืองที่มีความแตกต่างกันมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มาขององค์กรทางการเมืองในระบบย่อยต่างๆ ซึ่งมักจะมียู่ 3 แนวทางหลัก คือ แต่งตั้งเลือกตั้งและมาจากอาชีพหลากหลายแล้วมาคัดเลือกให้เหลือจำนวนตามกระบวนการที่กำหนดขึ้น ยกตัวอย่าง สถาบันรัฐสภามีรูปแบบที่แตกต่างกัน 2-3 รูปแบบ แต่หลักๆ คือ เลือกตั้ง แต่งตั้งและมาจากสาขาอาชีพหลากหลาย ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบผสม ระหว่างเลือกตั้งกับแต่งตั้งที่กำหนดให้มี 2 สภา และมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้ง 2 สภา มีเพียงครั้งเดียวตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ปัญหาสำคัญในลักษณะนี้ก็คือ การไม่คำนึงถึงสิทธิทางการเมือง และการปกครองของโดย และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง เพราะไม่ให้ตำแหน่งทางการเมืองมาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งหมด

18. รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรของไทยยังไม่เป็นกฎหมายสูงสุดในทางปฏิบัติ เพราะนอกจากจะถูกยกเลิกได้ง่ายโดยอำนาจนอกระบบ คือกองทัพและกลไกรัฐแล้ว ประกาศ คำสั่ง แล่งการณและกฎระเบียบต่างๆ ที่คณะรัฐประหารออกมาบังคับใช้ยังมีลักษณะบังคับใช้ได้จริงจัง

มากกว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ที่เห็นเด่นชัดคือ ประกาศที่มีวัตถุประสงค์ให้ยกเลิกใช้รัฐธรรมนูญ และการประกาศนิรโทษกรรมให้กับคณะรัฐประหาร

19. รัฐธรรมนูญไทยจึงเกิดขึ้น บังคับใช้และยกเลิก สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการเชิงลบทางกฎหมาย และมีส่วนตรงกับความเป็นจริงในการเมืองไทยอยู่มาก คือ “ใครเป็นผู้จัดทำกฎหมาย คนนั้นย่อมได้รับประโยชน์” (ตรรกะนี้ควรจะนำไปคิดถึงการจัดทำรัฐธรรมนูญในโอกาสต่อไป และถ้าต้องการให้คนทั้งชาติได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ก็ต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมจัดทำอย่างจริงจัง)

20. บทบัญญัติสำคัญในแนวทางประชาธิปไตยของรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับคือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” และ “ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นเพียงข้อความตามยุคสมัย และใช้เป็นข้ออ้างของผู้มีอำนาจจัดทำและประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง เพราะไม่สามารถจะทำให้เกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติได้เลย และยังไม่เคยมีชนชั้นนำทางการเมืองคนใด กลุ่มใด ที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนและมุ่งมั่นที่จะทำให้เป็นไปได้อย่างจริงจังตามบทบัญญัติดังกล่าว

21. ในหลายๆ กรณี เมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างกลุ่มประชาชนกับผู้นำทางการเมืองที่ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง มักจะมีการอ้างกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายเลือกตั้ง และกฎกระทรวง เป็นต้น มาปรามหรือข่มขู่ประชาชนที่รวมกลุ่มกันและจัดชุมนุมประท้วงหรือขับไล่ผู้นำทางการเมือง ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ และมีเสรีภาพในการแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตยไว้

ปัญหาหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากกรณีต่างๆ เหล่านี้ ก็คือ มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายที่ล้ำสมัยหรือขัดรัฐธรรมนูญน้อยมาก แต่ส่วนใหญ่กฎหมายระดับรอง รวมทั้งประกาศและคำสั่งของคณะรัฐประหาร มักมีอายุยืนยาวกว่ารัฐธรรมนูญ

22. ตลอดเวลา 75 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยจึงอยู่ในยุคแสวงหาจุดเหมาะสมหรือความลงตัวของรัฐธรรมนูญและอยู่ในขั้นการทดลองการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ โดยเน้นบทบาทสำคัญที่กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองฝ่ายทหาร ข้าราชการ และนักธุรกิจ นายทุน

23. ลักษณะรัฐธรรมนูญหรือรัฐธรรมนูญนิยมปรากฏอยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือผู้ที่เชื่อมั่นศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจทางการเมืองมาจากฐานของประชาชนทั้งชาติ คนเหล่านี้ยังไม่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มพลังทางสังคมอย่างจริงจัง พลังของฝ่ายรัฐธรรมนูญนิยมจึงอ่อนค้อมมาตลอด 75 ปี และอาจจะตกเป็นรองฝ่ายอำนาจนิยมต่อเนื่องไปอีก 50-

100 ปี ถ้าสังคมไทยยังขาดความสนใจและขาดการศึกษาเรียนรู้การเมืองประชาธิปไตยและความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

24. รัฐธรรมนูญไทยตกเป็นเครื่องมือของเผด็จการรูปแบบต่างๆ ทั้งฝ่ายทหารและข้าราชการ คือ “อำมาตยาธิปไตย” และฝ่ายนายทุน นักธุรกิจ หรือเผด็จการทุน หรือธุรกิจการเมือง ประชาธิปไตยจึงถูกขัดขวางและไม่สามารถพัฒนาให้เติบโตได้

25. มองในด้านบวกได้มากที่สุดก็คือ การเมืองไทยจะขาดรัฐธรรมนูญเสียมิได้ ไม่ว่าจะเกิดการรัฐประหารอีกกี่ครั้ง และการทุ่มทุนซื้ออำนาจมากเท่าใด กลุ่มที่มีอำนาจทางการเมืองจำเป็นต้องจัดทำรัฐธรรมนูญ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อเป็นกลไกสำคัญของการสร้างความชอบธรรมให้กับระบบการเมืองและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มที่มีอำนาจ

26. มองในเชิงของความสัมพันธ์ระหว่างระบบและโครงสร้างกับคนกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองของไทยทุกกลุ่ม คืออุปสรรคสำคัญที่สุดต่อการสร้างและส่งเสริมรัฐธรรมนูญและการพัฒนาระบบประชาธิปไตย

27. มองในด้านที่เป็นความหวังมากที่สุดหรือเป็นอุดมคติ ในลักษณะหนึ่งก็คือ ถ้ามวลชนไม่สามารถแสดงบทบาทของผู้นำและประกาศใช้รัฐธรรมนูญจนเกิดรัฐธรรมนูญของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ได้อย่างแท้จริงแล้ว รัฐบาลหรือการปกครองก็คงไม่เป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ได้อย่างแท้จริง

โดยสรุปสภาพปัญหาของรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยตลอดเกือบ 8 ทศวรรษ พบว่า การปกครองโดยคนยังเหนือกว่าการปกครองโดยกฎหมายเพราะอำนาจของรัฐยังเข้มแข็งกว่าพลังทางสังคมของภาคประชาชน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กำจัด ขวัญทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการบริหารเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลในจังหวัดยะลา” พบว่า 1)สมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลทั้งในด้านการบริหารงานเทศบาลการจัดทำแผน พัฒนาเทศบาล การควบคุมการบริหารงานของคณะเทศมนตรี และการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาล 2)บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งนี้ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลการควบคุมฝ่ายบริหารให้มีการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเทศบาลแต่เนื่องจากเทศบาลนครยะลาและเทศบาลตำบลเบตงมีสมาชิกสภาเทศบาล

และการควบคุมฝ่ายบริหารสมาชิกสภาเทศบาลได้มีการปรับเปลี่ยน “วิธีการ” ในการแสดงบทบาทที่เป็นทางการ(Formal)ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาเป็นบทบาทที่ไม่เป็นทางการ(Informal)มากขึ้น³) ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการบริหารงานเทศบาลพบว่าปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนองความต้องการของประชาชนเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด

เบ็ญจา สวัสดิโอ ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่” พบว่า การกระทำคนเป็นแบบอย่างที่ดีเคารพกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมายทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำท้องถิ่นต้องไม่กระทำความผิดที่ผิดต่อกฎหมาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน เคารพและปฏิบัติตามหลักนิติธรรม พร้อมทั้งการสร้างความศรัทธาให้ประชาชนเชื่อมั่นว่า กฎหมายคือสิ่งที่จะคุ้มครองให้ประชาชนมีความสุขและปลอดภัยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องเคารพเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law) ตามแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ส่วนการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ปรากฏว่ามีการอภิปรายน้อยมากในวาระแรก บางปีไม่มีการอภิปรายเลย และมักจะมิมติเป็นเอกฉันท์ในการรับหลักการร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งนี้ด้วยเหตุที่มีระบบการเมืองที่มั่นคงและมีการประชุมภายในกลุ่มเพื่อหาข้อยุติก่อนที่จะมีการประชุมสภาเทศบาล

ไพรัชต์ สุนทรวิงศ์กมล ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่” “พบว่า สมาชิกสภาจังหวัดได้มีการกระทำบทบาทในด้านนิติบัญญัติ เช่น การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติจังหวัด บทบาทในการควบคุมฝ่ายบริหารในสภาจังหวัด เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเสนอข้อบัญญัติ การใช้ระบบกรรมการของสภาจังหวัด เป็นต้น การให้ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองของตน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจร่วมกันด้วยความเสมอภาค เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของตน ประชาชนทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ มีความเสมอภาคตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

นิรันดร์ คำเสมานันท์ ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการควบคุมฝ่ายบริหารของฝ่ายนิติบัญญัติ ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดแพร่ พบว่าสมาชิก อบต. ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทการควบคุมฝ่ายบริหารเป็นอย่างดี โดยการใช้ระเบียบต่างๆซึ่งมี

จำนวนหลายฉบับและละเอียดถี่ถ้วนเป็นแนวทางในการควบคุม และได้ถือปฏิบัติโดยการตั้งกระทู้ สอบถามรวมถึงการอภิปรายในญัตติที่สำคัญตลอดมาอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ทางการศึกษามีผลต่อประสิทธิภาพ การควบคุมฝ่ายบริหารอย่างมีนัยสำคัญ สมาชิกที่มีการศึกษาสูงจะสามารถควบคุมฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาค่ำ การควบคุมซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ มีความรัดกุมและถือปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ทั้งสองฝ่ายคานอำนาจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้องค์กร อบต. สามารถบริหารงานได้ประโยชน์อย่างสูงสุดต่อประชาชนในตำบล ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การควบคุมขาดประสิทธิภาพ คือ ระบบอุปถัมภ์หรืออิทธิพลที่ฝ่ายบริหารมีต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้เกิดความเกรงใจ และเกรงกลัวไม่กล้าควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยกันอีกต่อไป ส่งผลให้การควบคุมฝ่ายบริหารไร้ประสิทธิภาพและขาดความจริงจัง

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี และ รสชาพร โกมนเสวิน วรสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 29 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2552 งานวิจัย “เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น 10 จังหวัด ภาคใต้” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการพิจารณาเลือกรูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณในการจัดทำสื่อ ปัจจัยด้านประสิทธิผลของสื่อ ปัจจัยด้านข้อดีข้อเสียของสื่อ ปัจจัยด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ปัจจัยด้านความสอดคล้องกับท้องถิ่น ปัจจัยด้านความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น ปัจจัยด้านความสะดวกและความพร้อมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยด้านการเป็นสื่อที่สร้างความจดจำที่ดีแก่ประชาชนในท้องถิ่น

สมบัติ ทัพเมธี งานวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากการศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีแนวคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนที่สำคัญ คือ (1) บทบาทในสภาฯ สมาชิกสภาเทศบาลต้องแสดงบทบาทของตนในการแสดงจุดยืนของตนเองให้

มั่นคง โดยยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณทุกบทบาททุกสแตงค์ให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นตัวของตัวเองไม่อยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น มีความเข้มแข็งและจริงจังในการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นปากเป็นเสียงในเรื่องความเดือดร้อนของประชาชน ต้องตั้งกระทู้ตรวจสอบและอภิปรายซักถามให้มากขึ้นเพื่อความเข้มแข็งของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง (2) บทบาทภายนอกสภาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนได้ส่วนเสียของประชาชนในชุมชน ด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาดำเนินการจัดการกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นในการค้นหาปัญหา ร่วมคิด ร่วมเสนอ ร่วมทำแผนพัฒนา ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมตรวจสอบโดยประชาชนเอง โดยสมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการสนับสนุนอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตามความจำเป็นและตามความเหมาะสมของชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนและ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขต 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1, 2, 6, 7, 10, และเขต 2 ประกอบด้วย หมู่ที่ 3, 4, 5, 8, 9 ตำบลสำโรงเหนือ ดังตารางที่ 3.1

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ทำการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (รายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	เขต ที่	ระหว่าง ปี พ.ศ.	วาระการดำรง ตำแหน่ง	ปัจจุบันดำรง ตำแหน่ง
1.	นายวินัย มโนรัตน์	69	1	2538-2546 2550-2552	3 สมัย	ประธานสภา เทศบาล
2.	เรือเอกขงยุทธ โดศาสตร์ ร.น.	51	2	2550-2552	1 สมัย	รองประธานสภา เทศบาล

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	เขต ที่	ระหว่าง ปี พ.ศ.	วาระการดำรง ตำแหน่ง	ปัจจุบันดำรง ตำแหน่ง
3.	นางศิริวดี ภัทรภูวคต	55	1	2538-2552	4 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
4.	นายมนตรี งามชัด	56	1	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
5.	นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส	54	1	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
6.	นายโกศล สะแกชิง	41	1	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
7.	นายอุไร พุ่มโพธิ์	62	1	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
8.	นายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า	62	2	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
9.	นางคำนึ่ง นิยมสุข	67	2	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
10.	นายพวงศักดิ์ เรืองฤทธิ์	53	2	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
11.	นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร	52	2	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล
12.	นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์	48	2	2550-2552	1 สมัย	สมาชิกสภาเทศบาล

ที่มา: เทศบาลตำบลด่านสำโรง(2550:5)

การแบ่งเขตเลือกตั้งของเทศบาลตำบลด่านสำโรงแบ่งออก ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงเขตเลือกตั้ง หมู่บ้านและชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลด่านสำโรง

เขตเลือกตั้งที่	หมู่ที่	ชื่อชุมชน	หมายเหตุ
1	1	หมู่บ้านเปรมฤทัย-แหลมทอง	
		ลิขิต	
	2	สามัคคี	
		จัดสรรใหม่	
	6	-	ยังไม่ได้จัดตั้ง
	7	ช.พรชาติ	
		ร่วมพัฒนา	
	10	ตลาดเก่า	
		สามพี่น้อง	
		ริมคลอง	
กัญญาเฮาส์			
2	3	สำโรงพัฒนา 1	
		สำโรงพัฒนา 2	
	4	บ้านใหญ่	
		นิคมเคหะ	
	5	คลองกระทุ่ม	
	8	ปิ่นแก้ว	
	9	ลิขิต-เซนต์โย	

ที่มา: เทศบาลตำบลด่านสำโรง (2550:9)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตการมีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์เจาะลึก โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และสถานภาพทางสังคม

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการมีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกมีลักษณะคำถามปลายเปิด โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ฉบับนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสังเกตการมีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตามหลักการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกสภาเทศบาลในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามไม่ควรน้อยกว่า .60 (เดอนใจ เกตุษา 2532:121) จึงจะสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

5. แบบสัมภาษณ์ปรากฏในภาคผนวก ก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงประธานสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง เพื่อขอความสะดวกและความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์
4. นำผลจากการสัมภาษณ์แสดงเป็นตารางข้อมูลปรากฏในผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง

ตารางที่ 3.3 แสดงผู้ให้สัมภาษณ์และการสังเกตบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

ข้อคำถามการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน	แนวทางการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนา
1. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่การติดตามข่าวสารทางการเมืองไปจนถึงการเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง	
2. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน	
3. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม(Rule of law)	
4. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธีและด้วยความรู้ความสามารถ	
5. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม	

ตารางที่ 3.4 แสดงผู้ให้สัมภาษณ์และการสังเกตบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

ที่	ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน เดือน ปี	การสัมภาษณ์และการสังเกตบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง
1.	นายวินัย มโนรัตน์	4 มกราคม 2553	1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสวนาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจกับประชาชนในชุมชน 2. การอธิบายชี้แจงให้ประชาชนในชุมชนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตน 3. การออกไปพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในชุมชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามหลักกฎหมาย 4. การเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยสติปัญญาและความรู้ความสามารถ 5. การเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือการประชุมกับประชาชนในชุมชนในการยึดมั่นตามหลักคุณธรรมจริยธรรม 6. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในชุมชน
2.	เรือเอกงยุทธ โตศาสตร์ ร.น.	5 มกราคม 2553	
3.	นางศิริวิดี ภัทรภูวดล	6 มกราคม 2553	
4.	นายมนตรี งามชัด	7 มกราคม 2553	
5.	นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส	8 มกราคม 2553	
6.	นายโกศล สะแกชิง	9 มกราคม 2553	
7.	นายอุไร พุ่มโพธิ์	10 มกราคม 2553	
8.	นายกระสินธ์ ช้างใจกล้า	11 มกราคม 2553	
9.	นางค่านิ่ง นิยมสุข	12 มกราคม 2553	
10.	นายพวงศักดิ์ เรืองฤทธิ์	13 มกราคม 2553	
11.	นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร	14 มกราคม 2553	
12.	นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์	15 มกราคม 2553	

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ
 ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ที่จะนำไปดำเนินการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล

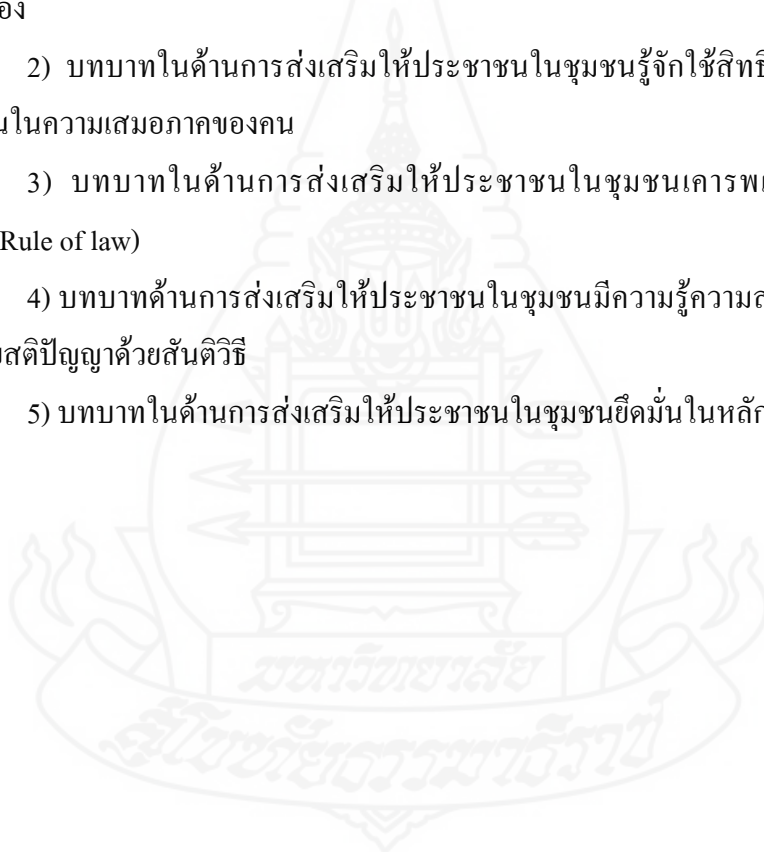
ขั้นตอนที่ 2 การนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้สัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

ขั้นตอนที่ 3 การนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยใช้หาค่าความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อจำแนกประเภทข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสังเกต ตามแนวทางคำถามประกอบการสัมภาษณ์ สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) โดยการกำหนดคำถามเพื่อใช้สนทนากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่และจากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัย โดยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาอธิบายให้เห็นถึงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในด้านต่างๆ คือ

- 1) บทบาทในด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2) บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน
- 3) บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law)
- 4) บทบาทด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี
- 5) บทบาทในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็นตอนสำคัญ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน พบว่า ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างเป็น เพศชายร้อยละ 83.33 เพศหญิงร้อยละ 16.67 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ร้อยละ 16.67 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 50.00 อายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 33.33 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 25.00 ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ปวช. ร้อยละ 41.66 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าปวส. ร้อยละ 16.67 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 16.67 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 100.00 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายร้อยละ 66.67 อาชีพรับจ้าง/บริษัทเอกชนร้อยละ 8.33 และอาชีพอื่นๆ เช่น เกษตรกรรม ร้อยละ 25.00 มีรายได้ต่อเดือน 5,000 -10,000 บาท ร้อยละ 16.67 รายได้ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.33 รายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 33.33 รายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 16.67 มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 1-2 ปี ร้อยละ 16.67 ระยะเวลา 3-4 ปี ร้อยละ 58.33 ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมากกว่า 4 ปี ร้อยละ 25.00 มีสถานภาพทางสังคม คือเป็นประชาชนชุมชนร้อยละ 8.33 เป็นประชาชนกลุ่มอาสาสมัครเครือข่ายชุมชนร้อยละ 8.33 เป็นอาสาสมัครร้อยละ 8.33 เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 75.00 ดังตารางที่

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	10	83.33
1.2 หญิง	2	16.67
รวม	12	100.00
2. อายุ		
2.1 40-50 ปี	2	16.67
2.2 51-60 ปี	6	50.00
2.3 61-70 ปี	4	33.33
รวม	12	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	3	25.00
3.2 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าปวช.	5	41.66
3.3 อนุปริญญาหรือเทียบเท่าปวส.	2	16.67
3.4 ปริญญาตรี	2	16.67
รวม	12	100.00
4. ศาสนา		
4.1 พุทธ	12	100.00
รวม	12	100.00
5. อาชีพ		
5.1 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	8	66.67
5.2 รับจ้าง/บริษัทเอกชน	1	8.33
5.3 อาชีพอื่นๆ เช่น เกษตรกรรม	3	25.00
รวม	12	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 5,000 -10,000 บาท	2	16.67
6.2 10,001-20,000 บาท	4	33.33
6.3 20,001-30,000 บาท	4	33.33
6.4 มากกว่า 30,000 บาท	2	16.67
รวม	12	100.00
7. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง		
7.1 1-2 ปี	2	16.67
7.2 3-4 ปี	7	58.33
7.3 มากกว่า 4 ปี	3	25.00
รวม	12	100.00
8. สถานภาพทางสังคม		
8.1 ประธานชุมชน	1	8.34
8.2 ประธานกลุ่มอาสาสมัครเครือข่ายชุมชน	1	8.33
8.3 อาสาสมัคร	1	8.33
8.4 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	9	75.00
รวม	12	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนา ประชาธิปไตยชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารวิชาการการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์จากเหตุการณ์จริง เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงพบว่าบทบาทของสมาชิก

สภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง แบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทภายในสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง และ บทบาทภายนอกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งจาก 3 กลุ่มการเมือง ผู้วิจัยจึงต้องนำข้อมูลสัมภาษณ์ตัวแทนจาก 3 กลุ่มเป้าหมายมานำเสนอในวัตถุประสงค์ดังกล่าว

1.1 บทบาทภายในสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

1.1.1 บทบาทด้านการเสนอข้อบัญญัติและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การเสนอข้อบัญญัติ และพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีสามารถดำเนินงานได้ใน 3 ช่องทาง คือ

- 1) เสนอโดยสมาชิกสภาเทศบาล
- 2) เสนอโดยฝ่ายบริหาร
- 3) เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1) การเสนอข้อบัญญัติและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลโดยสมาชิกสภาเทศบาล

เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงได้รับข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ตรงจุดที่ประชาชนต้องการจริง โดยการรับฟังปัญหาของประชาชนผ่านการทำประชาคมชุมชนหมู่บ้านและการพบปะพูดคุยกันเป็นการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจการของสภาฯ โดยผ่านทางสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยข้อบัญญัติคือระเบียบข้อบังคับที่มีบทลงโทษเป็นค่าปรับซึ่งเทศบาลสามารถตราข้อบัญญัติใช้เองในเรื่องของการรักษาความสงบเรียบร้อยของเทศบาลนั้นๆ ได้ตามความจำเป็นสมาชิกสภาเทศบาลสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติต่อสภาท้องถิ่นโดยให้มีการพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวได้ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาลหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้ตราเป็นข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจตราเป็นข้อบัญญัติ (มาตรา 60) ยกตัวอย่าง เช่น กรณีปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากการรुकล้นำเอาถนนสาธารณะประโยชน์ภายในหมู่บ้านมาใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวจนเกิดความไม่สะดวกในการสัญจรไปมาของชาวบ้านสมาชิกสภาฯ ได้รับคำร้องเรียนถึงความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในชุมชนหรือพบเห็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขจึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกเป็นข้อบัญญัติดังกล่าวสมาชิกสภาฯ ก็สามารถแสดงบทบาทในการนำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนหรือปัญหาที่ได้พบเห็นและต้องการแก้ไขมาเสนอเป็นข้อบัญญัติเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติใช้เป็นข้อบัญญัติของเทศบาลต่อไป เช่น ห้ามวางสิ่งกีดขวางบนทางสาธารณะโดยถาวร ห้ามใช้ทางสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือการก่อสร้างรुकล้าทาง

สาธารณะ เป็นต้นการเสนอร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมโดยสมาชิกสภาเทศบาล ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม คือ แผนงานโครงการต่างๆ ที่ต้องการใช้เงินงบประมาณในแต่ละปี สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทหน้าที่ ในการค้นหาข้อมูลความต้องการ ความต้องการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นชุมชนโดย ออกสำรวจในพื้นที่เป็นประจำ พบปะพูดคุยกับประชาชน เก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหา และความต้องการของประชาชนมาดำเนินการแก้ไขโดยจัดทำเป็นแผน 5 ปี แผน 3 ปี และแผนปีงบประมาณ เข้าบรรจุเป็นร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอเข้าสภาฯ พิจารณาอนุมัติใช้งบประมาณตามกฎหมายต่อไป (มาตรา 61 ทวิ มาตรา 62 มาตรา 62 ตรี และ มาตรา 62 จัตวา) ตัวอย่างกรณีศึกษา เช่น การพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ของเทศบาลตำบลด่านสำโรง ประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1. กำแพงงบบประมาณรายจ่าย

ส่วนที่ 2. บันทึกหลักการและเหตุผล เทศบัญญัติ

ส่วนที่ 3. รายละเอียดประกอบเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประมาณการรายรับ รายจ่ายตามแผนงาน รายละเอียดรายจ่ายตามหน่วยงานทั้งหมดของเทศบาล

การพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของเทศบาลตำบลด่านสำโรง เมื่อมีรายได้เพิ่มเติมเข้ามาจะมีการพิจารณาแผนงาน โครงการที่เร่งด่วน เข้าบรรจุในงบเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาอนุมัติใช้งบประมาณที่เพิ่มเข้ามาใหม่ภายในปีงบประมาณนั้น การจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมอาจทำได้หลายครั้งในแต่ละปีงบประมาณ ตัวอย่าง รายละเอียดเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1. กำแพงงบบประมาณรายจ่าย

ส่วนที่ 2. บันทึกหลักการและเหตุผล เทศบัญญัติ

ส่วนที่ 3. รายละเอียดประกอบเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประมาณการรายรับ รายจ่ายตามแผนงานรายละเอียดรายจ่ายตามหน่วยงาน ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกออกจากแผน 3 ปี

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการออกข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับกฎหมายของเทศบาลตำบลด่านสำโรงสมาชิกสภาฯ ยังไม่เคยได้แสดงบทบาทเลย ส่วนใหญ่แล้วฝ่ายบริหารและฝ่ายข้าราชการประจำจะเป็น

ผู้ดำเนินการเองทั้งหมด แล้วนำเสนอเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติให้การเสนอข้อบัญญัติเพิ่มเติมก็กระทำกันในแบบเดิมๆ ตลอดมา เพราะสมาชิกสภาฯ ไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วนว่ามีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างไรบ้างที่จะต้องดำเนินการในสภาฯ ส่วนบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นบทบาทที่เป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาเทศบาลที่สำคัญมาก”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลยังไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในเรื่องการเสนอข้อบัญญัติเพื่อพิจารณาบังคับใช้ในท้องถิ่นหน้าที่สำคัญคือการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเท่านั้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สำคัญในสภาฯ นั้น ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาความรู้ น้อยมาก แสดงบทบาทไปตามคำแนะนำของปลัดซึ่งเป็นข้าราชการประจำ สมาชิกสภาเทศบาลผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ระเบียบข้อกฎหมายต่างๆ ของเทศบาลปลัดย่อมรู้ดีกว่าใคร โครงการพัฒนาศักยภาพบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลก็ไม่ค่อยได้รับการส่งเสริมให้ไปศึกษาอบรมกันใหม่ ในทุกสมัยของการเลือกตั้งสมาชิกสภาฯ ก็ทำหน้าที่กันไปโดยขาดความมั่นใจและไม่รู้จริงครบถ้วนในบทบาทหน้าที่ของตน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลถูกปิดกั้นในการพัฒนาความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในสภาฯ หลายด้านและไม่สามารถจะปรึกษาใครได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการออกข้อบัญญัตินั้นยังไม่เคยได้สัมผัส เพราะเท่าที่ทราบข้อบัญญัติต่างๆ ของเทศบาลนั้นได้ถูกกำหนดออกใช้ตั้งแต่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2542 แล้ว ยังไม่เคยนำมาเอามาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการบังคับใช้ในปัจจุบันเลย ข้อบัญญัติใหม่ก็ยังไม่เกิดประเด็นสำคัญสมาชิกสภาฯ ไม่ทราบว่าเทศบาลมีข้อบัญญัติอะไรบ้างแล้วที่ใช้อยู่ มีแต่หัวหน้ากองต่างๆ ที่เป็นข้าราชการประจำเท่านั้นที่จะรู้ ข้อบัญญัติที่บังคับใช้กับกองของตนเองเช่น ข้อบัญญัติการกระทำผิดในเรื่องของการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลในสถานที่สาธารณะหรือไม่ตรงตามภาชนะที่จัดไว้ให้ ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “บทบาทหน้าที่ในการออกข้อบัญญัตินั้น ไม่ได้มีเกิดขึ้นบ่อยนัก ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องของ การพิจารณา ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาเป็นส่วนใหญ่” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลไม่เคยได้แสดงบทบาทในด้านของการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเลย จนไม่มีใครคิดว่าการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของ สมาชิกสภาเทศบาล ข้อบัญญัติต่างๆ เมื่อประกาศใช้แล้วก็ใช้ตลอดไปไม่เคยนำมาปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับการบังคับใช้ในปัจจุบัน ในบางปีอาจจะมีการเสนอข้อบัญญัติใหม่เพิ่มเติมแต่สมาชิกสภาเทศบาลก็แสดงบทบาทได้แค่การพิจารณาอนุมัติใช้เท่านั้น สมาชิกสภาฯ บางคน ไม่มีโอกาสเห็นร่างข้อบัญญัติของเทศบาลเลยก็มี จึงทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่คุ้นเคยกับบทบาทหน้าที่นี้ อีกทั้งไม่เคยได้รับการฝึกอบรมวิธีการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเลย ก็เป็นการยากที่สมาชิกสภาเทศบาลจะเสนอข้อบัญญัติเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาได้

2) การเสนอข้อบัญญัติและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยฝ่ายบริหารฝ่ายบริหารเป็นผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำ การจัดทำข้อบัญญัติต่างๆ สามารถทำได้ง่าย โดยอาศัยฝ่ายนิติกรซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการประจำของเทศบาล เป็นผู้จัดทำให้ อีกทั้งข้อมูลที่ทำเป็นเกี่ยวข้องกับความต้องการออกข้อบัญญัติก็ไม่ต้องไปหาที่ไหน ข้าราชการจะเป็นฝ่ายเสนอให้ทราบเพื่อขอออกข้อบัญญัติไว้บังคับใช้ในเขตเทศบาลเพื่อความสะดวกในการดูแลและการปกครองของเทศบาล ตัวอย่างกรณีศึกษาการเสนอข้อบัญญัติโดยฝ่ายบริหารเพื่อพิจารณาอนุญาตให้หาบเร่แผงลอยสามารถออกขายสินค้าในสถานที่ที่จัดให้ได้ตามวันและเวลาที่กำหนด ในซอยสุขุมวิท 113 เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเทศบาล และถ้าฝ่าฝืนไม่กระทำตามก็จะมีบทลงโทษอยู่ด้วย ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดโทษเปรียบเทียบปรับในอัตราที่เหมาะสม ส่วนการเสนอแผนงานโครงการต่างๆ เข้าบรรจุเพื่อพิจารณาในร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็สามารถทำได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาเทศบาล

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ฝ่ายบริหารมีฝ่ายข้าราชการประจำช่วยทำงานด้านเอกสารให้อยู่แล้ว ข้อบัญญัติส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายข้าราชการประจำเองพิจารณาแล้วเห็นว่าควรออกข้อบัญญัตินั้นๆ ขึ้นมาใช้ในเขตเทศบาลเพื่อช่วยให้เทศบาลมีระเบียบเรียบร้อย และสามารถควบคุมดูแลได้ง่ายขึ้น” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง

กลุ่มฟุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “ฝ่ายบริหารสามารถเสนอข้อบัญญัติเข้ามาให้สภาฯ พิจารณาได้ตลอดเวลาที่ต้องการเพราะมีฝ่ายข้าราชการประจำเป็นผู้สนองนโยบายอยู่แล้ว” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกงยุทธ โทศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกงยุทธ โทศาตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ฝ่ายบริหารจะต้องการเสนอข้อบัญญัติเรื่องใด ก็สามารถมอบหมายให้นิติกรของเทศบาลเป็นผู้ร่างให้ และนำเสนอเข้าสภาฯ เพื่อทำการพิจารณาอนุมัติ แต่ส่วนใหญ่ฝ่ายข้าราชการประจำจะเป็นผู้จัดทำข้อบัญญัติต่างๆ เสนอให้ฝ่ายบริหารพิจารณาแล้วเสนอเข้าสภาฯ พิจารณาอนุมัติในนามของฝ่ายบริหาร”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกงยุทธ โทศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ส่วนใหญ่ข้อบัญญัติต่างๆ ก็จะถูกเสนอโดยฝ่ายข้าราชการประจำผ่านทางฝ่ายบริหารมาเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติทุกครั้ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรัษฎสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาฯ ได้เคยแสดงบทบาทในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติที่ฝ่ายบริหารเสนอเข้าสภาฯ หนึ่งครั้ง เรื่องข้อบัญญัติห้ามจอดรถทุกชนิดสองข้างทางถนนซอยวัดด่านระยะทาง 1 กิโลเมตรในเวลาเร่งด่วน ทั้งเช้าและเย็น โดยกำหนดโทษปรับไว้ ตั้งแต่ 100-500 บาท ซึ่งสภาฯ พิจารณาแล้วเห็นควรอนุมัติใช้เป็นข้อบัญญัติของเทศบาลต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดมากในช่วงเช้าและช่วงเย็น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรัษฎสำโรง กล่าวว่า “เมื่อฝ่ายบริหารเสนอข้อบัญญัติเข้าสภาฯ ฝ่ายสภาฯ ก็ต้องแสดงบทบาทของตนในการพิจารณาร่างข้อบัญญัตินั้นตามความเป็นจริงและเหมาะสม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า การเสนอข้อบัญญัติทางกฎหมายเพื่อพิจารณาบังคับใช้ในเขตเทศบาลนั้นฝ่ายนิติกรของเทศบาลจะเป็นผู้ร่างโดยอิงกฎหมายท้องถิ่นที่ถูกกำหนดมาโดยส่วนกลาง ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องเพิ่มข้อบัญญัติเพื่อใช้เฉพาะในท้องถิ่นแต่ละที่ซึ่งไม่เหมือนกัน เมื่อผ่านการพิจารณาบังคับใช้เป็นเทศบัญญัติแล้วก็จะบังคับใช้ตลอดไปการจะเสนอข้อบัญญัติเพิ่มเติมบ่อยมาก ผู้วิจัยอยู่มาหลายปียังไม่เคยเห็นฝ่ายสภาฯ ได้มีโอกาสเสนอข้อบัญญัติเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาบังคับใช้เป็นเทศบัญญัติอีกเลยสมาชิกสภาฯ จึงไม่รู้ว่

ตนเองมีบทบาทในการเสนอข้อบัญญัติเป็นกฎหมายบังคับใช้ในท้องถิ่นของตนเองได้ ด้านการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สมาชิกสภาฯ ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นตัวแทนประชาชนในชุมชนเสนอโครงการพัฒนาชุมชนที่ได้รับข้อมูลจากประชาชนส่งเข้าบรรจุแผนพัฒนาเทศบาลเป็นประจำปีทุกปีงบประมาณ สมาชิกสภาฯ ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ยังไม่แม่นในกฎระเบียบข้อบังคับในการประชุมสภาเทศบาลอย่างถูกต้องชัดเจนทำให้ไม่กล้าที่จะอภิปรายอะไรมากนัก

3) การเสนอข้อบัญญัติและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นกฎหมายของท้องถิ่น โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเพราะเป็นปัญหาและความต้องการของประชาชนโดยตรงแต่ที่ผ่านมาประชาชนไม่เคยเสนอข้อบัญญัติผ่านสมาชิกสภาเทศบาล หรือผ่านคณะผู้บริหารของเทศบาลเลย เป็นเพราะว่าประชาชนไม่ทราบขั้นตอนและหลักการในการเขียน ข้อบัญญัติที่ตนเองต้องการ อีกทั้งประชาชนไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการเสนอข้อบัญญัติสู่สภาฯ ประชาชนคิดว่าเรื่องของการออกกฎหมายท้องถิ่น เป็นเรื่องของผู้บริหารงานเทศบาลเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลก็แต่เฉพาะการเสนอแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาและการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยจัดทำโครงการที่ต้องการแก้ไขปัญหา เข้าบรรจุแผนระยะยาวของเทศบาล จัดลำดับของปัญหาและความสำคัญโดยการประชาคมเมืองบรรจุเข้าเป็นแผนพัฒนาประจำปี บทบาทนี้เป็นบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง และเป็นบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่น ของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน เช่น ก่อสร้างถนนก่อสร้างทางระบายน้ำสาธารณะในชุมชน ขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะ ก่อสร้างสนามกีฬาชุมชน ฯลฯ เป็นต้น

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ในเรื่องของการเสนอข้อบัญญัติของท้องถิ่นสมาชิกสภาฯ กับประชาชนก็คงไม่แตกต่างกัน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเหตุผลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าไม่ได้รับการอบรมศึกษาอย่างถูกต้องก็เป็นการยากที่นำเสนอได้ ประชาชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ในเรื่องของการเสนอแผนการพัฒนา การแก้ไขปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นชุมชนเข้าบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล และมีส่วนร่วมในการประชาคมเมืองเพื่อพิจารณาจัดลำดับของแผนงานโครงการบรรจุเข้าแผนพัฒนาประจำปี จัดทำเป็นร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไรพุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “การเสนอข้อบัญญัติในนามของประชาชนยังไม่เคยมีเกิดขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นชุมชนมากกว่า” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 25530

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยกันแก้ไขปัญหาของชุมชน เมื่อประชาชนเป็นผู้เสนอ สมาชิกสภาเทศบาลก็ต้องช่วยเหลือและสนับสนุน ให้ปัญหาของชุมชนได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและรวดเร็ว”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจรสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีส่วนอย่างมากในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนของตนเอง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “การเสนอข้อบัญญัติสำหรับประชาชนในชุมชนเป็นเรื่องที่ยาก ตามธรรมดาเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายประชาชนไม่ยอมมีส่วนร่วมเพราะความไม่รู้ เพราะเรื่องของกฎหมายเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต้องรู้จริงจึงเป็นเรื่องของฝ่ายนิติกรจะเป็นผู้จัดทำเสนอให้ผู้บริหารทราบและนำเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติใช้ในเขตเทศบาล”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “ประชาชนไม่ทราบบทบาทการมีส่วนร่วมของตนว่ามีบทบาทในการเสนอข้อบัญญัติของท้องถิ่นได้ช่วยและประเด็นที่สำคัญคือประชาชนไม่กล้าที่จะเสนอข้อบัญญัติเพราะข้อบัญญัติก็คือกฎหมายของท้องถิ่น เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเสนอข้อบัญญัติ กลัวการผิดพลาดเพราะข้อบัญญัติมีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดซึ่งมีโทษกำหนดไว้ ไม่เหมือนการมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ผ่านสภาฯ ในรูปแบบของการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นชาวบ้านหาเช้ากินค่ำไม่มีเวลามาใส่ใจกับเรื่องของการเมืองมากนักการเสนอข้อบัญญัติที่มีผลเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้วยแล้วยังไม่อยากจะเกี่ยวข้องปล่อยให้เป็นที่ของเทศบาลดำเนินการเองยัง

ดีที่มีประชาชนบางส่วนที่มีพื้นฐานปานกลางมีความรู้ความสนใจอยู่บ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนของตนเองจึงเกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาในรูปแบบของกลุ่มกรรมการชุมชนตามรูปแบบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับสมาชิกสภาเทศบาลโดยการจัดประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนเป็นประจำมีการวิเคราะห์ปัญหาค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขโดยจัดทำเป็นแผนงานการพัฒนาชุมชนเสนอสภาเทศบาลผ่านสมาชิกสภาเทศบาลอนุมัติ เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1.1.2 บทบาททางการติดตามตรวจสอบนโยบายและการบริหารงานของผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารเทศบาล เป็นภารกิจหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก่อนที่ผู้บริหารเทศบาลหรือคณะผู้บริหารเทศบาลจะเข้าดำรงตำแหน่ง ต้องมีการแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลก่อน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้รับทราบถึงแนวนโยบายในการบริหารงานของผู้บริหารหรือคณะผู้บริหาร ในช่วงวาระดำรงตำแหน่ง ทุกหนึ่งปีงบประมาณผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารจะสรุปผลการดำเนินงานในช่วงหนึ่งที่ผ่านมาว่า ได้ดำเนินการอะไรไปบ้างและอะไรบ้างที่ยังมิได้ดำเนินการ สมาชิกสภาเทศบาลสามารถที่จะติดตาม ตรวจสอบเชิงนโยบาย และแนวทางการดำเนินงาน ว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายที่ฝ่ายบริหารแถลงต่อสภาฯ ในวาระก่อนเข้าดำรงตำแหน่งหรือไม่ นโยบายการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 1) นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) นโยบายการพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- 3) นโยบายการพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง
- 4) นโยบายการพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร
- 5) นโยบายการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายทั้ง 5 ด้านที่ผู้บริหารแถลงสู่สภาฯ ทั้งหมดนี้ เมื่อครบรอบหนึ่งปีงบประมาณสมาชิกสภาเทศบาลจะต้องตรวจสอบว่าทุกคนนโยบายได้ถูกนำมาบริหารจัดการให้เป็นรูปธรรมครบถ้วนแล้วหรือยัง สิ่งที่ได้ดำเนินการไป นำประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ และในส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการนั้นมีเหตุผลอย่างไร และจะดำเนินการได้เมื่อไหร่ สมาชิกสภาเทศบาลอาจจัดทำเป็นกระทู้ถามมีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 2 ท่านเป็นผู้รับรอง นำส่งให้ประธานสภาฯ บรรจุเข้าวาระการประชุมเพื่อให้ฝ่ายบริหารตอบข้อกระทู้ถามดังกล่าวได้ โดยยึดหลักประโยชน์ของประชาชนชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก กรณีตัวอย่าง เช่น กระทู้ถามเรื่องโครงการก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาลตำบลดำเนินสำโรงในเนื้อที่ 15 ไร่

บริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลด่านสำโรงนั้น ฝ่ายบริหารได้แถลงนโยบายไว้ว่าจะเริ่มทำการก่อสร้างภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 แต่ ณ ปัจจุบันยังไม่เห็นดำเนินการแต่อย่างใด ขอเรียนถามท่านประธานสภาฯ ดังนี้

ข้อที่ 1 การก่อสร้างติดขัดด้วยเรื่องใด

ข้อที่ 2 จะเริ่มดำเนินการได้เมื่อใด และพร้อมเปิดให้บริการแก่ประชาชนได้เมื่อใด

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารนั้น สมาชิกสภาเทศบาลสามารถแสดงบทบาทในการตรวจสอบได้ โดยใช้กระทู้ถามและอภิปรายซักถามในสภาฯ เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายสภาฯ และฝ่ายบริหาร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและคุ้มค่าแก่การลงทุน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “การติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารจะสามารถทำให้เกิดความโปร่งใส การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลกับประชาชนส่วนรวม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การติดตามและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยตรง การที่สมาชิกสภาฯ แสดงบทบาทของตนด้วยความรู้ความสามารถให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือนและตั้งข้อสังเกตอย่างสร้างสรรค์ต่อผู้บริหาร ก็จะทำงานต่างๆ สำเร็จไปได้ด้วยดีตามที่ฝ่ายบริหารได้ให้นโยบายไว้ต่อสภาฯ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารนั้น ต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและอย่างสร้างสรรค์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นหลักสำคัญ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรัศมีสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการตั้งกระทู้ถามเป็นวิธีการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารที่ได้ประสิทธิผลอย่าง

มาก เพราะนอกจากฝ่ายสภาฯ จะได้รับคำตอบตามที่ต้องการแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้ฝ่ายบริหารเร่งดำเนินการตามนโยบายให้ถูกต้องและรวดเร็วอีกด้วย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “บทบาทในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเป็นภารกิจที่สำคัญของสมาชิกสภาเทศบาลในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่าบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารนั้น เป็นบทบาทที่สำคัญในฐานะตัวแทนของประชาชนในชุมชน ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาตามระบอบประชาธิปไตยที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อมาเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน เพื่อความถูกต้อง โปร่งใส ดังนั้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวม สมาชิกสภาเทศบาลต้องใช้ความรู้ความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ ติดตามตรวจสอบแผนงาน โครงการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารได้แถลงไว้ต่อสภาฯ ให้เกิดความโปร่งใส เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อประชาชนอย่างสูงสุด การตั้งกระทู้ถามก็เป็นการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารที่ครอบคลุมพอสมควร สามารถจะตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน แต่คำถามนั้นต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อเทศบาลหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วยกัน การตั้งกระทู้ถามก็สามารถจะได้รับความตอบพร้อมทั้งเหตุผลจากฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาเทศบาลสามารถนำเอาคำตอบเหล่านั้นไปอธิบายให้ประชาชนได้รับทราบ กรณีตัวอย่าง การยื่นกระทู้ถามเรื่อง การจัดซื้อรถดับเพลิง 10 ล้อ บันได 3 ท่อน พร้อมกระเช้ากู้ชีพความจุ 4 คน ราคา 42 ล้านบาท มาใช้ในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรง สามารถใช้ดับเพลิงในความสูงเท่ากับตึก 5 ชั้น เนื่องจากในปัจจุบันพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงมีตึกที่สูง 5 ชั้นขึ้นไปประมาณ 10 แห่ง การจัดซื้อรถดับเพลิงที่มีสมรรถนะสูงเช่นนี้ก็เป็นการเตรียมความพร้อมที่ดี แต่ราคาสูงมากซึ่งอาจจะใช้งานได้ไม่คุ้มกับการลงทุน สมาชิกสภาเทศบาลจึงจำเป็นต้องตรวจสอบว่า เทศบาลตำบลด่านสำโรงมีความจำเป็นแค่ไหนที่จะต้องซื้อรถดับเพลิงคันนี้เพราะ ราคาแพง และประโยชน์การใช้งานน้อย เทศบาลข้างเคียงก็มีถ้ามีเหตุจำเป็นขอขยืมเทศบาลข้างเคียงก็ขอยืมได้ไม่จำเป็นต้องจ่ายงบประมาณมากมายมหาศาลโดยไม่จำเป็น แต่ด้วยเหตุและผลฝ่ายบริหารก็ได้จัดซื้อมาในราคาดังกล่าว

1.1.3 บทบาทด้านการศึกษาสอบสวนเรื่องต่างๆ ในวงงานสภาฯ โดยสภาฯ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาฯ เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาสอบสวนเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวงงานของสภาฯ ในฐานะสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน เมื่อได้พบเห็นหรือได้รับการร้องเรียนมาจากประชาชน ก็ต้องทำหน้าที่ในการศึกษาสอบสวนเรื่องนั้น

และรายงานให้สภาฯ พิจารณา และมีมติส่งให้ฝ่ายบริหารพิจารณาคำเนินการต่อไป ยกกรณีตัวอย่าง เช่น สมาชิกสภาเทศบาลได้รับคำร้องเรียนจากคณะกรรมการชุมชนว่าเหตุใดเงินงบประมาณพัฒนาชุมชนประจำปีของชุมชนปีละ 100,000 บาท รวมทั้งหมด 23 ชุมชน รวมเงินงบประมาณ จำนวน 2,300,000 บาท ไม่ตกลงไปในชุมชนต่างๆ ทั้งงบประมาณในส่วนนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากสภาฯ ไปแล้ว จึงรวมตัวกันร้องขอผ่านทางสมาชิกสภาเทศบาลช่วยสอบสวนเรื่องราวให้ด้วยว่าเป็นเพราะสาเหตุใด สมาชิกสภาฯ ได้ตรวจสอบโดยการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วก็สรุปผลการตรวจสอบรายงานสภาฯ เพื่อส่งให้ผู้บริหารดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชน หรือได้พบเห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรืออาจมีผลกระทบต่อเทศบาลในทางที่เสียหาย สมาชิกสภาฯ ในฐานะตัวแทนของประชาชน มีบทบาทในการสอบสวนเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง สรุปรายงานส่งสภาฯ พิจารณา โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญทำการสอบสวนเรื่องนั้นๆ ได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ มีบทบาทที่สำคัญในการสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่เกิดจากการบริหารงานไม่เป็นไปตามนโยบาย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ถูกกำหนดไว้แล้วใน พระราชบัญญัติเทศบาล ซึ่งเป็นกฎหมายรองรับบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนประชาชน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เห็นว่าไม่ถูกต้องหรืออาจจะนำมาซึ่งการทุจริต ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการจ้างเหมาของเทศบาล เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ถ้าสมาชิกสภาฯ พบเห็นข้อมูลที่สงสัยว่าจะมีการทุจริตแอบแฝงอยู่และเกิดการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส ก็เสนอให้สภาฯ ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อสอบสวนเรื่องนั้นได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้

สัมภาษณ์ว่า “การเสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาฯ เพื่อสอบสวนเรื่องราวต่างๆ นั้นเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจในแต่ละเรื่องก็สิ้นสุดหน้าที่ไป เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจนั้นๆ แต่กฎหมายยังอนุญาตให้สภาฯ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้อีกหลายคณะในเวลาเดียวกัน เพื่อติดตามตรวจสอบการทำงานตามนโยบายที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณลงไปในแต่ละปี”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลสามารถเสนอขอให้สภาฯ แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาฯ เพื่อพิจารณาตรวจสอบเรื่องต่างๆ พร้อมกันหลายๆ คณะได้ตามต้องการ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า บทบาทของสมาชิกสภาฯ ภายในสภาฯ มีหลายบทบาทที่สำคัญ บทบาทในเรื่องของการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาฯ เพื่อพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องดำเนินงานของฝ่ายบริหารไม่เป็นไปตามมติของสภาฯ มีความล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามที่สภาฯ มีมติอนุมัติงบประมาณที่ให้ไว้ในแต่ละโครงการหรือมีประชาชนร้องเรียนเพราะได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วไม่มีคุณภาพหรือสมาชิกสภาฯ ได้พบเห็นว่าการดำเนินการก่อสร้างไม่ถูกต้องตามแบบที่ได้เสนอโครงการไว้สมาชิกสภาฯ ก็นำเรื่องเข้าสภาฯ ขอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงโดยหาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการวิสามัญสามารถทำหนังสือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาสอบข้อเท็จจริงได้ เมื่อได้ข้อเท็จจริงตามต้องการดำเนินการสรุปผลรายงานให้ประธานสภาฯ ทราบเพื่อส่งให้ฝ่ายบริหารทำการแก้ไขให้ถูกต้อง ในเรื่องที่ไม่ร้ายแรงถึงขั้นทุจริตสภาฯ สามารถตั้งข้อสังเกต แนะนำ และออกความคิดเห็นต่อสภาฯ ได้เพื่อให้ฝ่ายบริหารรับไปแก้ไข กรณีตัวอย่าง การก่อสร้างถนน ค.ส.ล. พร้อมก่อสร้างวางท่อระบายน้ำ ซอยด่านสำโรง 38/1 ขนาดเนื้องานตามที่เทศบาลกำหนดงบประมาณ 2,835,600 บาท แต่เมื่อทำการก่อสร้างไปประมาณแปดเดือนเศษ ถนนซอยดังกล่าวได้เกิดชำรุด มีรอยแตกร้าว และขอบฝาบ่อแตกหลุดออก เกือบทั้งหมด สมาชิกสภาฯ ได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าเป็นเพราะอะไร สรุปเสนอต่อสภาฯ ส่งต่อให้ฝ่ายบริหารจัดการแก้ไข ฝ่ายบริหารก็ได้ดำเนินการเรียกผู้รับเหมามาทำการซ่อมแซมให้ใหม่ ส่วนปัญหาเรื่องร้องเรียนในเชิงทุจริตนั้นยังไม่มีหลักฐานปรากฏแต่อย่างใด

1.1.4 บทบาทในการรับเรื่องร้องทุกข์ เรื่องร้องเรียนของประชาชน เพื่อนำเข้าสู่สภาฯ เป็นปากเป็นเสียงให้ประชาชนในฐานะที่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชนในชุมชนให้เข้ามาเป็นตัวแทน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น โดยนำเอาปัญหาของประชาชนมาอภิปรายในสภาฯ เพื่อให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบและหาแนวทางที่จะลงไปแก้ไข

ให้กับประชาชน กรณีศึกษาเรื่องถนนซอยศรีदान 3 เป็นหลุมเป็นบ่อเนื่องจากฝนตกและมีน้ำท่วมขัง ประชาชนได้รับความลำบากในการสัญจรเข้าออก แต่คิดด้วยถนนเส้นนี้ เจ้าของที่ดินยังมีได้โอนให้ เป็นสาธารณะประโยชน์ ทางเทศบาลจึงไม่สามารถที่จะนำเองงบประมาณของทางราชการลงไป ก่อสร้างถนนให้ได้ แต่ด้วยความเดือดร้อนของประชาชน เทศบาลสามารถ ที่จะเข้าไปช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนนั้นๆ ได้ เป็นครั้งคราวที่ประชาชนร้องขอมา สมาชิกสภาเทศบาล สามารถ เป็นตัวแทนร้องขอให้เทศบาลช่วยดำเนินการนำหินคลุกและลูกรัง ไปซ่อมถนนให้เพื่อ แก้ปัญหาให้ ประชาชนโดยผ่านการอภิปรายในสภาฯ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภา เทศบาลมีบทบาทหลายอย่าง เช่น รับฟังเรื่องร้องทุกข์หรือเรื่องร้องเรียนจากประชาชนโดยการ พุดคุยกันหรือการจัดประชุมประชาคมรับฟังปัญหา หรือการรับเอกสารร้องเรียน นำเข้าสภาฯ เพื่อ อภิปรายปัญหาต่างๆ ในสภาฯ ทราบ ส่งต่อให้ฝ่ายบริหารดำเนินการแก้ไข”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่าน สำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “บทบาทสำคัญของสมาชิกสภาฯ ในฐานะตัวแทน ของประชาชนก็คือ ต้องนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเข้าไปอภิปรายในสภาฯ” สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ ให้ สัมภาษณ์ว่า “บทบาทสำคัญของสมาชิกสภาฯ ก็คือการค้นหาข้อมูลความเดือดร้อนของประชาชนและ ความต้องการในด้านการพัฒนาอื่นๆ ด้วยนอกเหนือจากการรับจากประชาชนโดยตรงการจัด ประชามหรือการทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของการ มีส่วนร่วมกับสภาท้องถิ่น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลจะแสดง บทบาทแต่เพียงรับฟังปัญหาอย่างเดียวไม่ได้จะต้องค้นหาปัญหาในพื้นที่ด้วย เพราะบางปัญหา อาจจะสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนได้ในอนาคตข้างหน้า ซึ่งประชาชนอาจจะยังคิดไม่ถึง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “นอกจากการรับฟังปัญหา และนำปัญหาของประชาชนเข้าไปอภิปรายในสภาฯ แล้ว สมาชิกสภาฯ

ยังมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเสนอปัญหาด้วยตนเองอีกด้วย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันกับสมาชิกสภาท้องถิ่น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ในการรับฟังปัญหา รับเรื่องร้องเรียนต่างๆ จากประชาชน เพื่อเข้าอภิปรายในสภาฯ เป็นปากเสียงให้กับประชาชน ในฐานะตัวแทนของประชาชนนั้น สามารถทำได้ แต่จะได้รับการแก้ไขปัญหาคือตามที่ต้องการหรือไม่ก็ต้องใช้ระบบติดตามงาน โดยการติดตามในสภาฯ เช่นกัน เพราะเท่าที่ได้รับ การปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน การอภิปรายในสภาฯ ก็เป็นเหมือนสี่สັນอย่างหนึ่ง ส่วนจะเกิดผลตอบรับ จากการอภิปรายนั้นไม่ค่อยมีประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น ตัวอย่าง เช่น ประชาชนร้องผ่านสมาชิก สภาเทศบาลขอให้เทศบาลช่วยตัดหญ้าและต้นไม้ริมทางสาธารณะในหมู่ที่ 2 บริเวณซอยที่ 58/1 ถึง 58/4 เนื่องจากริมทางสาธารณะมีต้นไม้แผ่กิ่งก้านออกมาบนถนนและต้นไม้ขึ้นรกมากจนทาง สาธารณะแคบลงเป็นที่อาศัยของสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู และตะขาบเป็นจำนวนมาก การสัญจรใช้ สอยก็ไม่สะดวก และไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สมาชิกสภาฯ ได้นำเข้าอภิปรายในสภาฯ ถึงสาเหตุของความเดือดร้อนต่างๆ และความต้องการของประชาชนผู้ใช้เส้นทางสัญจร แต่ก็ไม่ได้รับ การแก้ไขแต่อย่างใด เมื่อติดตามผลก็มีข้ออ้างหลายอย่าง เช่น เครื่องมือในการใช้งานชำรุดยังซ่อม ไม่เสร็จบ้าง คนงานมีงานมากทำไม่ทันบ้าง จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 6 เดือนแล้วยังไม่ได้รับการ แก้ไข สมาชิกสภาฯ ที่อยู่ฝ่ายค้านก็ได้แต่รับฟังปัญหาอย่างเดียวอภิปรายแล้วก็ไม่เกิดผลเพราะฝ่าย บริหารได้แต่รับเรื่องแต่ไม่ดำเนินการแก้ไขให้

1.2 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง บทบาทที่สำคัญ ภายนอกสภาฯ คือการรับฟังปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลักโดย สมาชิกสภาฯ อาจจัดให้มีการประชาคม หรือไปร่วมประชุมประชาคมในชุมชน เพื่อรับฟังความ คิดเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหา ความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน เพื่อรวบรวมและนำไปเสนอในที่ประชุมสภาฯ บทบาทเรื่องนี้เป็นบทบาทที่สำคัญต่อบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกสภาฯ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน กรณีตัวอย่าง การก่อสร้างถนน ค.ส.ล. พร้อมก่อสร้างท่อระบายน้ำ ซอย 38/9 งบประมาณ 1,803,600 บาท เมื่อก่อสร้างเสร็จเรียบร้อย ประชาชนได้รวมตัวกันร้องเรียนว่าถนนสูงกว่าบ้านอยู่อาศัยมากทำให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านในเวลา ฝนตก สมาชิกสภาฯ ได้จัดให้มีการประชาคมชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในซอยดังกล่าว ประมาณ 40

หลังคาเรือน เพื่อรับฟังปัญหาและรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เข้าเสนอต่อสภาฯ พิจารณา ส่งให้ผู้บริหาร
ดำเนินการแก้ไข ต่อไป

1.2.1 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการ ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนด้านให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากข้อมูลการศึกษาเอกสารวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า จากบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2550 มีหลายมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
อย่างเป็นรูปธรรม อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น
เกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพบปะพูดคุยกันเรื่องการเมืองการ
สื่อสารประชาสัมพันธ์ทางการเมือง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์ให้
ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ประชาชนไม่ซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง การเข้า
ร่วมชุมนุมทางการเมืองเช่นการให้กำลังใจและการประท้วงเรียกร้องสิทธิต่างๆ ทางการเมืองการ
อบรมให้ความรู้ทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการลงประชามติทางการเมือง
ส่งเสริมให้ประชาชนสมัครเข้ารับเลือกตั้งตัวแทนในการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนใน
ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนเองตลอดจนมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาตนเองได้ในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือคัดค้านการ
ดำเนินการของรัฐที่ยังผลให้ตนเองได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ที่เป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งผู้แทน
ที่ไม่มีการทุจริต [สุทธิมา สัตยวงษ์(www.trueplook panya.com/http// www.ok nation.net) 14 กุมภาพันธ์
2554]

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล
ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า
“สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ได้มีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนได้ในหลายลักษณะที่สำคัญ คือ การพบปะทำความเข้าใจให้ความรู้เรื่องการเมืองกับ
ประชาชน โดยการจัดกลุ่มเสวนาทางการเมืองในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม
เยาวชน ให้ทุกกลุ่มได้รับความรู้ทางการเมืองและเข้าใจขั้นตอนของระบอบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของไทย

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบล
ด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเข้าไปมีบทบาทใน
การเสริมสร้างความรู้ด้านการเมืองให้กับประชาชนในชุมชนโดยเป็นแกนนำให้ประชาชนในชุมชน

เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมือง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลจะต้องลงไปพูดคุยเรื่องการเมืองกับประชาชนในพื้นที่เขตเลือกตั้งเป็นประจำ แนะนำและทำความเข้าใจถึงแนวทางของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นหรือข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะต่างๆ เรื่องการเมืองในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองอย่างอิสระเปิดเผย สนับสนุนให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องการเมือง โดยเฉพาะการเมืองท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัวเราอย่างเช่นการเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลเป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลภายนอกสภา มีมากมายแต่สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการออกพบปะกับประชาชนพูดคุยให้ประชาชนเข้าใจ ความสำคัญของการเมืองที่อยู่ใกล้ตัวของเขาว่ามีความสำคัญต่อพวกเขาอย่างไร” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากในการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการออกไปใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งของคนในชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ได้แก่การแนะนำให้ประชาชนในชุมชนรักษาสติของตนเองให้ประชาชนเข้าใจว่าการเมืองเป็นเรื่องของคนไทยทุกคน ไม่ใช่เรื่องของรัฐหรือเรื่องของทางราชการทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันถ้าไม่ออกไปใช้สิทธิของตนเองก็จะเป็นโอกาสให้ผู้ที่เห็นแก่ตัวกระทำการทุจริตได้” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทที่สำคัญของสมาชิกสภาเทศบาลอย่างหนึ่งก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสนใจเรื่องการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองที่ท้องถิ่นจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการรณรงค์ให้ประชาชนไม่ซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง โดยการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิด

ขึ้นกับบ้านเมืองของตนเองประเทศชาติจะดำเนินไปด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของประชาชนโดยการเลือกคนที่ดีมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายมนตรี งามซัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทหลายอย่างในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกโดยใช้ดุลพินิจของตนเองในการเลือกคนดีมีความรู้ความสามารถไม่ใช้เงินซื้อเสียงเพื่อหวังกอบโกยผลประโยชน์ทางการเมืองให้ตนเอง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงประชามติทางการเมือง เช่นการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา หรือการลงประชามติเลือกผู้นำชุมชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของชุมชนแสดงบทบาทในฐานะเป็นที่ปรึกษาให้ชุมชนถึงวิธีการดำเนินงานที่ถูกต้อง” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมแนะนำวิธีการดำเนินงานทางการเมืองโดยเป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทที่สำคัญของสมาชิกสภาเทศบาลก็คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบโดยเฉพาะข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารดังกล่าวด้วยความชัดเจนตรงกับความเป็นจริง เช่น การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางเสียงไร้สาย ปิคเปียยประชาสัมพันธ์ แจกแผ่นพับ สิ่งพิมพ์ วารสารข่าวสารต่างๆ ของเทศบาล เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ข่าวสารต่างๆ เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน การเข้าถึงข่าวสารได้ถูกต้องและรวดเร็วก็จะเป็นผลดีต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพราะข่าวสารก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยในการตัดสินใจได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทที่สำคัญของสมาชิกสภาเทศบาลอย่างหนึ่งก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยการพูดคุยชักชวนให้ประชาชนในชุมชนที่มีเวลาว่างออกไปช่วยรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมืองที่ตนเองเห็นว่าสมควรจะเข้ามาเป็นตัวแทนของตนเพื่อให้คนในชุมชนมีโอกาสดูและตัดสินใจ รวมทั้งเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นๆ เพื่อให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องออกไปพบปะพูดคุยกับประชาชนเป็นประจำอยู่แล้วก็ให้ความรู้และข้อคิดต่างๆ ในเรื่องการหาเสียงและการเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนมีแนวทางในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองที่จะเลือกใครเป็นตัวแทนของประชาชนเข้าไปบริหารบ้านเมือง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นางคำนึ่ง นิยมสุข ให้สัมภาษณ์ว่า “การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองโดยกลุ่มของประชาชนเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ทางการเมืองหรือการจัดตั้งกลุ่มเพื่อไปสนับสนุนหรือให้กำลังใจสมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ประชาชนต้องการจะกระทำการสิ่งใดที่เกี่ยวกับการเมืองเพื่อแสดงให้เห็นถึงการรวมพลังเพื่อการต่อสู้และเรียกร้องของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สมาชิกสภาเทศบาลต้องเข้าไปให้ความรู้ความเข้าใจทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมโดยถูกต้องตามสิทธิที่กฎหมายได้กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2554

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพงษ์ศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพงษ์ศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตนเองในชุมชนได้ เช่น การแนะนำให้ประชาชนคัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมประชาคมแผนงานโครงการต่างๆ ของเทศบาลจัดการรณรงค์ค้นหาปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไขโดยประชาชนในชุมชนเองเพื่อทำ

เป็นแผนพัฒนาชุมชนโดยสมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ประสานนำเข้าแผนพัฒนาเทศบาลเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะต้องปลูกฝังกันไว้ตั้งแต่เด็กโดยเริ่มจากโรงเรียนก่อนเป็นลำดับแรก”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการกระทำกิจการใดก็ตามบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต้องเป็นผู้กระตุ้นให้พวกเขารักชุมชนเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อชุมชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลทางด้านการเมืองที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้านการดำเนินงานของรัฐที่ยังผลให้ตนเองหรือชุมชนได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนคือการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้แทนที่ไม่มีการทุจริต หรือซื้อสิทธิขายเสียง” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเข้าไปแสดงบทบาทของตนในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสิทธิของตนเองทั้งในด้านการพัฒนาชุมชนและด้านการเมืองการบริหารประเทศ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายแนวทางด้วยกันแต่แนวทางที่สะดวกและง่ายที่สุดคือการประชาสัมพันธ์ทางเสียงไร้สายของเทศบาลซึ่งมีอยู่ทั่วพื้นที่รวมถึงหอกระจายข่าวสารที่มีติดตั้งอยู่ตามชุมชนต่างๆ ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารต่างๆ ได้ทุกเรื่องทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการพัฒนาและด้านการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรงกล่าวว่า “การประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นการกระจายข่าวสารที่เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลก็คือทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ของตนให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนที่สุดไม่ให้เกิดการบิดเบือนข่าวสารอีกทั้งนำเอกสารประชาสัมพันธ์งานเทศบาลไปแจกให้ประชาชนได้รับข่าวสารของเทศบาลด้วย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่าสมาชิกสภาเทศบาลได้มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายรูปแบบด้วยกันทั้งการแสดงบทบาทด้วยตนเองและการนำเอาสื่อต่างๆ จากท้องถิ่นและจากหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการพัฒนาพื้นที่โดยแสดงบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบ ให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านความรู้ ให้ข้อมูลทางกฎหมาย ให้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เชื่อถือได้และให้คำแนะนำในการดำเนินงานแก่ประชาชนในชุมชนตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น โดยสนับสนุนให้คนในชุมชนสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ในชุมชนเพื่อเพิ่มบทบาททางการเมืองให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เนื่องจากปัจจุบันนี้ ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความเบื่อหน่ายทางการเมือง ปัญหาความขัดแย้งและการทุจริตในระบบการเมืองยังไม่มี การแก้ไขอย่างจริงจังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือจึงจำเป็นต้องสร้างทัศนคติทางการเมืองที่ดีให้ประชาชนยอมรับ

1.2.2 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน

จากข้อมูลการศึกษาเอกสารวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการส่งเสริมการรู้จักสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน

สิทธิหน้าที่ของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

สิทธิ หมายถึง

1. สิ่งที่ถูกกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ว่าประชาชนกระทำใดได้
2. บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐอื่นกระทำสิ่งใด

ให้แก่ตน

3. ตนก็ย่อมมีหน้าที่ กระทำต่อบุคคลอื่น ภายใต้อิทธิพลของบุคคลอื่นนั้นด้วย

หน้าที่ หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิ หน้าที่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้ประเทศและสังคมอยู่รวมกันได้

ความเสมอภาคทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสร่วมในการปกครองประเทศอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การนับถือศาสนา ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง ในทุกระดับอย่างเท่าเทียมกันเป็นสิทธิที่รัฐหยิบยื่นให้มีความเสมอภาคเหมือนเป็นหลักประกันในการได้รับการปฏิบัติและได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเท่าเทียมกัน [รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 3 และหมวด4]

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการใช้สิทธิทางการเมือง และความเสมอภาคทางกฎหมาย โดย ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หรือตัวแทนจากท้องถิ่นที่รับผิดชอบ มาให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการส่งเสริมประชาชนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองของตนเอง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองโดยเสมอภาคทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เช่นการจัดกลุ่มเสวนาทางการเมืองในชุมชน สนับสนุนและให้โอกาสในการเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระและเปิดเผย สนับสนุนให้ประชาชนคิดเองทำเองโดยสมาชิกสภาเทศบาลเป็นที่ปรึกษาให้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องมีบทบาทในการชักจูงและโน้มน้าวใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุดโดยเฉพาะเรื่องของสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่จะให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิทางการเมืองด้วยความเชื่อมั่นว่าสิทธิต่างๆ เหล่านั้นเป็นสิทธิที่ประชาชนสามารถกระทำได้โดยมีกฎหมายรองรับนั้นไม่ยาก แต่การที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าการบริหารบ้านเมืองจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของประชาชนนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องช่วยกันจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับสมาชิกสภาเทศบาลอยู่ใกล้ชิดประชาชนก็มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนของตนเกิดความเชื่อมั่นในเรื่องสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองให้มากที่สุด”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกงยุทธ โตศาสตร์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกฯในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีโอกาสที่จะทำความเข้าใจและแนะนำให้ประชาชนในชุมชนทุกเพศ ทุกวัยรักษาสิทธิของตนเองด้วยความเสมอภาคและทั่วถึง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “นอกจากการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองแล้ว การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารทางการเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญ สมาชิกสภาเทศบาลสามารถกระทำได้โดยการหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองรวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนทราบเป็นประจำทางเสียงประชาสัมพันธ์ของเทศบาลหรือเสียงประชาสัมพันธ์ของชุมชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากต่อการให้ข้อมูลข่าวสารทุกด้านกับประชาชน เพราะประชาชนให้ความเชื่อถือ เนื่องจากสมาชิกสภาฯ ก็คือประชาชนคนหนึ่งในชุมชนที่ประชาชนเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิและความเสมอภาคของตนเองในการตัดสินใจทางการเมืองนั้นมีหลายวิธีเช่นส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดค้านหรือสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลคือต้องช่วยรักษาสิทธิประโยชน์ทุกอย่างให้กับประชาชนด้วยความเป็นธรรม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรงตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “ในปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตการปกครองแบบชุมชนเมืองก็มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง

ของสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองค่อนข้างดีไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษาหรือข่าวสารข้อมูลต่างๆ จากภาครัฐและภาคเอกชน แต่ประชาชนที่มาจากชนบทมักไม่ค่อยสนใจถ้าไม่เกิดผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับตนบทบาทของสมาชิกฯก็คือ ต้องหาวิธีการที่จะกระตุ้นให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิหน้าที่ของตนในการเลือกตั้งทุกครั้งเพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถมาเป็นตัวแทนของประชาชนเข้าไปพัฒนาประเทศและนำประโยชน์สุขมาสู่ประชาชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายโกศล สะแกเชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “เรื่องสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองไม่เป็นที่สนใจของชาวบ้านเท่าไรนักพวกเขาสนใจแต่เรื่องทำมาหากิน สมาชิกสภาเทศบาลต้องพยายามค้นหาวิธีการต่างๆ ที่จะชักนำให้พวกเขาสนใจการเมืองบ้างอย่างน้อยก็ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายกระสินธ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายกระสินธ์ ช้างใจกล้า ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนเห็นว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ใครก็สามารถทำได้ ใครได้รับการเลือกตั้งเข้ามาก็เหมือนกัน เพราะบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้แล้วว่าจะต้องทำอะไรห้ามทำอะไรบ้างไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไรเขาคิดแต่ว่าเขาจะได้อะไรบ้างกับการที่จะต้องเสียเวลาไปใช้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย เพราะชีวิตประจำวันไม่มีโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมกับการเมืองเท่าใดนักส่วนความเสมอภาคหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียงนั้นประชาชนเข้าใจดีเพียงแต่ว่าเขาเหล่านั้นจะนำไปใช้หรือไม่บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต้องส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเห็นว่าหนึ่งเสียงของพวกเขามีความสำคัญต่อความอยู่ดีกินดีมีความสุขของประชาชนในชุมชนทุกคน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายกระสินธ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องแสดงบทบาทเป็นตัวอย่างให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิหน้าที่ของตนทุกเพศทุกวัยตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อไม่ให้เกิดช่องทางการทุจริตเพื่อประโยชน์ของคนใดคนหนึ่ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นางคำนึ่ง นิยมสุข ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการการทางการปกครองอันมีผล หรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนด้วยความเสมอภาค การที่กฎหมาย กำหนดให้ประชาชนคนไทยมีสิทธิ

หน้าที่และมีความเสมอภาคทางการเมืองทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้และช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ของรัฐได้มากขึ้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ารับฟังการประชุมพิจารณาข้อบัญญัติและญัตติต่างๆ ของสมาชิกสภาเทศบาลได้” ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองเช่น การลงมติในการประชุมหรือทำการประชาพิจารณ์เพื่อขอความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีผลกระทบต่อประชาชน สิทธิหน้าที่และเสมอภาคทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนมีเสมอกันทำให้การดำเนินงานของรัฐหรือท้องถิ่นไม่มีปัญหาที่กระทบกับประชาชนเพราะได้ขอความเห็นชอบจากประชาชนแล้วจึงจะดำเนินการ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “การดำเนินการของรัฐหรือท้องถิ่นเรื่องอะไรก็ตามถ้าให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแล้วย่อมไม่เกิดปัญหาในการดำเนินการ สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตามสิทธิหน้าที่ของตนด้วยความเสมอภาค” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือการทำงานของท้องถิ่น โดยสมัครเข้าเป็นตัวแทนของภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของเทศบาลด้วยความเชื่อมั่นในสิทธิหน้าที่ของประชาชนในการกำกับดูแลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและท้องถิ่น ถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลคือจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปอย่างถูกต้องและโปร่งใส” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

ข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายต่างๆ หรือการจัดกลุ่มเพื่อสนับสนุนพัฒนาการเมือง เช่น กลุ่มต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงและรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องการเลือกตั้งร่วมกับโครงการของกต. ในท้องถิ่นเป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินงานพัฒนาในด้านต่างๆ ในชุมชนเป็นตัวแทนของชุมชนในการประสานงานของงบประมาณ โครงการจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนตลอดจนเรื่องของการเป็นตัวแทนในการต่อรองและผลักดันในเรื่องทางการเมืองด้วย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอภาคทางการเมืองนั้นมีหลายประการ ได้แก่ การมีบทบาทเข้าไปให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนถึงเรื่องเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคทางการเมืองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงความรับผิดชอบของตนเองต่อการบริหารพัฒนาประเทศชาติและชุมชนท้องถิ่นในภาพรวม บทบาทในการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการเมืองทุกระดับ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีมีความสามารถต้องรักษาสิทธิของตนเองไม่ซื้อสิทธิขายเสียงให้กับใครในการเลือกตั้ง บทบาทในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ทางการเมืองประสานงานโครงการและงบประมาณระหว่างเทศบาล องค์กรภาครัฐ และองค์ภาคเอกชนให้กับประชาชนในชุมชน สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองทุกด้าน จัดตั้งกลุ่มเป็นเครือข่ายส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยการเข้าร่วมเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาของชุมชน เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และเข้าร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่าบทบาทที่สมาชิกสภาเทศบาลได้ลงไปจัดทำในชุมชนทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตื่นตัวต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน และให้ความสนใจกับการเมืองมากขึ้น

1.2.3 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการส่งเสริมให้ประชาชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม

จากข้อมูลการศึกษาเอกสารวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า หลักนิติธรรมก็คือการตรา กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับ ของสังคม และสมาชิกในชุมชน โดยมีการยินยอมพร้อมใจและให้ถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม กล่าวโดยสรุปคือ การสถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตาม อำนาจหรืออำนาจของบุคคล จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ให้ปฏิบัติด้วย คือ

1. การตรากฎหมายที่เป็นธรรมต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรม
2. ไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมาย
3. รัฐบาลต้องใช้อำนาจผ่านทางกฎหมาย และอยู่ภายใต้กฎหมาย
4. กฎหมายต้องแสดงเจตจำนงของประชาชน ไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง
5. ประชาชนต้องเชื่อฟังและอยู่ภายใต้กฎหมาย
6. ความยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อกฎหมายกำหนดขึ้นโดยคนที่เคารพกฎหมาย
7. กฎหมายจะแข็งแกร่งก็ต่อเมื่อทุกภาคส่วนถูกตรวจสอบอำนาจที่ทัดเทียมกัน
8. ผู้พิพากษาต้องยึดมั่นในหลักการของระบอบประชาธิปไตย ไม่เอนเอียง

กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง www.kmutt.ac.th Midnighntuniv Community วจนศิลป์ ตรีนาคพันธ์ หัวข้อ: วิพากษ์คำวินิจฉัยศาลการรัฐธรรมนูญ: คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมึบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเกิดความศรัทธายึดมั่น และเชื่อถือกฎหมายไทย โดยสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและกฎ กติกาต่างๆ ที่จะต้องนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะคนที่ไม่รู้กฎหมายส่วนใหญ่จะตกเป็นเหยื่อ เกิดความคิดสับสนศรัทธาในกฎหมายและคิดว่ากฎหมายก็คือเครื่องมือของผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐเท่านั้น” ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “กฎหมายก็คือเครื่องมือของผู้มีอำนาจในทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับมอบให้ใช้อำนาจ ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองทุกคนต้องยอมรับ และปฏิบัติตาม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันกฎหมายของบ้านเมืองให้เป็น ปัจจุบันอยู่เสมอ โดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านกฎหมายทางหอกระจายข่าวสารหรือเสียงตาม สายชุมชน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กและสตรี เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองทุกด้านโดยเฉพาะเรื่องสิทธิหน้าที่ทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย”

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจว่าการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ประชาชนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตา ก็จะทำให้การซื้อสิทธิขายเสียงลดน้อยลง เป็นธรรมดาเรื่องเงินในใครๆ ก็อยากได้ แต่ถ้าสมาชิกสภาเทศบาลช่วยชี้แนะให้ประชาชนเห็นว่า สิ่งที่ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการเลือกตั้งที่สุจริต ยุติธรรม ได้คนดีมีความสามารถเข้าไปบริหารบ้านเมือง มีค่ามากกว่าเงินเพียงไม่กี่ร้อยบาทที่รับมา ประชาชนก็จะไม่รับเงินที่ผิดกฎหมายนี้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกขงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “การจะไปโน้มน้าวให้ประชาชนเลิกใช้ระบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อมีโอกาสนั้นยาก เพราะผู้ให้และผู้รับต่างสมัครใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการจัดตั้งกลุ่มบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายไว้ช่วยเหลือชุมชนด้วยตนเอง ด้วยการใกล้เคียงแบบสมานฉันท์ ไม่ต้องเสียเงิน ไม่ต้องเสียเวลา เกิดความยุติธรรมจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ไม่แตกแยก และมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ประชาชนก็จะเกิดความเชื่อถือและยึดมั่นในหลักนิติธรรม”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ถ้าประชาชนสามารถแก้ไขและยุติปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้เอง ประชาชนก็จะให้ความเชื่อถือในหลักนิติธรรม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่จะให้ประชาชนในชุมชนเชื่อถือหลักนิติธรรม ผู้มีอำนาจใช้จะต้องใช้กฎหมายด้วยความยุติธรรมไม่เอินเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย

สมาชิกสภาเทศบาลต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างในบทบาทของการเป็นผู้ประสานและแก้ไขปัญหา ในชุมชนและสนับสนุนให้คนในชุมชนสนใจ ระเบียบข้อบังคับและกฎกติกาต่างๆ ของกฎหมายที่ ประชาชนควรรู้ว่าสิ่งใดที่กฎหมายอนุญาตหรือไม่อนุญาตได้กระทำได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ค้านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ทำผิดกฎหมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลค้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องสร้างศรัทธาให้ประชาชนเชื่อมั่นในหลักกฎหมายของไทย โดยเฉพาะ กฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยไม่กระทำการใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายยึดหลักกฎหมายในการ ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นตัวอย่างกับประชาชน ชี้แจงให้ประชาชนเห็นว่าการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย จะได้รับโทษอย่างไรบ้าง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ค้านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่าง โดยไม่ทำการสิ่งใดที่ผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเฉพาะกฎหมาย เลือกตั้ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภา เทศบาลตำบลค้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องช่วยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น หน่วยงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ออกมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เลือกตั้งกับประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนได้รู้ถึงประโยชน์และโทษของการทำผิดกฎหมาย เลือกตั้งก่อนมีการเลือกตั้งทั่วไปทุกครั้ง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลค้านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ถ้าประชาชนได้รู้ถึงประโยชน์และ โทษที่จะได้รับจากการเลือกตั้ง ก็จะออกไปเลือกตั้งโดยสุจริตไม่กล้าทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง” สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลค้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นางคำนึ่ง นิยมสุข ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากในชุมชน สามารถที่จะจัดกลุ่มสนทนาในเรื่องต่างๆ ได้ง่าย

เพราะเป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนยอมรับนับถืออยู่แล้วการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายบ้านเมืองมาพูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนนั้นจึงไม่ใช่เรื่องยาก”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลเป็นบุคคลที่ประชาชนยอมรับนับถือ มีบทบาทอย่างมากอยู่ในชุมชน เพราะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนอยู่แล้ว จึงสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกต้องได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงค์ดี เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยงค์ดี เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ โรงเรียนในพื้นที่จัดการเรียนการสอนในภาควิชาการเมืองการปกครองไว้ด้วย โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกระดับ และผลดีผลเสียซึ่งสามารถจะให้คุณและให้โทษแก่ประชาชนในชุมชนมากที่สุด โดยเสนอตนเองเข้าไปมีบทบาท ในการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในโอกาสต่างๆ หรือสอดแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองให้เด็กได้แสดงออกถึงแนวคิดทางการเมืองด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังแนวคิดทางการเมืองที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงค์ดี เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักของกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย” สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมาย นำเอากฎหมายมาปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาเป็นมาตรฐานเดียวกันทำให้ประชาชนพอใจและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนนั้นๆ สร้างศรัทธาให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่ากฎหมายคือเครื่องมือหนึ่งของความยุติธรรมและประชาชนสามารถใช้กฎหมายเป็นที่พึ่งได้ไม่กลัวที่จะทำผิดกฎหมายและยังช่วยเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ต้องทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในหลักของกฎหมายบ้านเมืองและปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเสมอภาคไม่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ

ในการหาผลประโยชน์ใส่ตัวโดยมิชอบและเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง สะดวกรวดเร็วและทั่วถึง เนื่องจากอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน เมื่อมีกำหนดการการเลือกตั้งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับใด ก็ต้องรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียงหรือสิ่งแรกเปลี่ยนที่เป็นผลประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลที่มีต่อคนในชุมชนนั้นมีมากมายหลายอย่าง ซึ่งสามารถกระทำได้แต่ต้องไม่ผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎข้อบังคับของท้องถิ่น สิ่งใดที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสมาชิกสภาเทศบาลในฐานะตัวแทนของประชาชนสามารถที่จะกระทำได้อย่างตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ทั้งสิบสองคนมีการแสดงบทบาทต่างๆ กันเพื่อช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมชุมชนและเชื่อถือได้ว่าหลักของกฎหมายนั้นสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้เสมอ ผู้วิจัยพบว่าสมาชิกสภาเทศบาลได้ออกพื้นที่ชุมชนต่างๆ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข่าวสารทางการเมืองตลอดจนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายเลือกตั้งมาอบรมให้ความรู้กับประชาชน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ใกล้จะทำการเลือกตั้งระดับต่างๆ ทั้งของภาครัฐและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันกฎหมายอยู่เสมอ โดยการพูดคุยกันเป็นกลุ่มหรือการจัดหาเอกสารทางกฎหมายมาแจกให้กับประชาชนจัดมุมศึกษาเรื่องกฎหมายทางการเมืองไว้ในศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนได้ศึกษาหาความรู้ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่นเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานของรัฐในการช่วยเป็นหูเป็นตาไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงหรือกระทำการใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายเลือกตั้งรณรงค์ออกช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือสิ่งแลกเปลี่ยนใดๆ รณรงค์ให้ประชาชนรู้จักรักษาสิทธิของตนเองและใช้สิทธิของตนอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย

1.2.4 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี

จากข้อมูลการศึกษาเอกสารทางวิชาการผู้วิจัยพบว่าบทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 [แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546]

ปัจจุบันการเผชิญหน้าทั้งทางการเมืองและสังคมของขบวนการภาคประชาชนและรัฐ หรือประชาชนกับประชาชนเอง ได้เริ่มขยายความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่ามาใช้ในการตัดสินใจ โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาว่า อาจเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินมากเพียงใด ปราบปรามการฉ้อโกงแล้วสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ประนีประนอม โดยใช้หลักการสันติวิธีในการไกล่เกลี่ยปัญหา ทั้งที่ทุกฝ่ายกล่าวอ้างถึงหลักการสันติวิธีในการกระทำสิ่งต่างๆ ดังนั้น หลักการทางสันติวิธีในสังคมไทย จึงกลายเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความชอบธรรม ให้การกระทำของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายอย่างมากในสังคมที่เคลื่อนไหวตัวมาสู่การแตกหักอย่างสุดขั้วทั้งภาคการเมืองและสังคม

สรุป คือ หลักการสันติวิธีจะต้องวางอยู่บนองค์ความรู้และการศึกษา การทำความเข้าใจในเรื่องของความขัดแย้งและการยุติด้วยสันติวิธีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากเป็นการก้าวข้ามที่สำคัญของหลักการสันติวิธีในสังคมไทยแล้ว ยังอาจจะช่วยให้ทุกคนในสังคมตระหนักถึงหลักการไม่ใช้ความรุนแรงมากขึ้น(อาจารย์ชัยวัฒน์ สถาอานันต์ ที่ปรึกษาโครงการสัมมนาเมธีวิจัยอาวุโส (โครงการวิจัยอาวุโส: สันติวิธี ความรุนแรง และสังคมไทย ทีมงาน Thai NGO)

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนทุกคนก็ต้องออกมาเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องออกมาแก้ไขความเดือดร้อนนั้นๆ เช่นบ้านเรือนถูกน้ำท่วมขังเน่าเสียมียุงชุกชุม ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ ไม่มีไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการดูแลประชาชนในพื้นที่ช่วยประสานนำเอาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไปทำเป็นโครงการเสนอต่อสภาเทศบาลเพื่อการแก้ไขตามที่ประชาชนต้องการ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลก็คือเป็นด่านหน้าในการรับปัญหาต่างๆ ในชุมชนเพื่อนำไปแก้ไขก่อนที่จะเกิดปัญหารุกลามใหญ่โตขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนมีบทบาทในการเข้าไปช่วยไกล่เกลี่ยให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นลดความขัดแย้งลงหรือยุติลงได้หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าประนีประนอมให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีแนวทางในการแก้ไขเพื่อยุติความรุนแรงจากปัญหาดังกล่าว”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุดจึงมีบทบาทที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในชุมชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากชนหมู่มากย่อมจะก่อให้เกิดความรุนแรงได้ ดังนั้น สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการแนะนำให้ผู้เดือดร้อนส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “เมื่อเกิดปัญหาการรวมตัวของประชาชนเพื่อเรียกร้องหรือประท้วงขึ้นมาสมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการเข้าไปเจรจาหาข้อยุติและแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาทุกอย่างให้ประชาชนใช้สติและมีเหตุผลโดยการพูดคุย เพื่อให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต้องคอยสอดส่องดูแลชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจเหตุผลและทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้สันติวิธีคือการพูดคุยกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขในระดับชุมชนหมู่บ้านก่อนเพื่อยุติปัญหาไม่ให้รุกรามเป็นเรื่องใหญ่”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการยุติปัญหาในชุมชนต้องใช้สติปัญญาและประสบการณ์ เข้าใจถึงความต้องการของประชาชนและมีความจริงใจที่จะช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชนด้วย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการให้ความรู้กับประชาชนถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้รัฐหรือท้องถิ่นช่วยแก้ไขปัญหาในชุมชน อย่างสันติวิธีโดยใช้ปัญญาผนวกกับสิทธิเสรีภาพตามแนวทางที่กฎหมายกำหนดให้ เช่น การส่งตัวแทนเพื่อเจรจา การส่งหนังสือร้องเรียน หรือการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลคือต้องแนะนำให้ประชาชนรู้ว่าพวกเขาสามารถกระทำการสิ่งใดได้บ้างโดยไม่ผิดต่อกฎหมายและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในชุมชนสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมีภูมิลำเนาในพื้นที่ของชุมชนก็มีบทบาทในการเข้าไปช่วยไกล่เกลี่ยปัญหาในชุมชนให้ยุติลงโดยวิธีจับเข่าคุยกันเป็นเบื้องต้นอยู่แล้ว ถ้าสามารถยุติปัญหาลงได้ก็เป็นการแก้ไขปัญหาได้ในชุมชนเอง แต่ถ้าเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยงบประมาณหรือการบริหารจัดการที่สำคัญต้องอาศัยหน่วยงานรัฐหรือท้องถิ่นช่วยเหลือสมาชิกสภาเทศบาลก็จะต้องแสดงบทบาทเป็นตัวแทนนำปัญหานั้นๆ ไปดำเนินการให้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนก็ต้องเข้าไปไกล่เกลี่ยให้ปัญหายุติลงให้ได้ ด้วยสติปัญญาความรู้ความสามารถเท่าที่จะทำได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาท้องถิ่นหรือว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากการเมืองหนุนหลังเพราะถ้าเป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาหรือไม่ได้รับการพัฒนาการแก้ปัญหาสามารถทำได้ง่ายกว่าปัญหาที่มีการเมืองหนุนหลังอยู่ บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลจะต้องพยายามประสานและไกล่เกลี่ยให้ยุติลงให้ได้ในชุมชน โดยใช้ปัญญาและความสามารถทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหา และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายกระสินธ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นเองตามสภาพของการพัฒนาสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากเรื่องของการเมืองเข้ามาหนุนหลัง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นางคำนึ่ง นิยมสุข ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการของชุมชนกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน คณะกรรมการชุมชน และองค์กรอาสาสมัครจากหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เพื่อค้นหาข้อมูลของปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจจะไม่สามารถบริหารจัดการให้ยุติได้ภายในชุมชน จำเป็นที่ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาคเอกชนช่วยเหลือซึ่งก็เป็นบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต้องเป็นผู้ประสานงานให้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลคือต้องคอยสอดส่องดูแล ไม่ให้ชุมชนเกิดปัญหา ถ้าเกิดปัญหาที่ต้องช่วยแก้ไขให้ปัญหายุติโดยเร็ว” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาโดยใช้สันติวิธีนั้น ประชาชนต้องเข้าใจปัญหาว่าเกิดมาจากอะไร และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นั้นๆ ด้วย สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการประสานและช่วยแก้ปัญหา โดยให้ประชาชนในชุมชนร่วมมือกันช่วยแก้ไขปัญหภายในชุมชนก่อน การพูดคุยกันด้วยเหตุและผลสามารถยุติความรุนแรงของปัญหาได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการประสานขอความร่วมมือให้ประชาชนในชุมชนช่วยกันแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในชุมชนก่อน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “การแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญาและสันติวิธีนั้นมีหลายอย่างซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลสามารถแสดงบทบาทได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การให้ความรู้และแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา

การไถ่เกตุยุดีข้อพิพาทด้วยสติและปัญญาโดยขอความร่วมมือให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองภายในชุมชนก่อนถ้ายังต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นก็เป็นบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในฐานะตัวแทนของประชาชนช่วยประสานให้ต่อไป”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมาจากประชาชนก็ต้องแสดงบทบาทช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ เท่าที่จะสามารถกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ถึงขั้นรุนแรงอะไร ด้วยการพูดจาทำความเข้าใจกันโดยการแนะนำหาทางออกของปัญหาต่างๆ ให้ประชาชนส่วนใหญ่ก็พอใจ ในเรื่องของปัญหาในระดับประเทศ เช่น การประท้วงขับไล่หรือถอดถอนนักการเมืองในชุมชนของเราก็ยังไม่เคยเกิดขึ้น แต่ถ้ามีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นจริงในชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลก็ต้องรับบทบาทที่หนักพอสมควรในการที่จะช่วยเหลือแนะแนวทางที่ถูกต้องให้ปัญหาดังกล่าวดำเนินไปตามแนวทางของประชาธิปไตย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักสำโรง กล่าวว่า “ปัญหาในระดับชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นปัญหาที่สมาชิกสภาเทศบาลสามารถแก้ไขได้แต่ถ้าเป็นปัญหาในระดับประเทศสมาชิกสภาเทศบาลก็สามารถแสดงบทบาทได้ในขอบเขตจำกัดเท่านั้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่าสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงเป็นผู้ที่ให้ความสนใจกับปัญหาต่างๆ ของประชาชนในชุมชนอยู่เสมอผู้วิจัยได้เข้าร่วมกลุ่มแก้ไขปัญหของชาวบ้านและทำกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงานของท้องถิ่นทุกครั้ง เช่น การประชุมชุมชนเพื่อขอความคิดเห็นในการจัดสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณประโยชน์ต่างๆ ในชุมชน การประชุมเพื่อเลือกตั้งตัวแทนชุมชนของกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อบริหารจัดการงบประมาณพัฒนาชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนา เช่น เลือกประธานชุมชน เลือกประธานกลุ่มสตรี เลือกประธานกลุ่มเยาวชน เลือกประธานกลุ่มอาสาสมัครของหน่วยงานต่างๆ เลือกประธานกลุ่มพัฒนางบประมาณการไฟฟ้ารอบอาณาเขตชุมชน โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองเป็นผู้บริหารจัดการชุมชนโดยประชาชนย่อมไม่เกิดปัญหาหรือลดปัญหา

ลงได้ในระดับหนึ่ง เพราะการจะพัฒนาอะไรขึ้นในชุมชนย่อมต้องมีทั้งผู้ได้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลจะต้องนำความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลในส่วน of ประชาชนส่วนน้อยที่เสียประโยชน์สมาชิกสภาเทศบาลก็ต้องอธิบายให้ประชาชนกลุ่มนั้นๆ เห็นถึงผลประโยชน์ที่มีต่อส่วนรวมทั้งหมด และหาทางช่วยเหลือเยียวยาทดแทนตามสมควร ไม่ปล่อยให้พลละเลยให้ได้รับความเดือดร้อน จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ประชาชนออกมาใช้สิทธิกันเป็นจำนวนมากเพราะผู้สมัครแต่ละคนเป็นคนในชุมชนนั้นๆ ผู้สมัครคนใดมีผลงานและเป็นที่รู้จักกันดีในชุมชนก็จะได้รับการเลือกตั้ง ผู้สมัครจะหาเสียงและเกณฑ์ชาวบ้านออกมาหมดทุกหลังคาเรือน บรรยากาศคึกคักและสนุกสนาน เพราะชาวบ้านได้ออกมาพบกันพูดคุยกัน ซึ่งตามปกติไม่ค่อยจะมีโอกาสได้พบปะกันมากนัก ปัญหาความขัดแย้งระหว่างความคิดเห็นของประชาชนไม่รุนแรง สมาชิกสภาเทศบาลก็แสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานที่ถูกต้องให้กับประชาชน

1.2.5 บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลคำม่วงในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

จากข้อมูลการศึกษาเอกสารวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 [แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546]

คุณธรรมและจริยธรรมที่บุคคลพึงมีต่อสังคม หมายถึง การมีคุณงามความดี ในการทำหน้าที่พลเมืองของสังคมประชาธิปไตย ความสำคัญของประเด็นอยู่ที่ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับการมี ผู้ปกครองที่ดี มีคุณธรรม การทำหน้าที่ให้บริการประชาชน บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับ การทำหน้าที่ต่อประเทศชาติของประชาชนด้วย

คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่มีต่อสังคมในสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วย การมีรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ทางบวก ในการแสดงบทบาทอย่างแข็งขันในการร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาของสังคม ด้านต่างๆ เช่น

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นสาธารณะอย่างแข็งขัน
2. การมีส่วนร่วมในการกระทำเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
3. การสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบของบ้านเมือง / เคารพในกฎกติกาของสังคม
5. การติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และหน่วยงานของรัฐ

(ชนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ ชมรมศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่อง “คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่มีต่อสังคมในสังคมประชาธิปไตย”)

นอกจากนี้นักปกครองที่ดี จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ความตรง ความคด ของนักปกครอง มีอิทธิพลต่อความประพฤติของประชาชน ความซื่อตรงของประชาชนขึ้นอยู่กับความซื่อตรงของนักปกครอง การแก้ไขปัญหาจึงต้องเริ่มที่นักปกครองก่อน (สมพร สุขเกษม,ดร. ความจริงของชีวิต กรุงเทพ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2542 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สังคมวิทยาตามแบบยูทศาสตร์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2530)

คุณธรรม 8 ประการของชุมชน

1. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร ใฝ่หา มีความพยายามไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความลำเอียงหรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักกลดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบันองค์กรและประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มที่ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

5. สุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าวรุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและการกระทำ เป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายและใจ สภาพแวดล้อมมีความโปร่งใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจต่อผู้พบเห็น

7. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผลยอมรับความแตกต่าง ความ

หลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อพร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและ
 สมานฉันท์

8. มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุข
 ส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจและเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความ
 เดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือ
 ปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ,
 กรมวิชาการ (2543) “การปฏิรูปการเรียนรู้” ของกระทรวงศึกษาธิการ.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าวกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) “คุณธรรมพื้นฐาน”

จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนใน
 สังคมนั้นประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม
 (Conscience) เป็นหน้าที่ ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทั้งนี้
 เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้ว่า
 สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด

โครงสร้างของแนวคิดด้านจริยธรรม ประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ
 ซึ่งส่วนมากจะมาจากคำสอนทางศาสนา ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ (Accountability) ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความ
 ผูกพัน ด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้
 บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็น
 จริง ประพฤติ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น

3. ความมีเหตุผล (Rationality) คือ ความสามารถในการใช้ปัญญาในการ
 ประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพัน
 กับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

4. ความกตัญญูกตเวที (Gratitude) คือ ความรู้สึกสำนึกในอุปการคุณหรือ
 บุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา

5. ความมีระเบียบวินัย (Disciplined) คือ การควบคุมความประพฤติปฏิบัติ
 ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม

6. ความเสียสละ (Sacrifice) คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่บุคคล
 ที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง

7. การประหยัด (Thrifty) คือ การใช้สิ่งของพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุดไม่ให้มีส่วนเกินมากนักรวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ

8. ความอุตสาหะ (Diligence) คือ ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน

9. ความสามัคคี (Harmony) คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพรียงร่วมมือกันทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

10. ความเมตตาและกรุณา (Loving Kindness and Compassion) คือ ความรักใคร่ ปราบปรามจะให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณาหมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

11. ความยุติธรรม (Justice) คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง (ศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม www.goonline.in.th)

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นเครื่องผูกคุณธรรม และจริยธรรมของสังคมในชุมชน โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักชุมชนของตนเอง และช่วยกันพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน สร้างจิตอาสาในชุมชน ช่วยเหลืองานของชุมชนทุกด้าน ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรักความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “ชุมชนจะเข้มแข็งได้ ต้องสนับสนุนให้คนในชุมชนช่วยเหลือตนเอง มีความรักและความสามัคคีกัน ในชุมชน สำคัญถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม การศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีของไทยในชุมชน เพื่อเป็นศูนย์รวมของการจัดกิจกรรมชุมชน เป็นศูนย์รวมของข้อมูลความรู้ให้คนในชุมชนมาใช้บริการ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการจัดตั้ง

ศูนย์การเรียนรู้ให้กับชุมชน โดยให้คนในชุมชนบริหารจัดการกันเองโดยสมาชิกสภาเทศบาลเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุน” ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของทุกองค์กร ทุกกลุ่มอาสา แสดงบทบาทเป็นแกนนำร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการหาเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมรณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ไม่กระทำความผิดกฎหมาย มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและส่วนรวม”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ เรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากในการเป็นผู้นำ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านความคิด และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สองกลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการเข้าไปส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในครอบครัว ให้แก่ชุมชนได้ โดยกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้คนในชุมชนเห็นว่า ครอบครัวที่ยึดถือคุณธรรมจริยธรรม มีความรักเอื้ออาทรต่อกัน ทุกคนในครอบครัวรู้จักหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ครอบครัวก็มีความสุข”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล คือทำตนเป็นตัวอย่างที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม และจริยธรรม และมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของคำว่า “คุณธรรม จริยธรรม นำครอบครัวให้เป็นสุข” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาในชุมชน โดยการแสดงบทบาทเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทางการเมือง ให้กับเด็กนักเรียนในสถานศึกษาของท้องถิ่นตามแต่โอกาส สนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งกลุ่มฝึกจิต หาวิทยากรจากสถาบันทางศาสนาบรรยายให้ความรู้ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ประชาสัมพันธ์ เรื่องของคุณธรรม จริยธรรมในชุมชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายสุรสิทธิ์ แจ่มใส สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากในการเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้าน คุณธรรม จริยธรรมกับนักเรียนในชุมชน ตลอดจนเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมกับองค์กร และกลุ่มต่างๆ ในชุมชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในด้านการประกอบสัมมาชีพของประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เกิดการว่างงาน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้าน จัดหาวิทยากรเข้ามาสอนวิชาชีพเสริมเพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับแม่บ้าน ประสานหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือด้านงบประมาณและการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน เมื่อประชาชนในชุมชนอยู่ดี กินดี ก็จะไม่กระทำผิดต่อคุณธรรม จริยธรรม”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ถ้าคนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัวไม่ขาดสน เขาก็จะไม่กระทำความผิดต่อกฎหมายและคุณธรรม จริยธรรม” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ในชุมชนได้ในหลายกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันปีใหม่ จัดแห่เทียนพรรษา ณ วัดในชุมชน จัดกิจกรรมกลุ่มผู้สูงอายุ เข้าวัดถือศีล ปฏิบัติธรรม เป็นต้น ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของไทย เช่น ประเพณีมหาสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ตลอดจนอนุรักษ์การแต่งกายแบบไทย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายกระสินธุ์ ช้างใจกล้า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมกิจกรรมทั้งด้านศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ รวมทั้งการแต่งกายเพื่ออนุรักษ์ความเป็นไทย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นางคำนึ่ง นิยมสุข ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาจิตใจให้เป็นวิถีชีวิตของความเป็นไทย คนไทย

ชอบอยู่กันเป็นกลุ่ม มีชีวิตแบบเรียบง่ายดำรงชีพโดยใช้เศรษฐกิจพอเพียง มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนบ้าน สร้างบุญ แลกทาน ส่วนใหญ่ก็จะมีคุณธรรม จริยธรรมอยู่แล้ว แต่ที่จะต้องมาส่งเสริมให้คนในชุมชน หันมาใช้ชีวิตแบบเดิมนั้น เพราะโลกสมัยใหม่ วัฒนธรรมใหม่ๆ ทำให้คนในชุมชนใช้ชีวิตเปลี่ยนไป ขาดคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ เห็นแต่ผลประโยชน์เป็นที่ตั้งก่อนเสมอ บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนให้หันกลับมาใช้ชีวิตแบบไทยให้ได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นางคำนึ่ง นิยมสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “วิถีชีวิตของคนไทยในชุมชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบเดิมมาก เพราะกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และวัฒนธรรมต่างๆ ที่ก้าวผ่านเข้ามาอย่างรวดเร็ว เราจะเข้าไปเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนให้กลับมาเหมือนเดิมต้องใช้เวลาและความอดทน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการพัฒนาจิตใจคนให้ประพฤติตนตามแนวทางของคุณธรรมจริยธรรม โดยการจัดกลุ่มจิตอาสาในชุมชน สร้างกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบไทยเอื้อเพื่อ เพื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รู้รักสามัคคี โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มแยกประเภทตามเพศและวัยว่าเหมาะสมกับกิจกรรมใดโดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดก่อนขยายลงสู่ชุมชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายพยศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องส่งเสริมให้ประชาชนสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในครอบครัวก่อน แล้วค่อยขยายออกไปสู่ชุมชนต่อไป” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลที่สำคัญ คือ การประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบทุกเรื่อง นอกจากการประชาสัมพันธ์เรื่องการเมืองแล้วเรื่องของการประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นก็เป็สิ่งที่สำคัญมากเพราะถ้าคนในชุมชนมีคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจแล้ว ปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ทางสังคมชุมชนย่อมไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยมาก”

ตัวอย่างคำพูดบางตอน ของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบล
 ด้านลำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ปัจจุบันบทบาทในการประชาสัมพันธ์
 เป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ เพราะสามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนให้
 เป็นไปในทางที่ดี ที่ถูกต้อง หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิดปกติได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่
 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภา
 เทศบาลตำบลด้านลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์ลำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้
 สัมภาษณ์ว่า “เรื่องของคุณธรรม และจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องของการอบรมกล่อมเกลาพฤติกรรม
 โดยใช้คำสอนทางศาสนาเป็นสำคัญ บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลที่สำคัญก็คือ ต้องสร้าง
 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ให้คนในชุมชน ลด ละ เลิก จากอบายมุขทุกชนิด”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล
 ตำบลด้านลำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์ลำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่างมากใน
 การเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสร้างกิจกรรมต่างๆ ที่จะโน้มน้าวให้คนในชุมชน ลด ละ เลิก
 อบายมุข แล้วหันมาใช้คุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตประจำวันได้ในระดับหนึ่ง”
 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลที่ได้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทอย่าง
 มากในการชักนำประชาชนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องของการ
 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้าง
 จิตสำนึกและขัดเกลา พฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่าง
 ถูกต้องไม่หลงไปในทางที่ผิด เช่นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในชุมชนถือศีล ปฏิบัติ
 ธรรมในวันพระ แต่ผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนบางส่วนก็ไม่ให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมนี้โดยอ้างว่า
 ต้องดูแลหลาน บทบาทเป็นผู้นำจัดกิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ในวันสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม
 ประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่นวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรม
 ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
 เพื่อกล่อมเกลาจิตใจของเด็กและเยาวชนในชุมชนให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ลด
 พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิด ส่วนใหญ่กิจกรรมนี้จะอาศัยสถานศึกษาเป็นแหล่งสร้างกิจกรรม
 แต่เท่าที่สังเกตเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติไปตามคำสั่งของครู พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน
 ยังไม่เป็นที่พอใจเท่าที่ควร ดังนั้น สมาชิกสภาฯ ก็แสดงบทบาทเป็นได้แค่เป็นผู้ให้คำปรึกษา
 แนะนำและส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรักความสามัคคี
 ในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น โดยสมาชิกสภาเทศบาลต้องเป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดีและคอยขยาย

ออกไปโดยการพูดคุยให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ครอบครัวที่ยังมีปัญหายุ่งยากอยู่บางครอบครัวก็ยอมรับบางครอบครัวก็ไม่ยอมรับโดยอ้างว่าไม่มีเวลาให้ครอบครัวอันเนื่องมาจากการหาเลี้ยงชีพ สมาชิกสภาฯ ต้องหาวิธีการด้านอื่นเข้าไปช่วยเหลือต่อไป การที่จะปรับพฤติกรรมของครอบครัวให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ปัจจุบันเป็นงานที่ยากพอสมควรแต่ถ้าสมาชิกสภาเทศบาลสามารถสร้างบทบาทด้านนี้เป็นผลสำเร็จคนในชุมชนก็จะมีความสุขเพราะปัญหาต่างๆ มักจะเกิดขึ้นโดยเริ่มต้นมาจากครอบครัวก่อนเสมอ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

2.1 ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตย ภายในสภาฯ

2.1.1 ปัญหาการขาดความรู้และประสบการณ์ ในการอภิปรายในสภาฯ สมาชิกสภาฯ ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ยังไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ภายในสภาฯ มาก่อนเมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งก็ยังขาดความมั่นใจ เกรงว่าการจะพูดสิ่งใดออกไปอาจจะไม่ถูกต้องจึงปล่อยให้เป็นที่ของฝ่ายบริหารและฝ่ายข้าราชการประเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด เสนอมา ฝ่ายสภาฯ ก็อนุมัติให้ไปตามหน้าที่ ตัวอย่าง เช่น การเสนอญัตติถ่ายโอนเงินงบประมาณ ทั้งโอนลดและโอนเพิ่ม หลักการ และเหตุผล บางครั้งก็มีรายละเอียดไม่ชัดเจน โดยเฉพาะสมาชิกสภาฯ ที่เพิ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ด้วยก็ยังไม่รู้เรื่องอะไรมากนัก ประสบการณ์ยังไม่มีไม่สามารถจะพิจารณาได้ว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงไร ได้แต่ยกมือไปตามเสียงส่วนใหญ่จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ตัวอย่างกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาฯ ภายในสภาเทศบาลมีข้อบังคับและข้อกำหนดต่างๆ ที่สมาชิกสภาฯ ต้องศึกษา เมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ควรจะได้รับการฝึกอบรมบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลก่อน เพื่อให้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง เพราะในแต่ละสมัยของการเลือกตั้งจะมีสมาชิกสภาฯ ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่เสมอ แต่โครงการอบรมสมาชิกสภาเทศบาลมักจะจัดให้หลังจากปฏิบัติหน้าที่ไปแล้วประมาณ 1-2 ปี จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่สมาชิกสภาเทศบาลไม่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงในการแสดงบทบาทของตนภายในสภาฯ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลยังไม่มี

ประสิทธิภาพฯ เท่าที่ควรเพราะสาเหตุสำคัญตรงที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงบทบาทหน้าที่ของตนมากนัก” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาฯ ภายในสภาเทศบาลมีขั้นตอนหลายประการ ปัญหาที่สำคัญคือสมาชิกสภาฯ ขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านเอกสารและขั้นตอนในการดำเนินงาน จนบางครั้งไม่สามารถจะนำปัญหาของประชาชนเข้ามาแก้ไขได้ทันเวลา”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของ นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ภายในสภาเทศบาลสมาชิกสภาเทศบาลไม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้ตั้งใจ เพราะไม่แน่ใจในการแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเวลาประชุมสภาเทศบาล” สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการเสนอโครงการต่างๆ เข้าสภาฯ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นโครงการของฝ่ายบริหาร เพราะการเสนอโครงการของฝ่ายบริหารก็จะมีฝ่ายข้าราชการประจำเป็นผู้ดำเนินการให้ทั้งหมด เพื่อเสนอเข้าสภาฯ พิจารณานุมัติ สมาชิกสภาเทศบาลก็มีหน้าที่อนุมัติงบประมาณให้ฝ่ายบริหารนำไปดำเนินการเท่านั้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “เมื่อสมาชิกสภาเทศบาลไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่มีความประสบการณ์ในการแสดงบทบาทหน้าที่ของตนภายในสภาฯ ก็ไม่สามารถที่จะทำการพิจารณาตรวจสอบข้อมูลอะไรได้มากนัก” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า ทุกสมัยของการเลือกตั้งจะมีสมาชิกสภาฯ ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่กว่าครึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสภาฯ ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาก็มาจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชน หลากหลายอาชีพ เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งก็ยังไม่มีความรู้และประสบการณ์ของการแสดงบทบาทสมาชิกสภาฯ ที่ถูกต้อง บทบาทของสมาชิกสภาฯ ภายในสภาฯ ก็เป็นเสมือนตรายางคอยประทับอนุมัติเงินงบประมาณให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ตามต้องการ

2.1.2 ปัญหาสมาชิกสภาฯ ไม่แม่นยำในกฎระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาฯ ในสมัยประชุมสภาฯ มีกฎระเบียบข้อบังคับในการประชุมสภาฯ หลายประการ ซึ่งสมาชิกสภาฯ ยังไม่ทราบ เช่น วิธีการพูดต้องไม่เป็นการเสียดสีให้ร้ายหรือกล่าวคำหยาบ ดูหมิ่นผู้ใด ไม่เอ่ยชื่อ

บุคคลภายนอกกรณีอ้างอิง และที่สำคัญต้องให้ความสำคัญต่อประธานสภาเทศบาลและเคารพต่อสถานที่ประชุมสภาฯ ด้วย ตัวอย่าง เช่น การอภิปรายเรื่องใดก็ตามต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง ไม่กล่าวหาใครลอยๆ โดยการใช้คำพูด ซึ่งบางครั้งจะมีทัศนคติส่วนตัวรวมไปด้วย จนเกิดปัญหาการอภิปรายในเชิงสร้างสรรค์ มีการตั้งข้อสังเกต ข้อเสนอและข้อเสนอแนะ ไม่เห็นแก่พวกพ้อง ทำตัวเป็นกลาง สมาชิกสภาฯ ยังไม่เข้าใจตั้งประเด็นค้านโดยไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเอาแต่ความพอใจอย่างเดียวจึงไม่เกิดประโยชน์ต่อประชาชน แต่ประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ สมาชิกสภาฯ ทุกคนต้องหมั่นศึกษาถูกระเบียบของการประชุมสภาฯ ให้ถ่องแท้และแม่นยำอยู่เสมอ

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ระเบียบข้อบังคับในการประชุมสภาฯ นั้นมีหลายข้อ สมาชิกสภาเทศบาลต้องศึกษาระเบียบให้แม่นยำ เพราะตลอดระยะเวลาของการประชุมสภาฯ สมาชิกจะพูดหรือจะอภิปรายกรณีใดก็ตามจะต้องอ้างอิงระเบียบข้อกฎหมายรองรับเสมอ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องยึดหลักกฎหมายระเบียบข้อบังคับของการประชุมสภาฯ เป็นสำคัญเพราะถ้าการอภิปรายใดไปละเมิดผู้อื่นสามารถถูกฟ้องร้องได้ไม่เหมือนสภาระดับประเทศ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บางครั้งได้รับทราบปัญหาจากประชาชนมาเพื่อจะนำเสนอในที่ประชุมสภาฯ แต่การเสนอจะต้องทำรูปแบบเสนอให้ถูกต้องต้องมีทั้งผู้เสนอและผู้รับรอง ตลอดจนระยะเวลาการเสนอเอกสารด้วย แต่สมาชิกสภาฯ ไม่มีประสบการณ์ในการจัดทำเอกสารและเงื่อนไขในการนำเสนอแต่ละวิธี จึงเกิดปัญหาว่าจะทำอย่างไรจึงจะสามารถนำปัญหาเหล่านั้นเข้าพิจารณาในสภาฯ ได้”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “การดำเนินการในเรื่องเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบของการบรรจุเข้าวาระการประชุมสภาฯ ก็มีขั้นตอนที่สมาชิกสภาฯ จะต้องศึกษาและจัดทำให้ถูกต้องด้วยแต่สมาชิกสภาฯ ส่วนใหญ่ไม่เคยทำ หรือทำไม่เป็น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการแสดงบทบาทของตนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับ

เอกสารต่างๆ ที่ต้องใช้ในการแสดงบทบาทในสภาฯ แต่ละเรื่อง หรือระเบียบข้อบังคับที่กำหนด บทบาทของสมาชิกสภาฯ ว่าอะไรที่สามารถทำได้และอะไรที่ไม่สามารถทำได้ ส่วนใหญ่แล้ว ปลัดเทศบาลจะเป็นผู้ที่คอยให้ข้อมูลอยู่เสมอเพื่อนำสมาชิกสภาฯ ที่อภิปรายกันออกไปนอกห้องนอก ทางกลับคืนเข้าสู่ระเบียบวาระที่กำหนดไว้ในวาระของการประชุม

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องอาศัยปลัดในการ ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระของการประชุมสภาฯ เพราะปลัดเป็นผู้รู้กฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับของการประชุมสภาฯ เป็นอย่างดี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า ในสมัยการประชุมสภาฯ ประมาณ 1-2 ปีแรก การประชุมจะเป็นไปค่อนข้างง่ายและรวดเร็ว เนื่องจากสมาชิกสภาฯ เป็นผู้ที่ได้รับการ เลือกลงเข้ามาใหม่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ตลอดจนถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อจำกัดและแนวทางในการแสดงบทบาทในสภาฯ ของการเป็นตัวแทน ของประชาชนเพื่อที่จะแสดงบทบาทให้ถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับของการประชุมสภาฯ เพื่อให้ เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างสูงสุด เพราะเมื่อสมาชิกสภาฯ ไม่มีความมั่นใจในกฎหมาย ข้อบังคับของการประชุมสภาฯ แล้วก็ไม่สามารถที่จะแสดงบทบาทอะไรมากนักกลัวว่าจะทำอะไร ที่ผิดๆ ออกไป

2.1.3 ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกระหว่างสมาชิกสภาฯ ด้วยกัน เนื่องจาก สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้รับการเลือกตั้งมาจากสามกลุ่มนักรการเมือง ในปีแรกของการ ดำรงตำแหน่งใหม่ๆ ยังไม่สามารถเข้ากันได้ การอภิปรายในสภาฯ มีความเข้มข้นอย่างมากต่าง คนต่างเอาข้อมูลจากชาวบ้านเข้ามาอภิปรายในสภาฯ ตกเถียงกันกันวุ่นวาย เพราะต่างคนต่างก็ ต้องการให้เรื่องของตนได้รับการพิจารณาช่วยเหลือก่อน ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มที่เป็นฝ่ายของผู้บริหาร จะได้รับการพิจารณาก่อนไม่ค่อยมีปัญหา แต่กลุ่มที่มาจากกลุ่มการเมืองอื่นก็ต้องพยายามอภิปราย จนกว่าจะได้รับการพิจารณาส่วนใหญ่แล้วถ้าไม่เป็นเรื่องที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจริงๆ แล้วก็จะไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารเท่าที่ควรหรือบางครั้งก็ไม่เกิดผลอะไรเลยก็มี เช่น การ อภิปรายเรื่องของการเลือกตั้งกรรมการชุมชน ที่ประชาชนต้องการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย แต่ นโยบายของฝ่ายบริหารต้องการเลือกจากการสรรหาเป็นต้น เมื่อประชาชนไม่ยอมจริง จึง เปลี่ยนเป็นการเลือกตั้งทั้งหมด โดยเปิดรับสมัคร และเลือกตั้ง จำนวน 15 คน แล้วให้เลือกประธาน ขึ้นมา 1 คน ถึงจะไม่เป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นนโยบายของฝ่ายบริหารก็ ต้องดำเนินการไปตามนั้น โดยคำนึงถึงการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยแต่ไม่ได้คำนึงถึงการบริหาร จัดการในกลุ่มของกรรมการชุมชนเอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ตำบลลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาในการประชุมสภาฯ ที่มีสมาชิกมาจากหลายกลุ่มการเมืองทำให้เกิดปัญหาการโต้แย้งกันเสมอ บางครั้งก็รุนแรงถึงกับต้องหยุดพักการประชุมสภาฯ ชั่วคราว เพื่อทำการปรึกษาหารือกันในกลุ่มสมาชิกของตน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ก็มักจะมีความต้องการให้เรื่องของตนได้รับการพิจารณาก่อน ยิ่งถ้าสมาชิกฝ่ายตนมีจำนวนมากกว่ากลุ่มอื่นก็จะไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาของกลุ่มอื่นมากไปกว่าปัญหาของกลุ่มตน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นทีมงานของฝ่ายบริหารจะพิจารณานุมัติเรื่องต่างๆ ตามที่ผู้บริหารเสนอเข้าสภาฯ ทุกเรื่องแต่ก็จะเกิดปัญหาตรงที่ว่าฝ่ายค้านจะไม่เห็นด้วยหมดทุกเรื่อง ก็จะเกิดการโต้แย้งกันบางครั้งก็รุนแรงถึงขั้นต้องเลื่อนการประชุมไปก่อนโดยการนัดประชุมใหม่ในครั้งต่อไป”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ปัญหาความขัดแย้งแบ่งพรรคแบ่งพวกกันของสมาชิกสภาเทศบาลนอกจากจะมีผลต่อสภาฯ แล้วยังมีผลถึงการทำงานของฝ่ายข้าราชการประจำด้วย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การแบ่งพรรคแบ่งพวกกันในสภาฯ ย่อมไม่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมเลย เพราะปัญหาของสมาชิกสภาฯ ฝ่ายค้านจะไม่ได้รับการแก้ไข การลงมติในกลุ่มเสียงข้างน้อยย่อมไม่ได้รับการพิจารณานุมัติ กลุ่มเสียงข้างมากก็จะได้รับการแก้ไขก่อน แบบพวกใครพวกมัน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง กล่าวว่า “ปัญหาของสมาชิกสภาเทศบาลก็คือ กลุ่มไหนมีสมาชิกมากก็จะมีอำนาจการต่อรองสูง การอนุมัติญัตติต่างๆ ก็จะมีผลในทางบวกเสมอ”

จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลลำโรง มาจากสามกลุ่มการเมือง มีทั้งกลุ่มที่มีสมาชิกข้างมาก และกลุ่มที่มีสมาชิกข้างน้อย การพิจารณานุมัติญัตติหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณกลุ่มที่มีเสียงข้างมากก็จะชนะในเสียงโหวตของสภาฯ เสมอ

กลุ่มข้างน้อยก็จะทำบทบาทหน้าที่เพียงการอภิปรายในรายละเอียดของญัตติหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณเท่านั้น

2.2 ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ภายนอกสภาฯ

2.2.1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกิดจากประชาชนในชุมชน ไม่สนใจการเมืองเพราะไม่มีเวลาให้กับเรื่องการเมือง เนื่องจากต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ และเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวเป็นเรื่องของรัฐหรือเทศบาลเลือกตั้งแล้วก็แล้วกันชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร ใครๆ ก็เข้าไปทำงานได้เพราะมันเป็นหน้าที่ที่รัฐกำหนดบทบาทไว้ให้แล้ว ในเมื่อประชาชนยังต้องคำนึงถึงปากท้องของตนเองและครอบครัวก็จะไม่ยอมเสียเวลาเพราะจะเป็นการเสียรายได้ในวันนั้นๆ ไป ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตชุมชนแออัด เป็นกลุ่มที่หาเช้ากินค่ำ ถ้าต้องหยุดงานไปหนึ่งวัน ก็หมายถึง ขาดรายได้ไปในวันนั้น แล้วเขาเหล่านั้นจะเอาอะไรเลี้ยงครอบครัว ถ้าไม่มีผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่าประชาชนในกลุ่มนั้นก็จะไม่สนใจที่จะออกมาเลือกตั้ง

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด้านสำโรง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ถ้าไม่มีปัญหาที่ใกล้ตัวทำให้ได้รับความเดือดร้อนแล้วพวกเขาก็จะไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะออกมามีปากมีเสียงร่วมกัน โดยเฉพาะเรื่องของการเลือกตั้งซึ่งมีบ่อยมากหลายหน่วยงาน เลือกแล้วเลือกอีก กว่าจะประกาศแต่งตั้งให้ทำงานได้ ทำให้ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งเพราะเสียเวลาการทำมาหากิน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “ประชาชนเมื่อหน้าต่อการเลือกตั้งเพราะไม่สิ้นสุดในครั้งเดียว และเลือกตั้งกันบ่อยมากในระยะติดๆ กัน บางปีมีเลือกตั้งกันทั้งปี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาที่เกิดจากประชากรแฝงก็มาก เพราะเทศบาลตำบลด้านสำโรงมีประชากรแฝงเป็นจำนวนมาก ยังไม่ได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในเขตเทศบาล เมื่อมีการเลือกตั้งก็ไม่ได้เดินทางกลับไปภูมิลำเนาเพราะไม่มีเวลาไม่มีเงินในการเดินทาง ถ้าเป็นการเลือกตั้งในระดับประเทศ โรงงานต่างๆ หยุดให้แต่ค่าใช้จ่ายไม่มี พวกเขาก็ไม่สามารถเดินทางกลับไปภูมิลำเนาได้เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ประชาชนที่เดินทางมาประกอบอาชีพในพื้นที่เขตเทศบาลมีประชากรแฝงเป็นจำนวนมากจึงเป็นปัญหาในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาฯ

ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเหล่านั้นมีความสนใจในเรื่องการเมืองอย่างจริงจัง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนบางกลุ่ม เช่นกลุ่มที่มีอาชีพเป็นหลัก ฐานะทางการเงินปานกลางถึงขั้นดี และมีความรู้ก็จะมาใช้สิทธิการเลือกตั้งกันเป็นส่วนมาก เพราะพวกเขาต้องการให้ได้คนที่มีความสามารถเข้าไปเป็นตัวแทนในการพัฒนาชุมชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “ประชาชนที่สนใจการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นคนชั้นกลาง และคนที่มีฐานะและการงานดี มีความรู้ กลุ่มคนที่มีปัญหาจะเป็นคนหาเช้ากินค่ำ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า ในชุมชน มีผู้คนหลากหลายอาชีพ มีทั้งกลุ่มที่หาเช้ากินค่ำ ความรู้ต่ำ กลุ่มที่มีฐานะปานกลางมีงานทำเป็นหลักมีความรู้ และกลุ่มที่มีฐานะดี ฉะนั้นความสนใจทางการเมืองจึงแตกต่างกัน การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการส่งเสริมประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจึงทำได้เฉพาะกลุ่มที่มีฐานะปานกลางและมีอาชีพเป็นหลักมั่นคงและมีถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลเท่านั้น ส่วนในกลุ่มหาเช้ากินค่ำจะเป็นประชากรแฝงเสียส่วนใหญ่

2.2.2 ปัญหาเกิดจากประชาชนยังยึดระบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองในการเลือกตั้ง ประชาชนที่ยึดระบบแลกเปลี่ยนในการเลือกตั้งนั้นในปัจจุบันมีมากขึ้น การพัฒนาประชาธิปไตยในเรื่องของการเลือกตั้งจะถอยหลัง เพราะใครๆ ก็อยากได้เงินกันทั้งนั้น อีกทั้งนักการเมืองก็ยินดีที่จะให้เงินเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่จะได้ กฎหมายการเลือกตั้งก็ไม่สามารถจะดูแลได้ทั่วถึง ในเมื่อผู้ให้ก็อยากให้ผู้รับก็อยากรับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งก็เลยยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในหมู่ประชากรที่หาเช้ากินค่ำซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ผ่านมา และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลต่างๆ ก็เหมือนกัน

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในเรื่องการเมืองนั้น ทำได้เป็นบางกลุ่ม เช่น กลุ่มที่มีการศึกษาดี มีฐานะและอาชีพการงานดี ก็จะมีการรอบคอบและมีการตัดสินใจที่ดีในการเลือกตั้งตัวแทนของตน ส่วนกลุ่มที่ต้องการผลประโยชน์ตอบแทนนั้น ก็จะเรียกได้ว่า เงินไม่มา ก็ทำไม่เป็น

หรือไม่ก็ ทุระไม่ใช่ ไม่มีเวลา เลือกรใครเข้าไปก็เหมือนกันเป็นคำพูดติดปากของผู้ที่รอคอยผลประโยชน์ตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “การพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในทางการเมืองต้องพัฒนาที่กลุ่มคนชั้นกลางจึงจะได้ผล เพียงแต่นักการเมืองออกไปเพาะนินสัยในเรื่องผลประโยชน์ตอบแทนให้จนเป็นนินสัยที่เคยชินก็แล้วกัน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายโกศล สะแกชิง ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนในปัจจุบันมองเห็นผลประโยชน์ตอบแทนจากการเลือกตั้งกันเป็นส่วนมาก เพราะเขาเห็นว่าการเข้าไปสู่ระบบการเมืองเป็นเรื่องของการเข้าไปเพื่อผลประโยชน์และการรักษาผลประโยชน์ของนักการเมือง ถ้านักการเมืองต้องการเสียงก็ต้องลงทุน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายโกศล สะแกชิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ประชาชนมองการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของนักการเมือง ฉะนั้นการเลือกตั้งก็เป็นเหมือนการลงทุน ถ้าไม่ลงทุนก็ไม่ได้ชัยชนะ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “การให้ผลประโยชน์แลกเปลี่ยนนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การสัญญาว่าจะให้สิ่งใด ทำสิ่งใดให้กับประชาชนถ้าได้รับการเลือกตั้ง แต่สิ่งที่เห็นกันเป็นรูปธรรมคือ การให้ค่าใช้จ่ายเป็นรายหัว”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง กล่าวว่า “รูปแบบของผลประโยชน์ที่จะแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงนั้นมีหลายรูปแบบ แล้วแต่ความสมัครใจของผู้รับในแต่ละชุมชน ว่าชุมชนนั้นๆ ต้องการอะไรจากนักการเมืองที่เขาเลือก” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาระบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นเรื่องปกติมากในสมัยปัจจุบันนี้ ทั่วทุกแห่งที่มีการเลือกตั้งก็จะมีเรื่องของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในการเลือกตั้งกันทั้งหมด จะมีผู้ที่ไม่สนใจในสิ่งแลกเปลี่ยนก็มีอยู่ไม่มาก บางคนที่มีเป้าหมายอยู่ในใจแล้วแต่ถ้าได้รับผลประโยชน์ตอบแทนด้วยก็ยินดีที่จะรับ แต่ส่วนมากนินสัยของคนไทยแล้วถ้ารับเงินของเขามากก็ต้องไปลงคะแนนให้เขาเพราะกลัวเป็นบาป ส่วนใหญ่จะเป็นคนเฒ่าคนแก่ บางคนรับเงินมาแต่ไม่ลงคะแนนให้ก็มี แล้วแต่ชุมชนแต่ละชุมชน

2.2.3 ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบอุปถัมภ์ เป็นหลักในการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่แล้วระบบอุปถัมภ์ หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยยึดถือกันอย่างมาก จะไปเลือกใครถ้าไม่เลือกพวกเดียวกันเองจะได้อาศัยกันได้สะดวก หรือใช้ระบบบุญคุณที่มีต่อกันน้อยคนนักที่จะมองในเรื่องของความดี มีผลงาน เพราะเมื่อได้รับเลือกเข้าไปแล้วก็สามารถสร้างผลงานได้เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ ด้วยการสร้างถนนไฟฟ้า ท่อระบายน้ำหรืออื่นๆ ก็สามารถทำได้เหมือนกัน เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำงาน ตำแหน่งทุกตำแหน่งมีบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ถูกกำหนดไว้แล้ว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนในเขตเทศบาลก็แบ่งพรรคแบ่งพวกกัน เวลาเลือกตั้งก็แบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มของใครของมัน ใครมีพวกมากหรือญาติพี่น้องมากก็จะได้รับการเลือกตั้ง เป็นธรรมดาของประชาชนเขตด่านสำโรงแล้วผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นสิ่งชักนำที่ดี และได้ผลเสมอ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “ใครพวกมากก็ชนะการเลือกตั้ง เดียวนี้ประชาชนเห็นผลประโยชน์เป็นหลัก ส่วนความดีหรือผลงานเก็บเอาไว้ก่อน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายมนตรี งามชัด ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงส่วนใหญ่คนดั้งเดิมจะเป็นญาติพี่น้องกันเกือบทั้งซอย โดยเฉพาะแถบชายคลอง ดังนั้นผู้สมัครที่เป็นคนดั้งเดิมจะได้เปรียบในการเลือกตั้งเสมอ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายมนตรี งามชัด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ปัญหาการเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงคือ พวกมากลากไปไม่ค่อยนึกถึงการแยกแยะคนที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถแต่อย่างไร” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาการแจกเงินเพื่อซื้อเสียงเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน เพราะเมื่อถูก กกด.จับได้ ก็จะถูกยกเลิกการเลือกตั้งแล้วมากำหนดการเลือกตั้งใหม่ทำให้เสียเวลาการทำมาหากิน เป็นสาเหตุของปัญหาหนึ่งของประชาชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สามกลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “ปัญหาของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน เป็นปัญหาที่แก้ยาก ทำอย่างไรก็ไม่ได้ผลเพราะเงินใครๆ ก็อยากได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาประชาชนเห็นแก่ผลประโยชน์ตอบแทนทางการเมืองนั้นเป็นเรื่องปกติ แล้วในสมัยยุคของข้าวยากหมากแพงสมัยนี้ การเลือกตั้งก็ต้องเลือกคนที่รู้จักและสามารถที่จะอาศัยพักพิงได้ สามารถจะติดต่อได้ง่าย หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือเป็นผู้ที่อุปถัมภ์ค้ำจุนกันอยู่ สมาชิกสภาเทศบาลมีปัญหามากที่จะพัฒนาและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนหันกลับมาใช้วิธีการเลือกตั้งทางการเมืองโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สมัครได้อีกแล้ว ในระบบการเมืองท้องถิ่นประชาชนขาดความตระหนักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อการพัฒนาประเทศชาติและท้องถิ่นของตนโดยไม่ให้ความสำคัญกับการพิจารณาสรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถและซื่อสัตย์สุจริตเข้ามาบริหารประเทศและท้องถิ่นให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลักโดยมองแต่ผู้ใกล้ชิดญาติมิตรและผู้มีพระคุณไม่พิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ เรื่องการใช้สิทธิใช้เสียงในระบบประชาธิปไตยก็ปฏิบัติกันไปตามที่กฎหมายบังคับมาหรือชักชวนกันไปเพื่อช่วยผู้สมัครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะตามกลวิธีที่หัวคะแนนดำเนินการในแต่ละชุมชน ประชาชนในชุมชนส่วนหนึ่งต้องการเข้ากินค่าการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ต่อเนื่องไม่ชัดเจนอีกทั้งไม่มีเวลามาสนใจเรื่องการเมืองมากนักเพราะต้องประกอบอาชีพหาเข้ากินค่าเลี้ยงครอบครัวเป็นหลักและคิดว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องของรัฐบาลเป็นเรื่องของข้าราชการที่รับผิดชอบไม่ใช่เรื่องของประชาชนอย่างพวกเขา พวกเขา มองว่าเลือกใครเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองก็มีผลเท่ากันเพราะหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการได้ถูกกำหนดไว้แล้วตามกฎหมาย นโยบายของแต่ละพรรคการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจแต่สิ่งที่สำคัญคือทำอะไรจะได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น การแก่งแย่งแข่งขันกันในการหาเสียงเลือกตั้งมีมากมายหลายแบบผู้สมัครทุกคนต้องหากกลยุทธ์เพื่อชิงชัยในสนามเลือกตั้งให้ได้ประชาชนมองนักการเมืองในเนวลมมากกว่าเนวบกเห็นว่านักการเมืองเป็นผู้ที่จะเข้ามาครอบงำผลประโยชน์ปกป้องผลประโยชน์ของตนและเอื้อประโยชน์ต่อญาติพี่น้องและบริวารดังนั้นการที่จะออกไปเลือกตั้งให้ใครก็ต้องมีผลประโยชน์แลกเปลี่ยนเป็นค่าทดแทนรายได้และผลประโยชน์ที่ต้องเสียไปในวันนั้นๆ ในเรื่องของข่าวสารข้อมูลก็ไม่ทั่วถึงไม่ชัดเจน ยังมีการปิดกั้นรายละเอียดที่ควรรู้จากการสังเกตการณ์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคท้องถิ่นยังถูกปิดกั้นอยู่มากทางราชการและท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดให้ว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ในเรื่องใด เวลาใด ตามโครงการที่กฎหมายกำหนดว่าจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเท่านั้นประชาชนไม่ได้รับความสำคัญทางด้านความคิดและ

ข้อเสนอแนะเป็นเพียงกลุ่มจัดตั้งประกอบโครงการส่วนใหญ่การดำเนินงานทั้งหมดจะเป็นการตัดสินใจของฝ่ายบริหารและข้าราชการประจำทั้งหมดประชาชนเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของพวกเขาเป็นแค่ตัวประกอบพวกเขาก็ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควรความคิดเห็นต่างที่ประชาชนในชุมชนถกเถียงกันแสดงพลังเรียกร้องก็ได้รับการตอบโต้อย่างรุนแรงจากนักบริหารทางการเมืองในท้องถิ่นความทุกข์ร้อนของชุมชนก็เหมือนปาก้อนดินลงในแม่น้ำจมหายไปไม่เหลือไว้แม้แต่คลื่นปัญหาอย่างมากที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลก็คือปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกทางการเมืองสมาชิกสภาเทศบาลไม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้ทั้งหมดถ้าเป็นกลุ่มที่สนับสนุนฝ่ายตนก็สามารถแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่แต่ถ้าเป็นกลุ่มของฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองก็จะไม่ยอมรับฟังหรือไม่ให้ความสนใจไม่ร่วมมือด้วยในอดีตที่ผ่านมาไม่มีปัญหาการแบ่งแยกมากนักแต่ปัจจุบันนี้การเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซงการเมืองท้องถิ่นทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

3.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสำโรง ภายในสภาฯ

3.1.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยภายในสภาฯ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับของการประชุมสภาเทศบาลตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการประชุมสภาเทศบาล พ.ศ. 2496 [แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546] แล้วสมาชิกสภาเทศบาลยังต้องช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุน แนะนำให้ประชาชน ผู้นำในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลด้วย เป็นบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อความโปร่งใสในการบริหารจัดการ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนและรับทราบผลของการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนการอนุมัติแผนการพัฒนาชุมชนทุกด้านด้วยตนเอง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาฟังการประชุมสภาเทศบาลทุกครั้งเพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยในสภาฯ สมาชิกสภาเทศบาลควรมีอิสระในการพิจารณาและลงมติเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยด้วยความเป็นอิสระ ภายใต้อำนาจบังคับ โดยไม่ต้องเห็นแก่อำนาจหรือพวกพ้อง ซึ่งบางครั้งการยอมรับมติต่างๆ ก็ขัดกับความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเอง แต่จำต้องลงมติตามความต้องการของกลุ่มเป็นหลักไม่ว่าจะเกิดจากการสั่งการหรือข้อตกลง หรือการขอร้องส่วนตัวในแต่ละมติที่เสนอมานะ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเห็นแก่ผู้ใดมากกว่านี้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาล ควรมีสติในการอภิปรายและติดตามผลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารภายในสภาเทศบาลได้ตามที่ต้องการ โดยไม่ผิดต่อกฎหมายไม่ทำให้สภาเทศบาลเกิดความเสียหายหรือเกิดความเดือดร้อนต่อผู้ใด การประชุมสภาเทศบาลทุกครั้งควรกระจายเสียงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบทุกสมัยประชุมสภาฯ จะได้ให้ประชาชนรับรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีเอกภาพและความเป็นอิสระพอสมควรในการอภิปรายและติดตามผลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร โดยไม่ถูกปิดกั้นทางข้อมูล” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่าในเวลาที่ทำการประชุมสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงโรงนั้น มีผู้นำในชุมชนและประชาชนเข้ามารับฟังน้อยมากไม่ครบทุกสมัยประชุมที่เห็นเข้ามาร่วมรับฟังกันมากน้อยก็จะเป็นสมัยประชุมงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณเท่านั้น จะเห็นได้ว่าประชาชนขาดความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนตามระบอบประชาธิปไตยในเรื่องของการอภิปรายญัตติหรือกระทู้ต่างๆ กระทำได้ไม่มากนักเพราะขาดข้อมูลที่เพียงพอเนื่องจากถูกปิดกั้นเรื่องข้อมูลการขอรับทราบข้อมูลทำได้ลำบากผู้รับผิดชอบไม่กล้าให้ข้อมูลเพราะเกรงกลัวฝ่ายบริหารทำให้สมาชิกสภาฯ ที่อยู่ฝ่ายค้านไม่สามารถจะทำอะไร

ได้มากนักส่วนสมาชิกสภา ที่อยู่ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่จะได้รับทราบข้อมูลต่างๆ มากกว่าสมาชิกสภา ฝ่ายค้านแต่ก็ไม่แสดงความคิดเห็นแต่อย่างใดข้อมูลที่เก็บได้จากภาคสนามก็ไม่เพียงพอไม่สามารถรู้ที่มาที่ไปได้ชัดเจนรายละเอียดของการพิจารณาญัตติต่างๆ ไม่มีรายละเอียดของโครงการมีแต่รายการงบประมาณที่ต้องขออนุมัติใช้จ่ายเท่านั้นการพิจารณาจึงต้องเน้นความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและความต้องการที่เกิดจากความเดือดร้อนของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ส่วนชุมชนต่างๆ ก็ได้แต่คอยรับนโยบายจากท้องถิ่นไปปฏิบัติเท่านั้นเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนก็เกิดจากนโยบายของท้องถิ่นขึ้นตรงต่อท้องถิ่นนั้นๆ ถ้ามีปัญหาขัดแย้งกับผู้บริหารท้องถิ่นชุมชนนั้นๆ ก็จะไม่ได้รับการสนับสนุนใดๆ จากท้องถิ่นเลย

ผู้วิจัยพบว่าบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาประชาธิปไตยในสภานั้น เกิดขึ้นน้อยมากจนแทบจะพัฒนาอะไรกันไม่ได้เลย สมาชิกฝ่ายค้านจะคัดค้านเรื่องใดขึ้นมาก็เหมือนกับเป็นการสร้างความขัดแย้งขึ้นระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายบริหารรวมถึงข้าราชการประจำซึ่งต้องสนองนโยบายของฝ่ายบริหารด้วย ฝ่ายสภาฯ จึงไม่ค่อยมีบทบาทมากนักนอกจากเรื่องของการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การมอบอำนาจเบ็ดเสร็จให้ฝ่ายบริหารโดยตรงนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสียถ้าผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริงในการบริหารงานเทศบาลก็จะเป็นบุญของประชาชนและผู้อยู่ได้บังคับบัญชาแต่ถ้าผู้บริหารใช้ระบบอุปถัมภ์และพวกพ้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมประชาชนและผู้ที่อยู่ในภายใต้บังคับบัญชาก็ได้รับความเดือดร้อนกันอย่างทั่วหน้า

3.1.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลภายในสภาฯ ด้านการรู้จักสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนเป็นนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนย่อมมีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายสามารถแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่แต่ต้องอยู่ในขอบเขตข้อบังคับและอำนาจหน้าที่ของสภาฯ ทุกคนมีสิทธิหน้าที่เท่าเทียมกันในการแสดงบทบาทของตนเองเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน มีความเสมอภาคในการใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองเท่าเทียมกันแต่การแสดงบทบาทต่างๆ ภายในสภาฯ ก็ต้องเป็นที่ยอมรับฟังทั้งเสียงข้างมากและเสียงข้างน้อยมิใช่ใช้ระบบพวกพ้องในการตัดสินใจ”

คำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา

เหมือนกัน ดังนั้น สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนจึงมีสิทธิเสมอภาคกันในการแสดงบทบาทของนักการเมืองที่ดีในฐานะตัวแทนของประชาชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในด้านการรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองนั้น สมาชิกสภาฯ ทุกท่านพยายามใช้สิทธิของตนให้ได้เต็มที่ในทุกๆ ด้าน ที่กฎหมายและระเบียบข้อบังคับกำหนดให้ใช้ได้ ส่วนความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคนนั้น สมาชิกสภาฯ ทุกท่านมีสิทธิมีเสียงเสมอภาคกันในสภาฯ ในเรื่องของบทบาทของสมาชิกสภาฯ ต่อที่ประชุมสภาเทศบาล”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทของสมาชิกสภาฯ ในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคของคนนั้นถูกกำหนดไว้ให้กระทำได้ตามระเบียบข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยอยู่แล้ว ในการเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทด้านสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคของสมาชิกสภาเทศบาลที่ปฏิบัติในระหว่างการประชุมสภาฯ นั้น สมาชิกสภาฯ ทุกท่านมีเอกภาพในการใช้สิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และเท่าเทียมเสมอภาคกันทุกคน แต่ต้องอยู่ในขอบเขต ข้อบังคับของการประชุมสภาฯ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทหน้าที่และความเสมอภาคในการใช้ปากเสียงเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในด้านการใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคนนั้น เนื่องจากสมาชิกสภาฯ แบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายค้านและฝ่ายบริหาร เป็นการยากอย่างมากที่จะมีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จะขัดแย้งกันมากขึ้นอยู่กับญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติ ถ้าเป็นญัตติที่เสนอขอใช้งบประมาณ ก็อาจจะมีข้อถกเถียงกันมากกว่าญัตติเรื่องอื่นๆ สมาชิกสภาฯ ทุกท่านมีสิทธิหน้าที่และความเสมอภาคในการแสดงออกทางความคิด แต่ผลที่ได้จากการนำไปปฏิบัติมีน้อยมาก ส่วนใหญ่ผลงานที่ถูกนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมจะเป็นนโยบายและความต้องการของฝ่ายบริหารมากกว่า เพราะการใช้อำนาจบริหารจัดการ เป็นแบบเบ็ดเสร็จ สั่งการ

ทั้งหมดโดยฝ่ายบริหารเท่านั้น ใครขวางทางหรือไม่เห็นด้วยไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับความเดือดร้อน ส่วนสมาชิกสภาฯ จะทำอะไรก็ต้องระมัดระวังแม้จะมีความเสมอภาคทางด้านความคิดก็ตาม

3.1.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ภายในสภาฯ ด้านการเคารพเชื้อฟังในหลักนิติธรรม

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ภายในสภาฯ สมาชิกสภาเทศบาลแสดงบทบาทของตนโดยยึดหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญและระเบียบข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสำคัญ ไม่สามารถกระทำการสิ่งใดนอกเหนือออกไปจากขอบเขตที่กฎหมายและระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้”

ตัวอย่างคำพูดบางของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ สามารถแสดงบทบาทของตนได้ทุกอย่าง แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ ร.น. ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลสามารถแสดงบทบาทได้หลายอย่างในสภาฯ ทั้งการตั้งข้อสังเกตความเป็นไปได้ของโครงการและญัตติต่างๆ แสดงความคิดเห็น ติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของงานที่อนุมัติงบประมาณออกไปให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ในโครงการต่างๆ แต่การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาฯ นั้นต้องอยู่ในระเบียบกฎหมาย จะแสดงบทบาทออกนอกกลุ่มนอกทางไม่ได้ เพราะอาจจะเกิดผลเสียต่อส่วนรวม การประชุมสภาฯ ต้องพิจารณาทุกวาระการประชุมที่บรรจุไว้ในระเบียบวาระเท่านั้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โทศาตร์ ร.น. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทในสภาฯ สมาชิกสภาฯ ทุกคนถูกตีกรอบไว้ ให้แสดงบทบาทได้ภายใต้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของการประชุมสภาฯ เท่านั้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรัศมีสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาฯ ที่ทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของประชาชนเป็นปากเสียงให้ประชาชน ให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดตามกฎหมาย แต่จะได้รับการยอมรับและ

นำไปปฏิบัติได้มากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร ถ้าระเบียบข้อบังคับเปิดโอกาสให้สมาชิกสภา สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการต่างๆ อย่างใกล้ชิดมากกว่านี้โดยมีอำนาจในการร้องขอข้อมูลจากผู้รับผิดชอบได้โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาและอนุญาตจากฝ่ายบริหารก่อน ก็จะทำให้สมาชิกสภาฯ สามารถแสดงบทบาทของตน สร้างประโยชน์สุขให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมมากกว่าที่เป็นอยู่”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “ถ้าระเบียบข้อบังคับทางกฎหมาย เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลได้แสดงบทบาทของตนเองได้มากกว่านี้ สมาชิกสภาเทศบาลก็สมารถที่จะแสดงบทบาทได้มากขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า ระเบียบข้อบังคับในการประชุมสภานั้น ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาฯ แบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน สภาฯ มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติงบประมาณตามที่เห็นสมควร โดยใช้มติของสภาฯ ผู้วิจัยเห็นว่าการพิจารณาอนุมัติและโครงการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารเสนอเพื่อพิจารณาอนุมัติเป็นไปอย่างยากลำบากพอสมควร เพราะขาดข้อมูลในรายละเอียด การร้องขอข้อมูลก็ไม่ได้รับการตอบสนองจากผู้รับผิดชอบ จะได้รับข้อมูลมาบ้างก็ไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน บางครั้งก็ไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ถ้ามีการซักถามในเชิงลึก ก็จะเกิดการโต้แย้งว่าฝ่ายสภาฯ ไม่มีสิทธิก้าวล่วงการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร การพิจารณาเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหลังจากปริปรายกันอย่างหลากหลายถึงจุดประสงค์และความสำคัญของโครงการในเทศบัญญัติแล้ว ก็ต้องลงมติรับร่างในวาระที่หนึ่งก่อน จึงค่อยดำเนินการในวาระที่สองและสามต่อไป ซึ่งถ้าเกิดปัญหาความขัดแย้งในเทศบัญญัติสมาชิกสภาฯ ไม่เห็นด้วยไม่รับร่างเทศบัญญัตินั้นก็จะเกิดผลเสียต่อสมาชิกสภาฯ เองโดยที่ฝ่ายบริหารไม่ได้เดือดร้อนอันใด ผู้วิจัยได้เห็นเหตุการณ์จริงจากหลายๆ เทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่นับรวมถึงการถูกยุบสภาฯ ที่เกิดจากสมาชิกสภาฯ จงใจให้เกิดความปั่นป่วนขึ้นในสภาฯ ดังกล่าว เมื่อกฎหมายให้อำนาจกับฝ่ายบริหารทุกอย่างเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาฯ ก็เลยหมดความสำคัญไม่ได้อยู่ในสายตาของฝ่ายบริหารเลย

3.1.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาท ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ภายในสภาฯ ด้านการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาและด้วยสันติวิธี

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อเกิดปัญหาความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็ต้องใช้การลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในแต่ละโครงการหรือแต่ละญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณา เป็นวิธีการในแนวทางปฏิบัติแบบสันติวิธี

โดยใช้เสียงข้างมากตัดสินในระบบสภาฯ สมาชิกสภาฯ จะแสดงความคิดเห็นอย่างไรก็ได้ อย่างไรก็ตามหลายแต่ท้ายที่สุดก็ต้องโหวตเสียงตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาฯ ในการประชุมสภาเทศบาล”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในสมัยประชุมสภาฯ นั้น ถึงจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบวาระการประชุมสภาฯ ด้วยความรู้ความสามารถของตนและใช้วิธีการตัดสินปัญหาด้วยการออกเสียงลงมติแบบประชาธิปไตย” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ในสมัยประชุมสภาเทศบาลพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สมาชิกสภาเทศบาลควรประชุมเพื่อหารือกันก่อนเพื่อหาข้อยุติของข้อดีข้อเสียให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันจะได้ทำการแก้ไขในเทศบัญญัติฉบับร่างเสียก่อนที่จะนำเข้าสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งยังเป็น การสร้างไมตรีต่อกันไม่เกิดความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น การหารือดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบริหารและข้าราชการประผู้รับผิดชอบด้วย เพื่อสะดวกกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดข้อความและงบประมาณให้เหมาะสม ก่อนนำเอาเทศบัญญัติฉบับสมบูรณ์เข้าสภาฯ เพื่ออนุมัติใช้งบประมาณประจำปี”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพยงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา และจุกบกพร่องในร่างเทศบัญญัติร่วมกันเสียก่อนที่จะนำเข้าไปพิจารณาในสภาฯ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรใช้สติปัญญาและความสุขุมรอบคอบในการพิจารณาอนุมัติและเทศบัญญัติต่างๆ โดยเฉพาะเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพราะเงินทุกบาททุกสตางค์เป็นเงินภาษีที่เก็บมาจากประชาชน ดังนั้น ประชาชนต้องได้รับประโยชน์สูงสุดกลับไปสู่ชุมชน การนำเอาความปัญหาและความต้องการของประชาชนมาเป็นตัวตั้งของการพิจารณาอนุมัติโครงการ หรืออนุมัติ ย่อมเกิดความเห็นพ้องต้องกันไม่ยากนัก การพูดคุยกันด้วยเหตุและผล เป็นวิธีการทางสันติวิธีที่ใช้สติปัญญาในการร่วมกันตัดสินใจ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรใช้สติปัญญาและประสบการณ์ของตนในการช่วยพิจารณาแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างสันติวิธี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภาฯ ส่วนใหญ่ จะเกิดจากการช่วงชิงงบประมาณในการจัดทำโครงการในพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีสมาชิกสภาฯ ในพื้นที่ดูแลอยู่ เพราะต่างคนต่างก็ต้องการงบประมาณลงไปพัฒนาพื้นที่ในรับผิดชอบของตนเอง การพิจารณาค่าจัดอันดับของปัญหาและความต้องการก่อน อะไรควรทำก่อนหลังตามความสำคัญ สมาชิกสภาฯ ทุกท่านต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนและความรู้ความสามารถ ในการชี้แจงข้อเหตุผล ต้องใช้สติปัญญาและความสามารถเฉพาะตัว ผู้วิจัยพบว่าสมาชิกสภาฯ ที่มีข้าวการเมืองต่างกันมักจะเกิดปัญหาข้อถกเถียงกันเพื่อประโยชน์ของฝ่ายตนเป็นที่ตั้งบ่อยครั้งนักที่จะยินยอมเห็นไปในแนวทางเดียวกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีมุมมองที่ต่างกัน ต่างต้องการผลงานลงในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบเพื่อคะแนนเสียงในครั้งต่อไป แต่การได้เข้าประชุมหารือกันนอกรอบก็มักจะตกลงกันได้ก่อนนำเทศบัญญัติเข้าพิจารณาในสมัยประชุมสภาฯ

3.1.5 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ภายในสภาฯ ด้านการยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ต่อการปฏิบัติหน้าที่ภายในสภาฯ ต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม ในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณให้ฝ่ายบริหารนำไปดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง ต้องยอมรับฟังเหตุผลของสมาชิกด้วยกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่ในสภาฯ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในสภาฯ มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา อย่างสันติวิธี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของสมาชิกสภาฯ ด้วยกัน ไม่ลบลู่ดูหมิ่น

หรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อนสมาชิกฯ ในขณะประชุมสภาฯ เพราะนอกจากจะเป็นการ แสดงออกถึงการไม่ให้ความสำคัญของการประชุมสภาฯ แล้ว ยังเป็นการไม่ให้เกียรติกับความคิด ของเพื่อนสมาชิกฯ ผู้อื่นด้วย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “ถ้าสมาชิกสภาเทศบาลไม่มีคุณธรรมและ จริยธรรมประจำใจแล้ว การประชุมสภาเทศบาลก็คงไม่ใช่การประชุมของสมาชิกสภาฯ ผู้ทรง เกียรติอย่างแน่นอน เมื่อการประชุมไม่สามารถดำเนินไปตามระเบียบวาระของการประชุมได้ อาจจะต้องถึงขั้นยุบสภาฯ เพื่อเลือกตั้งใหม่ก็เป็นได้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภา เทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้ สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ขอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกฯ พิจารณาด้วยเหตุและผลเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็น สำคัญ ไม่ดึงดันเอาความคิดของตนเองเป็นใหญ่ หรือเห็นแก่พวกพ้องมากกว่าการพิจารณาให้ถี่ถ้วน เหมาะสม”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเคารพและให้ เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ในการแสดงความคิดเห็น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง มี คุณธรรมและจริยธรรมในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณตามความเหมาะสมและเป็นจริงในปัญหา และความต้องการของประชาชน เป็นเรื่องธรรมดาที่บางครั้งจะมีการต่อสู้กันทางความคิดและ เหตุผลของแต่ละฝ่าย เพื่อจะนำเองงบประมาณไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบของตน เมื่อต่างฝ่ายต่างมีเหตุผลที่สมควรสมาชิกสภาเทศบาลก็ต้องนำเอาหลักการและ เหตุผลดังกล่าวมาพิจารณาอีกครั้งเพื่อหาข้อยุติจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังและลงมติในการ อนุมัติงบประมาณเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปดำเนินการต่อไป การที่สมาชิกสภาเทศบาลยึดหลัก คุณธรรมจริยธรรมในการพิจารณาอนุมัติและเทศบัญญัติโดยใช้หลักเหตุผลและความเป็นจริงการ ประชุมสภาฯ ก็จะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยไม่เกิดความขัดแย้งแต่อย่างใด

3.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาท ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ภายนอกสภาฯ

3.2.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด้านลำโรง ภายนอกสภาฯ ด้านการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาท ในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด โดยการเข้าไปพูดคุยสร้างความคุ้นเคยอธิบายให้ความรู้กับประชาชนถึงเรื่องการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างสุจริตไม่ซื้อสิทธิขายเสียง โดยใช้สื่อหลายๆ ประเภทเข้าช่วย เช่น เสียงไร้สายหรือเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองและอื่นๆ เอกสารความรู้กฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทางการเมือง วารสาร และแผ่นพับต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารทางการเมืองอย่างทั่วถึง และทันเหตุการณ์”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านลำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีจิตเสียสละทั้งเวลาและความสุขส่วนตัวเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านลำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายวินัย มโนรัตน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องแสดงบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนสนใจการเมืองทุกรูปแบบ เข้ามามีส่วนร่วมแสดงออกถึงความต้องการและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนตามแบบอย่างประชาธิปไตย โดยการแนะนำและให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อท้องถิ่นของตนเอง ร่วมกันคิดร่วมกันทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ประชาคมชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายวินัย มโนรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านลำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องบทบาททุกด้านที่จะนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้ได้มากที่สุด” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านลำโรง ตัวแทนประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ให้คำปรึกษาแนะนำให้ประชาชนเกิดความรักชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ

ตนเอง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลเป็นแกนนำคอยประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและ
ดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล
ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องแสดงบทบาทของ
การเป็นผู้ นำ ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยประสานงานเป็นตัวแทนของชุมชน” สัมภาษณ์เมื่อวันที่
15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า การแสดงบทบาทของสมาชิกสภา
เทศบาลตำบลด่านสำโรงภายนอกสภาฯ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น สมาชิกสภาฯ ได้มี
บทบาทหลายอย่าง ในการพื้นที่พบปะประชาชน เสริมสร้างความใกล้ชิดเป็นกันเอง ให้ความรู้
และข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นแกนนำในการใช้สิทธิใช้เสียง เป็นปากเสียงให้กับประชาชน เพื่อ
ประโยชน์สุขของส่วนรวม มีบทบาทในการช่วยประสานงานกับหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อ
ช่วยเหลือให้ชุมชนได้รับการพัฒนาไปถูกต้อง และได้รับงบประมาณช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และ
พัฒนาชุมชนให้ได้รับความสุข สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่น นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ทางการเมือง ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน สร้างจิตสำนึก
ให้ประชาชนรักชุมชนของตนเอง เสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวมไว้

3.2.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ด่านสำโรง ภายนอกสภาฯ ด้านการให้ชุมชนรู้จักการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และเชื่อมั่นใน ความเสมอภาคของคน

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล
ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า
“สมาชิกสภาฯ มีบทบาทในการจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการเมือง
ของประชาชน ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการ
ออกไปใช้สิทธิใช้เสียงของตนเอง เพื่อเลือกคนดีมีความสามารถ เข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชน
ในชุมชน กระทำตนเป็นตัวอย่าง แสดงบทบาทของการใช้สิทธิหน้าที่ของประชาชนคนไทยด้วย
ความเสมอภาค สร้างความรับผิดชอบต่อประชาชนเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิของประชาชน
ด้วยความเสมอภาคตามกฎหมาย ไม่กระทำการสิ่งใดที่ผิดต่อกฎหมายหรือสร้างความเดือดร้อนให้
ผู้อื่น

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่าน
สำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทในการเสริมสร้าง
ความรู้สึกสำนึกรับผิดชอบต่อ ในบทบาทหน้าที่ของประชาชนคนไทย ที่มีการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย ด้วยความเสมอภาคตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรออกพบปะกับประชาชนเป็นประจำ เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดี เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน บทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนก็ไม่น่าจะยาก ส่วนสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและความเสมอภาคของบุคคลในทางการเมืองนั้น ประชาชนจะรู้ข้อมูลกันพอสมควร แต่ที่ยังขาดอยู่คือความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องทางการเมืองเท่าที่ควร ก็อยู่ที่สมาชิกสภาฯ จะแสดงบทบาทอย่างไรที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนหันมาให้ความสำคัญทางการเมือง สละเวลาและประโยชน์ส่วนตัวเพื่อออกไปใช้สิทธิใช้เสียง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองด้วยความเสมอภาคตามกฎหมาย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โตศาตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องใช้จิตวิทยาในการหว่านล้อมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนให้ก้าวหน้าขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการใช้สิทธิหน้าที่ทางการเมืองด้วยความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน เช่น การพบปะประชาชนชี้แจงให้ความรู้กับประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง อบรมความรู้เรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในการเลือกตั้ง และความเสมอภาคทางกฎหมาย ประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองอย่างยุติธรรมและทั่วถึง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “บทบาทในการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญกับการเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับสมาชิกสภาเทศบาล” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลได้มีการเข้าร่วมประชุมกับประชาชนในชุมชนอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ทางการเมืองที่ประชาชนควรรู้ และความเสมอภาคในการใช้สิทธิทางการเมืองตามกฎหมายเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของ

นักการเมืองที่ถกฉวยโอกาสให้กับตนเองและพวกพ้องในเวลาเลือกตั้ง จัดประชามชุมนชน ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ เสนอปัญหา ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันตรวจสอบ และรับผิดชอบร่วมกัน จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในความเสมอภาคทางกฎหมาย มีสิทธิที่จะพิจารณาและใช้ดุลพินิจของตนเอง ไม่มีใครสามารถบังคับให้ใครทำอะไรได้ และสิ่งสำคัญ คือต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงอย่างยุติธรรมและทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ

3.2.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ภายนอกสภาฯ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม เช่น การปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในชุมชน ไม่กระทำความผิดกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งเสริมให้ความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชน สร้างศรัทธาให้ประชาชนเชื่อมั่นในหลักกฎหมายของไทย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างในการรักษากฎหมายบ้านเมือง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายสมศักดิ์ กลิ่นขจร ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมายนำเอากฎหมายมาปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ประชาชนทุกคนพอใจ ที่ผู้นำที่มีจิตสำนึก สุจริต ยุติธรรม จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายสมศักดิ์ กลิ่นขจร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำที่ดีไม่ กระทำความผิดกฎหมายทั้งต่อหน้าและลับหลัง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรัษฎสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธุ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านกฎหมาย เลือกตั้งทางสื่อต่างๆ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่

เกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมือง และสร้างสัมพันธภาพที่ดีไม่ให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติทางบวกต่อระบบนิติธรรม เคารพเชื่อฟังปฏิบัติตามหลักกฎหมายด้วยความเต็มใจ”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องเป็นผู้นำในการสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน ไม่ให้ประชาชนหลงผิดกับสิ่งที่ผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2533

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงส่วนใหญ่อีกพยายามปฏิบัติตน ให้เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม ชื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของส่วนรวมของประชาชนในชุมชนอยู่แล้ว เพราะพฤติกรรมที่สมาชิกสภาเทศบาลกระทำตลอดระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งอยู่นั้น จะเป็นข้อมูลในการพิจารณาเลือกตั้งในครั้งต่อไป นอกจากนี้จะทำให้ตนให้เป็นตัวอย่างแล้ว ยังมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและให้ความรู้กับประชาชนทางด้านกฎหมายและการใช้สื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน มีการจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายและการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลชุมชน สร้างสัมพันธภาพให้เกิดความสุขไม่ต้องพึ่งกระบวนการตามแนวทางยุติธรรมปกติ

3.2.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาท ของสมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ภายนอกสภาฯ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี โดยจัดให้มีการอบรมความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน เช่น วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนโดยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบส่งเสริมให้ประชาชนใช้ข้อมูลและเหตุผลการตัดสินใจอย่างสันติวิธี สมาชิกสภาฯ ต้องทำตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ต้องส่งเสริมให้ผู้มีสติปัญญาและประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนนั้นๆ เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือประชาชน โดยเป็นที่ปรึกษาแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน”

จากคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “นอกจากสมาชิกสภาเทศบาล จะมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันแล้ว ยังต้องมีบทบาทในการสรรหาผู้มีปัญญาและประสบการณ์ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ก็จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนมากขึ้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของเรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ เรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถทำความเข้าใจด้วยเหตุผล ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างสันติวิธีโดยการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท ที่เกิดขึ้นโดยคนในชุมชนเอง เสริมสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดความปรองดองกันในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในวิธีการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย บ้านเมือง”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของเรือเอกยงยุทธ โตศาสตร์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ กล่าวว่า “บทบาทในการเสริมสร้างความรักความสามัคคีที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุข” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยคนในชุมชนเอง ทำตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด ส่งเสริมผู้มีสติปัญญา รับฟังปัญหาและช่วยหาทางออกในการแก้ปัญหาของประชาชน ประสานหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการแก้ปัญหาที่ประชาชนไม่สามารถทำได้ ทำตนอยู่ข้างประชาชนเสมอเพราะสมาชิกสภาฯ เป็นตัวแทนของประชาชน”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษ์สำโรง กล่าวว่า “บทบาทหน้าของการเป็นตัวแทนประชาชนต้องทำทุกอย่างเพื่อประชาชน ให้ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้มีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรง ใช้ความรู้ความสามารถด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธีได้ ในหลายลักษณะ เช่น โครงการฝึกอบรมความรู้เรื่องเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย

กรณีพิพาทในชุมชน จัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์และไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถและประสบการณ์บวกกับข้อมูลและเหตุผลเข้าตัดสินปัญหาอย่างสันติวิธี โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นที่ประชาชนจะต้องใช้สติปัญญาในการตัดปัญหา อย่างรอบคอบ โดยใช้วิธีการโดยสันติไม่ให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมชุมชน ส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทุกประเภท เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การประท้วงโดยสงบตามวิถีทางทางการเมือง การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมือง เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังทำตัวแบบสุดโต่งอยู่

3.2.5 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแสดงบทบาท ของสมาชิกสภาเทศบาล

ตำบลด่านสำโรงภายนอกสภาฯ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา นายอุไร พุ่มโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาฯ ควรมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ได้ในหลายลักษณะ เช่น การทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม เมตตากรุณา ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในหลักธรรมะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ละเว้นจากอบายมุขต่างๆ ปลุกฝังให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีของไทย”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายอุไร พุ่มโพธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มพุ่มโพธิ์พัฒนา กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องเป็นผู้นำและจัดกิจกรรมทางศาสนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นการปลุกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในหลักธรรมคำสั่งสอนและประพฤติตนให้อยู่ในศีลธรรมอันดี” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายพงษ์ศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตัวแทนกลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พูลเจริญ นายพงษ์ศักดิ์ เรืองฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลต้องมียุทธศาสตร์ในการปลุกฝังให้ประชาชนเกิดศรัทธาในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ได้ในหลายลักษณะ เช่น เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมทางศาสนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ประสานผู้นำทางศาสนาเข้ามาจัดอบรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน จัดโครงการไหว้พระ ฟังเทศน์ ฟังธรรม ทำบุญใส่บาตรในวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนา จัดกิจกรรมถือศีล ทำสมาธิ เพื่อให้ประชาชนมีสติในการดำรงชีวิต”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายพวงศักดิ์ เรืองฤทธิ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สอง กลุ่มสัมพันธ์ พุดเจริญ กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดกิจกรรมทางศาสนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นประจำ เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม”

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง นายชาติชาย ศรีอำพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทหลายด้านในการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม โดยเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จัดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกับองค์กรทางศาสนา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีภาควิชาการอบรมคำสอนทางพุทธศาสนาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จัดโครงการนำผู้สูงอายุและผู้สนใจเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม ปฏิบัติสมาธิ และถือศีลในวันพระ เป็นต้น”

ตัวอย่างคำพูดบางตอนของนายชาติชาย ศรีอำพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลด่านสำโรง กลุ่มที่สาม กลุ่มรักษาสำโรง กล่าวว่า “สมาชิกสภาฯ ต้องแสดงบทบาทในการเป็นแกนนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางศาสนา ที่จัดให้ทำในวันสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะวันพระและวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2553

จากข้อมูลสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลต้องใช้ความพยายามปลูกฝังให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนาให้มากขึ้น เพราะเยาวชนไทยในปัจจุบันไม่สนใจกับการเข้าวัดทำบุญ เวลาจัดกิจกรรมทางศาสนา เห็นมีแต่ผู้สูงอายุเท่านั้นที่เข้ามาร่วมกิจกรรม วิทยากรถ้าไม่ใช่วันหยุดก็ไม่เห็นมีใครมาเข้าร่วมกิจกรรม ถ้าเป็นวันหยุดก็จะเห็นประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมมากหน่อย แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางศาสนายังมาที่หลังการหาเลี้ยงชีพ ฉะนั้นสมาชิกสภาฯ ต้องให้ความสำคัญกับการนำเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาให้มากขึ้น เพื่อกล่อมเกลาคิดใจมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต เช่น การทำบุญตักบาตรในวันปีใหม่ วันสงกรานต์ เข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันพระ จัดโครงการพาผู้สูงอายุไปทำบุญไหว้พระตามวัดต่างๆ มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากพอสมควร แต่เนื่องจากเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงเป็นพื้นที่ที่มีประชากรแฝงเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงเทศกาลต่างๆ ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ก็จะพากันกลับไปทำบุญที่บ้านเกิดของตนเอง ส่วนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เท่าที่สังเกตเยาวชนไม่ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจัง เป็นโครงการบังคับไม่ได้เกิดจากความสมัครใจอยู่ในโรงเรียนก็ปฏิบัติตามวิถีพุทธแต่พอออกไปภายนอกโรงเรียนก็กลับมาใช้ชีวิตทางธรรมชาติของสังคมตามเดิมสิ่งที่สำคัญคือประชากรแฝง ซึ่งนอกจากจะไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ตนเข้ามาอยู่อาศัยแล้วยังสร้างปัญหาให้กับชุมชนหลายด้าน เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จำนวน 12 คน จากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550 ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลจากการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ส่วนใหญ่เป็น เพศชายร้อยละ 83.33 เพศหญิงร้อยละ 16.67 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 50.00 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่าปวช. ร้อยละ 41.66 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 66.67 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-30,000 บาท รวมร้อยละ 66.66 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 3-4 ปี ร้อยละ 58.33 เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 75.00 สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ครั้งนี้มี 3 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ประการที่สองเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค และประการที่สามเพื่อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการวิจัยเอกสาร ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งเอกสารปฐมภูมิ และทุติยภูมิ สังเกตการณ์มีส่วนร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกพฤติกรรมของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบการวิจัยเอกสารควบคู่ไปด้วย

1.2.1 ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน

2550 แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขต 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1, 2, 6,7,10, และเขต 2 ประกอบด้วย หมู่ที่ 3,4,5,8,9 ตำบลลำโรงเหนือ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบไปด้วยคำถามที่กำหนดขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนและ คำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอุปสรรค ในการส่งเสริมประชาธิปไตย

2) แบบสังเกตการมีส่วนร่วม ใช้สำหรับบันทึกพฤติกรรมของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และสถานภาพทางสังคม

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการมีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสังเกตการมีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตามหลักการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกสภาเทศบาลในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามไม่ควรน้อยกว่า .60 (เดียนใจ เกตุษา 2532:121) จึงจะสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

5) แบบสัมภาษณ์ปรากฏในภาคผนวก ก.

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชถึงประธานสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง เพื่อขอความสะดวกและความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2550

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 12 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ที่จะนำไปดำเนินการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้สัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

ขั้นตอนที่ 3 การนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยใช้หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อจำแนกประเภทข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสังเกตตามแนวทางคำถามประกอบการสัมภาษณ์ สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) โดยการกำหนดคำถามเพื่อใช้สนทนากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่และจากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัย โดยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาอธิบายให้เห็นถึงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในด้านต่างๆ คือ ด้านการทำให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการทำให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน ด้านการทำให้ประชาชนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม(Rule of law) และด้านการทำให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

1.3 สรุปผลการวิจัย ผู้ศึกษาเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) บทบาทภายในสภาฯ และภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน 2) ปัญหาและอุปสรรค ภายในสภาฯ และภายนอกสภาฯ ของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง 3) ข้อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทภายในสภาฯ และภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการต่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 บทบาทภายในสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ประกอบด้วยบทบาททางด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การเชิญประชาชนและผู้นำชุมชนเข้ามีส่วนร่วมสังเกตการประชุมสภาฯ ในสมัยสามัญ
- 2) การตั้งกระทู้อภิปรายซักถามข้อสงสัยในการบริหารงานของฝ่ายบริหารผ่านประธานสภา
- 3) การพิจารณาและออกเสียงลงมติให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 4) การออกเสียงลงมติรับรองแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร
- 5) การพิจารณาญัตติ โดยการอภิปราย เน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนมากที่สุดและลงมติเห็นชอบเทศบัญญัติต่างๆ
- 6) การนำเสนอเรื่องความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนสู่สภาฯ ให้ผู้บริหารดำเนินการแก้ไข
- 7) การเป็นตัวแทนประชาชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเสนอบรรจุเป็นแผนพัฒนาเทศบาล
- 8) ปฏิบัติตนตามข้อบังคับการประชุมสภาฯ เคารพและยอมรับในมติเสียงข้างมากด้วยเหตุและผล
- 9) การอภิปรายหรือซักถามข้อสงสัยตลอดจนข้อเสนอแนะต่อฝ่ายบริหารต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน
- 10) การเสนอญัตติต่อสภาฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติเพิ่มเติมโครงการที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน และต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

1.3.2 บทบาทภายนอกของสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนประกอบด้วยบทบาทด้านต่างๆ 5 บทบาทดังนี้

1) บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาฯ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง

(1) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกสภาฯ กับประชาชนในชุมชนโดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับสมาชิกสภาฯ ในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

(2) การนำเสนอผลงานการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชน รับฟังความคิดเห็น และปัญหาต่างๆจากชุมชน เพื่อนำไปแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาเร่งด่วนที่เป็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนส่วนใหญ่

(3) การออกพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอพูดคุยให้ความรู้ความเข้าใจถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาชุมชนของตน ตามแนวทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย โดยสามารถแสดงความคิดเห็นกันได้อย่างอิสระเปิดเผย

(4) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม โดยใช้ช่องทางต่างๆ เช่น การพบปะพูดคุยในชุมชน การใช้เอกสารแผ่นพับ และการกระจายเสียงตามสายในชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการณรงค์หาเสียงเลือกคนดีมีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชน

(5) การประชาคมชี้แจงให้ประชาชนทราบว่าวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ในการปกครองแบบประชาธิปไตยประชาชนทุกคนจะต้องเคารพในกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด อย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ อยู่บนมาตรฐานเดียวกันทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือในสิ่งที่ทุกคนจะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ และต้องยอมรับผลการเลือกตั้งที่ประชาชนทุกคนเลือกเข้ามาเพื่อเป็นตัวแทน

2) บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำนักงานการให้ชุมชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน ดังนี้

(1) การเข้าหาประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเอง ทำความเข้าใจในชุมชนถึงการ ไปใช้สิทธิเป็นหน้าที่ของทุกคน

(2) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(3) การรณรงค์อธิบายและสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ทางการเมืองของตน

(4) การอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงเรื่องสิทธิต่างๆ ที่ประชาชนจะได้และอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

(5) การจัดตั้งชุมชนขึ้นทุกๆ หมู่บ้านเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

(6) การรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน

3) บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงด้านการให้คนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law) ดังนี้

(1) การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

(2) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องกฎหมายต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายใกล้ตัว

(3) การให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน โดยการจัดอบรมให้ความรู้ทางกฎหมาย

(4) การจัดการความขัดแย้งสร้างความสมานฉันท์ให้มีความรักความสามัคคีตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย

(5) การสร้างความเชื่อมั่นว่ากฎหมายคุ้มครองให้ประชาชนมีความสุขและปลอดภัย

(6) การปฏิบัติตนตามกฎหมาย

(7) การอธิบายให้ความรู้แก่ประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย

(8) การช่วยเหลือประชาชนต้องไม่หวังผลตอบแทน

(9) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการอบรม

(10) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในระเบียบการประชุม

(11) การสร้างสัมพันธภาพเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

4) บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงด้านความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี ดังนี้

(1) การใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธี

(2) การแก้ไขปัญหาโดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นให้หมดไปหรือให้น้อยลง และสร้างเสริมความสมานฉันท์ในสังคมของชุมชนนั้น

(3) การตั้งศูนย์รับคำร้องทุกข์และไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทต่างๆ ในชุมชน

(4) การสร้างระบบสมานฉันท์ บนพื้นฐานของความยุติธรรม

- (5) การสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
- (6) แก้ไขปัญหาด้วยความจริงใจ
- (7) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง
- (8) การร่วมมือกันหาวิธีการแก้ปัญหา โดยจะต้องยึดหลักกฎหมาย ความถูกต้อง ความจริง

- (9) การสนับสนุนให้มีการศึกษาโดยเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- (10) การวางตัวเป็นกลาง ด้วยการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

5) บทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรงด้านการให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

- (1) การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้ทุกคนที่ได้พบเห็น
- (2) การส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรม
- (3) การปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนเกิดศรัทธาในหลักธรรมคำสั่งสอน
- (4) การเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมทางศาสนา
- (5) การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม
- (6) การจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรม
- (7) การเข้าหาประชาชนรับเรื่องเดือดร้อนของประชาชน
- (8) การส่งเสริมคนทำความดี
- (9) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- (10) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง
- (11) การเคารพในศักดิ์ศรีและให้เกียรติชาวบ้านไม่ดูถูกผู้อื่น

2. อภิปรายผล

บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด้านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการต่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน จำแนกการอภิปรายออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่การติดตามข่าวสารทางการเมืองไปจนถึงการเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ กำจัด ขวัญทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการบริหารเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลในจังหวัดยะลา” พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามี

ส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และบทบาทที่สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ดำเนินการก็คือการเข้าหาประชาชน อธิบายให้ประชาชนเข้าใจในเรื่องของการเมือง การ ไปใช้สิทธิและหน้าที่ในการเลือกตั้งการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนของตน เพื่อไปปฏิบัติ หน้าที่เป็นผู้แทนประชาชน ในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยการลงพื้นที่พบ ประชาชนและการชี้แจงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนให้เข้ามาร่วมตามแนวทาง การเมืองการ ปกครอง ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย ที่บัญญัติไว้ว่าการเลือกตั้งเป็นสิทธิ หน้าที่ของประชาชนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คือ ให้ประชาชนทุกคนจะต้องเคารพในกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ บนมาตรฐานเดียวกัน และการยอมรับผลการเลือกตั้งที่ประชาชนทุกคนเลือกเข้ามาเพื่อเป็นตัวแทน ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การสร้างแรงบันดาลใจ สร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งการทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง ด้วยการ ชักชวนให้ประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิและเสียงในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยให้ประชาชน พิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง ว่ามีคุณสมบัติและมีคุณธรรมจริยธรรมและมี ความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2. ด้านการให้ชุมชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและเชื่อมั่นในความเสมอภาค ของคน ตามแนวทางของ ดร.เสนีย์ คำสุข (2550) ได้ให้ความหมาย ของประชาธิปไตยชุมชน คือ การที่สมาชิกมีความเสมอภาคและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องของส่วนรวม โดยการให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยเป็นในความเสมอภาคกัน รวมทั้งต้องอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงเรื่อง สิทธิต่างๆ ที่ประชาชนจะได้และอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น หน้าที่ของประชาชนที่จะต้องไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อเข้าไปบริหารท้องถิ่นของ ตนเองเพื่อให้มีความเจริญตามที่ประชาชนต้องการ เพราะประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ ภายใต้กฎหมาย รัฐธรรมนูญเท่าเทียมกันทุกคน ด้วยการเข้าถึงประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเองสร้างความเข้าใจ ให้ประชาชนในชุมชนถึงการไปใช้สิทธิเป็นหน้าที่ของทุกคน ถ้าไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะทำให้เสีย สิทธิบางประการได้ รวมทั้งการเข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆตาม โครงการอบรม ให้ความรู้กับ ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยในชุมชน เช่น การให้ความรู้ทาง กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง ให้ประชาชนทราบสิทธิของตนเองตระหนักถึง ความสำคัญของการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของตน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจร่วมกัน ด้วยความเสมอภาค เพื่อสร้างความเชื่อมั่นใน ความเสมอภาคของตน ประชาชนทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ที่เสมอภาคตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญ ประการที่สำคัญคือ ต้องให้เกียรติประชาชน โดยเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็น

มนุษย์และต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่ซื้อสิทธิหรือขายเสียงในเวลาหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตนว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร สิทธิและหน้าที่ของตนที่พึงปฏิบัติและความเสมอภาคของบุคคล จะต้องมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งชุมชนขึ้นทุกๆ หมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการบริหารชุมชน ตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี และเพื่อความร่วมมือกันบริหารชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพรัชต์ สุนทรวิงศ์กมล ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า การให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองทำให้ประชาชนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของตน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจร่วมกัน ด้วยความเสมอภาค เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของตน ประชาชนทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ที่มีความเสมอภาคตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

3. ด้านการให้คนในชุมชนเคารพและเชื่อฟังในหลักนิติธรรม(Rule of law) สอดคล้องกับการศึกษาของเบญจมา สวัสดิ์โอ ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่” ทำได้ ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย ด้วยการฝึกอบรม และการเสริมสร้างความยุติธรรมให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อระบบกฎหมายไทย โดยการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีเคารพกฎหมายและไม่กระทำความผิดกฎหมายทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องไม่กระทำความผิดที่ผิดกฎหมาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน เคารพและปฏิบัติตามหลักนิติธรรม พร้อมทั้งการสร้างความศรัทธาให้ประชาชนเชื่อมั่นว่า กฎหมายคือสิ่งที่จะคุ้มครองให้ประชาชนมีความสุขและปลอดภัย รวมทั้งการอธิบายหลักของกฎหมายเบื้องต้นที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันว่ามีหลักอย่างไร ให้คุณให้โทษอย่างไรในการที่จะกระทำนั้นๆ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องเคารพเชื่อฟังในหลักนิติธรรม (Rule of law) ตามแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด

4. ด้านการให้คนในชุมชนแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาด้วยสันติวิธีและด้วยความรู้ความสามารถ ตามแนวทางที่ ดร. เสนีย์ คำสุข (2550) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยหรือรัฐบาลประชาชนในสมัยใหม่ที่พึงปรารถนาจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่อดีตประธานาธิบดี Abraham Lincoln ของสหรัฐอเมริกาอธิบายไว้ที่ Gettysburg ว่า “Government of the people, by the people,

and for the people” ซึ่งมี 3 ส่วนประกอบสำคัญ หนึ่ง เป็นของประชาชน ไม่ใช่เฉพาะที่เข้าใจว่าเป็น การปกครองเหนือประชาชนทุกคนเท่านั้น แต่เป็นการได้รับความชอบธรรม (ในการปกครอง) มา จากการมอบพันธสัญญาให้กับรัฐบาล หรือรัฐบาลโดยการยอมรับ สอง โดยประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการปกครอง และสาม เพื่อประชาชน คือ การปกครอง ที่มุ่งทำให้เกิด “สวัสดิการร่วม” และการป้องกันสิทธิของปัจเจกบุคคลเป็นไปได้จริง อย่างไรก็ตาม หลักการเหล่านี้มีการยอมรับกันกว้างขวาง ไม่แต่เฉพาะประชาธิปไตยเสรีในยุโรปตะวันตก อเมริกาเหนือและออสเตรเลีย แต่ยังรวมทั้งในประเทศคอมมิวนิสต์ ระบอบชาตินิยมพรรคเดียวในโลกได้ ประเด็นสำคัญก็คือ แนวทางการอธิบายหลักการดังกล่าวว่าเน้นที่จุดใด และต่างกันอย่างไร ประชาธิปไตยเสรีเน้นที่การป้องกันสิทธิของพลเมืองและแนวคิดการปกครองโดยกฎหมาย คอมมิวนิสต์เน้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการด้านผลประโยชน์ของสามัญชน ผู้นำชาตินิยมที่มุ่งใจมวลชน มักเน้นความชอบธรรมในฐานะผู้นำที่ประชาชนยอมรับและการมุ่ง ไปสู่เป้าหมายของชาติ มีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีการเมืองที่ก่อให้เกิด ความสมานฉันท์ ไม่ใช่การเมืองที่ก่อให้เกิดความแตกแยกรุนแรงเยี่ยงปัจจุบัน ฉะนั้นบทบาทของ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงที่พึงกระทำ คือ การนำเสนอปัญหาต่อที่ประชุมของชุมชนให้ รับทราบ โดยทั่วกัน แล้วช่วยกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรให้รู้และเข้าใจ ถึงปัญหาและแก้ไขด้วยเหตุผล ตามหลักความเป็นจริง พร้อมทั้งมีการประเมินสถานการณ์ ต้องระบุ ให้ได้ว่าอะไรคือปัญหาหลักที่ชุมชนเผชิญอยู่ ตลอดจนการพิจารณาถึงหนทางแห่งการแก้ไขปัญหา รวมทั้งประเมินความต้องการของชุมชนที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการให้ประชาชนในชุมชน ร่วมมือและหาวิธีการแก้ปัญหา ตามแนวทางที่ถูกต้องตามหลักของความถูกต้อง หลักความเป็นจริง และหลักกฎหมาย ซึ่งจะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนด้วยเหตุด้วยผล โดยใช้แนวทาง ด้วยสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา การไกล่เกลี่ยกรณีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในชุมชนให้หมดไป และสร้าง เสริมความสมานฉันท์ในสังคมของชุมชนนั้น ส่งเสริมให้ประชาชนรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน ลด ปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักความยุติธรรม หลักของเหตุผลว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูกและต้องสร้าง ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในชุมชนและ ต้องแก้ไขปัญหาด้วยความจริงใจ โดยการ วางตัวเป็นกลาง ไม่ควรด่วนตัดสินใจ ควรตรึงตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ คิดด้วยเหตุผล เพื่อให้สังคมนั้นๆ ยอมรับ ตามมติของส่วนรวม

5. ด้านการให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางที่ ดร. เสนีย์ คำสุข (2550) กล่าวว่า การยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลางในการปกครอง โดย และ เพื่อ ประชาชนอย่างแท้จริง ตามหลักการปกครองโดยกฎหมาย ในประเทศที่มีการปกครองแบบ ประชาธิปไตยสมัยใหม่จึงมักเริ่มด้วยการจัดทำสถาบันประชาธิปไตยขึ้นมาก่อนเพื่อเป็น

องค์ประกอบพื้นฐานสำคัญในการจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดและจัดวางระบบการเมือง รวมทั้งการวางหลักประกันด้านสิทธิของประชาชนตามหลักนิติธรรมและคุณธรรมจริยธรรม รัฐธรรมนูญที่สร้างขึ้น จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างประชาธิปไตย ความสำเร็จของรัฐธรรมนูญคือ การกำหนดสาระสำคัญ เจตนารมณ์ เงื่อนไข และองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของประชาธิปไตยไว้ครบถ้วนและชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างประชาธิปไตย คือ การปกครองของโดยและเพื่อประชาชน หรือคนส่วนใหญ่ในสังคม แต่ถ้าวรัฐธรรมนูญล้มเหลว คือไม่สามารถจัดทำองค์ประกอบ ต่างๆ ของประชาธิปไตยได้ และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประชาธิปไตยก็ล้มเหลวด้วย การปกครองก็จะเป็นของ โดย และเพื่อคนส่วนน้อยที่มีอำนาจในทุกรูปแบบ ฉะนั้นบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงที่พึงกระทำ คือทำได้โดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพุทธศาสนา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เคารพในศักดิ์ศรีและให้เกียรติชาวบ้าน ไม่ดูถูกผู้อื่น ส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนา รู้จักบาปบุญ คุณโทษและรู้จักภัย และละเว้นจากอบายมุขต่างๆ ให้อยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีปรองดองกัน ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาหรือคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดอบรมเกี่ยวกับความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ให้กับประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น และต้องเข้าหาประชาชนเพื่อรับทราบปัญหาของประชาชนเพื่อจะทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข

2.1 ปัญหาและอุปสรรคภายในสภาฯ ของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ได้แก่

2.1.1 ปัญหาสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน คือ เป็นสมาชิกสภาฯ ที่มาจากกลุ่มของฝ่ายบริหารและสมาชิกสภาฯ ที่เป็นฝ่ายค้าน ทำให้การแสดงบทบาทไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะสมาชิกสภาฯ ที่มาจากกลุ่มฝ่ายบริหาร ไม่แสดงบทบาทในการอภิปรายหรือแสดงข้อคิดเห็นแต่อย่างใด โดยเฉพาะเรื่องของการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารด้วยแล้วไม่เคยเสนอหรืออภิปรายเลย

2.1.2 ปัญหาสมาชิกสภาฯ ส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรืออภิปรายในสภาฯ เลย เนื่องจากมีความเกรงใจฝ่ายบริหารเพราะเคยเป็นผู้อุปถัมภ์ค้าชูกันมาก่อน ทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเหนือฝ่ายสภาฯ โดยเฉพาะถ้าประธานสภาฯ มาจากฝ่ายบริหารด้วยแล้ว อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ ไม่มีความเสมอภาคในด้านการอภิปรายหรือเสนอข้อคิดเห็นใดๆ

2.2.3 ปัญหาสมาชิกสภาส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อกฎหมายต่างๆ ต้องพึ่งพาข้าราชการประจำ จึงไม่กล้าที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่

2.2.4 ปัญหาด้านการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาฯ ไม่สามารถแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ สาเหตุเพราะถูกปิดกั้นทางข้อมูลจากหน่วยงานรับผิดชอบ เนื่องจากผู้ที่มีข้อมูลก็คือฝ่ายข้าราชการประจำ และข้าราชการประจำก็คือผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของฝ่ายบริหาร

2.2.5 ปัญหาด้านการนำเสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปแก้ไข ไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างทันท่วงที บางครั้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไม่ได้รับการแก้ไข เนื่องมาจากปัญหาของกลุ่มการเมืองคนละฝ่าย

2.2 ปัญหาและอุปสรรคภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ได้แก่

2.2.1 ปัญหาปากท้องในเรื่องของการประกอบอาชีพ คนส่วนใหญ่ในชุมชนหาเช้ากินค่ำ ต้องต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจประจำวัน ไม่มีเวลาให้กับสังคมมากนัก

2.2.2 ปัญหาประชาชนในชุมชนไม่ได้ใส่ใจและไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องการเมือง เพราะมีแนวคิดในทางลบต่อระบบการเมือง

2.2.3 ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังยึดระบบอุปถัมภ์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองอยู่ การจะให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ยังต้องมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจ

2.2.4 ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน ทำให้การพัฒนาในชุมชนไม่ค่อยก้าวหน้าเท่าที่ควรเพราะสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองเป็นสำคัญ

2.2.5 ปัญหาเกิดจากชุมชนแออัดอยู่กันอย่างหนาแน่น แต่ไม่ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในพื้นที่ ปัญหาประชากรแฝงมีเป็นจำนวนมาก การพัฒนาเป็นไปด้วยความลำบาก ประชาชนไม่มีอาชีพที่แน่นอน เกิดปัญหาการว่างงาน อาชญากรรมและยาเสพติด ไม่คิดพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เพราะไม่ใช่ถิ่นฐานบ้านเกิด

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทภายในสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

1. สมาชิกสภาเทศบาลควรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและแสดงบทบาทของตน ในการเป็นปากเป็นเสียงให้ประชาชน โดยการนำปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน เสนอเข้าสู่สภาฯ ทำการอภิปราย เพื่อให้ผู้บริหารรับทราบถึงปัญหา ความเดือดร้อน หรือความต้องการของประชาชนที่เกิดขึ้นในชุมชน และนำไปแก้ไข โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง

2. สมาชิกสภาเทศบาลแสดงบทบาทในด้าน การติดตามและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารอย่างสม่ำเสมอ ให้การดำเนินงานตามนโยบายเป็นไปอย่างถูกต้อง และโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. สมาชิกสภาเทศบาลควรมีความคิดสร้างสรรค์แต่สิ่งที่ดี มีอิสระ มีจุดยืนเป็นของตนเอง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ อย่างมั่นใจ ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ถือปฏิบัติ ต้องมีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ในการแสดงบทบาทของตน

4. สมาชิกสภาฯ ควรร่วมมือร่วมใจกันแสดงบทบาทเป็นตัวแทนของประชาชน โดยนำเอาประชาชนมาเป็นตัวตั้งในการพิจารณา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นตัวแทนของประชาชน

5. สมาชิกสภาฯ ควรมีวิสัยทัศน์ในการแสดงบทบาทของตน และมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทภายนอกสภาฯ ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ได้แก่

1. สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาท ในการเร่งเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนและตำบล ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถที่จะดูแลตนเองได้ในระดับหนึ่ง

2. สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาท ในการจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อสังคม ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดความรักชุมชนของตนเอง

3. สมาชิกสภาฯ ต้องแสดงบทบาทในการช่วยกล่อมเกลากิจกรรมของประชาชนในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง เพื่อสรรหาคณะที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม

จริยธรรม และอุทิศตนเพื่อทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมชุมชนอย่างแท้จริง มาเป็นตัวแทนของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยไม่ยึดเอาผลประโยชน์เพียงเล็กน้อยมาเป็นตัวตัดสินใจ

4. สมาชิกสภาเทศบาลควรมีบทบาทอย่างมากในการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน และมีบทบาทในการชักชวนให้ประชาชนหรือผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล เพื่อมีส่วนร่วมในการรับรู้และตัดสินใจ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อสภาเทศบาลได้

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ตามแนวทางของหลักวิชาการ
- 2) ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ด้วยการให้ความเคารพในสิทธิของทรัพย์สินทาง

ปัญญา

3.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภาเทศบาล ที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงตัดสินใจเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาล
- 2) การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านสำโรงตัดสินใจเลือกเป็นผู้บริหารท้องถิ่น
- 3) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยบทบาทสมาชิกสภาเทศบาล ทั้ง 7 แห่ง ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน เพื่อให้ได้แนวความคิดที่หลากหลาย

3.3.3 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

- 1) ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 2) ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาล
- 3) ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้เข้าร่วมประชาคมในชุมชนทุกครั้ง
- 4) ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทุกครั้ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง (2543) *ประกาศกรมการปกครองเรื่อง แจ่งข้อมูลทางการปกครอง ลงวันที่ 20 มกราคม 2543* [ม.ป.ท : ม.ป.พ.]
- ก้ำจัด ขวัญทอง (2539) “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการบริหารเทศบาล: ศึกษากรณีเทศบาลในจังหวัดยะลา” สารนิพนธ์ปัญหาพิเศษทางรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ชาญไชย มุตตาหารัฐ (2550) “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการบริหารงานเทศบาล กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคลองส้ว เทศบาลเมืองบ้านพรุ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยณพงศ์ สุวรรณ (2540) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล : ศึกษากรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช” สารนิพนธ์ปัญหาพิเศษทางรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520) *การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เดือนใจ เกตุษา (2532) *การสร้างแบบทดสอบ 1: แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เทศบาลตำบลด่านสำโรง (2550) *วารสารเทศบาลด่านสำโรง* นนทบุรี สำโรงการพิมพ์
- ทิพพาพร พิมพ์สุทธิ (2521) *พัฒนาทางการเมือง* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จิตยา สุวรรณชญ (2510) *พัฒนากร : ความคาดหวัง บทบาทของพัฒนากร* พระนครศรีอยุธยา โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- เบ็ญจา สวัสดิ์โอ (2527) “บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลนคร เชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บรรพต วีระสัย (2514) *สังคมวิทยา – มานุษยวิทยา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- บริษัทสกายบุ๊ก (2550) *รัฐธรรมนูญและพ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550*
กรุงเทพมหานคร พี เอ็น เค แอนด์ สกายพริ้นติ้งส์
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526) *การปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ประหยัด ชะคะนอง (2523) “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของหน่วยการ
ปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ประหยัด หงษ์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2529) *ปัญหาและแนวทางการปรับปรุง
ประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย* กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
“พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476” [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.]
“พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496” [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.]
“พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช
2543” (2543) *อำนาจหน้าที่และโครงสร้าง* กรุงเทพมหานคร
“พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535” [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.]
- พิทยา สายหู (2516) *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกทางสังคม* กรุงเทพมหานคร พัฒนาส
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร
ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- มดิชนรายส์ปดาห์ (2550) “บทความพิเศษพิเศษ वेशี ประชาธิปไตยชุมชน : รากฐานของ
การเมืองสมานฉันท์ และการเมืองคุณธรรม” วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2550 ปีที่ 27
ฉบับที่ 1392 สำนักพิมพ์มดิชน
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) “การบริหารการพัฒนาชนบท: หน่วยที่ 1-6” พิมพ์ครั้งที่
11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ไมตรี อินทุสุต (2550) *ลงประชามติรัฐธรรมนูญ: อภิมติหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน
ระบอบประชาธิปไตย* วารสารท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ลพบุรีการพิมพ์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2540) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
“ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล พ.ศ. 2496”
[ม.ป.ท. : ม.ป.พ.]
“ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2541”
[ม.ป.ท. : ม.ป.พ.]

- รังสรรค์ พิมพันธ์ (2521) “บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของเยาวชนในการดำเนินงานศูนย์เยาวชนชนบท” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ลิขิต ชีรเวทิน (2525) การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เอกสารทางราชการหมายเลข 5 [ม.ป.ท.] ศูนย์วิจัยรัฐศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์
- _____ (2527) ทฤษฎีพัฒนาการเมือง กรุงเทพมหานคร ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เลิศพร พงษ์พิพัฒน์ (2550) “บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหลังสวน” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วันชัย วัฒนศัพท์ (2546) “การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร บรรยายในการสัมมนานายจ้างและลูกจ้างภาครัฐวิสาหกิจ เรื่องระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ” กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา (2538) “รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลและรายชื่อคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-43” กรุงเทพมหานคร ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2546) คู่มือประชาชนสำหรับการเลือกตั้ง กรุงเทพมหานคร ไร่ไทยเพรส
- _____ (2547) คู่มือประชาชนเลือกตั้ง ส.ส. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2548) คู่มืออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรุงเทพมหานคร เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักต์
- สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ (2552) “รายงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ” สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ
- สมเดช สิทธิพิงศพิทยา (2533) “บทบาทของสำนักงานพัฒนาชุมชนเขตในการสนับสนุนงานพัฒนาชนบทของจังหวัดและอำเภอ : ศึกษาจากทัศนระของพัฒนาการจังหวัดและพัฒนาการอำเภอ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุกัญญา สุขการณ์ (2537) “ปัญหาอุปสรรคของการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านพรุ” สารนิพนธ์ปัญหาพิเศษทางรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สุพัตรา สุภาพ [ม.ป.ป.] สังคมวิทยา กรุงเทพมหานคร แพร์พิทยา
- สุชา จันท์ธอม และสุราง จันท์ธอม (2520) จิตวิทยาสังคม กรุงเทพมหานคร แพร์พิทยา

- เสนีย์ คำสุข (2550) *รัฐศาสตร์: รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร
รัฐสภา
- อภิชาติ โตดิลกเวชช์ (2530) *ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทนักการเมืองท้องถิ่น*
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาทร คุระวรรณ, อาคม ใจแก้ว [ม.ป.ป.] *บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการอนุรักษ์และพัฒนา*
แหล่งน้ำขนาดเล็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบริเวณรอบนอกเขตเทศบาลขนาดใหญ่จังหวัด
สงขลา สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อานนท์ อาภาภิรมย์ (2516) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร แพร่พิทยา
- อุทัย หิรัญโต (2523) *การปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
_____. (2526) *สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา – มานุษยวิทยา* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ไพรัชต์ สุนทรวิงศ์กมล ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะ
กรณี สมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่”
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์ ชมรมศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมของ
บุคคลที่มีต่อสังคม ในสังคมประชาธิปไตย
- นิรันดร์ คำเสมานันท์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการควบคุมฝ่ายบริหารของฝ่ายนิติบัญญัติ” ศึกษา
กรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดแพร่
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี และ รสชาพร โกมลเสวิน ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการ
สื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น 10 จังหวัดภาคใต้” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย ปีที่ 29 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2552
- สมบัติ ทัพเมธิ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
- Biesonz, Moris H., and Biesonz, John. (1978). *Introduction of Sociology*. New Jersey : Prentice
Hall, Inc.
- Broom, Leonard., and Selznick, Phillip. (1963). *Sociology*. New York : Harper & Row Publisher,
Inc.
- Burustein, Samuel J. and O’Hara, Patrick. (1979). *Public Administration : Organization, People
and Public Policy*. New York : Harper & Row.
- Grenn, Arnold W. (1976). *Sociology*., New York : McGraw – Hill Book Company.
- Linton, Raiph. (1964). *Tested of Man*. New York : D. Appleton Century – crofts.

- Mead., G.H. (1950). *Mind self and Society*. Chicago : University of Chicago Press.
- Merrill, Francis E. (1957). *Society and Culture*. New Jersey : Englewood Cliffs, Prentice – Hall, Inc.
- Riggs, Fred W. (1970). *The Context of Development Administration*. Durham, North Carolina : Duck University Press.
- Saul, Kalz M. (1970). A System Approach to Development Administration. In Fred W. Rigg, (ed.) *Frontiers of Development Administration*. Durham, North Carolina : Duck University Press.
- Weidner, Edward W. [n.d]. *Development Administration : A New Focus for Research*. [n.p].
- Sybil L. Stokes (ed.). (1962). *Paper in Comparative Public Administration*. Ann Arbor, Michigan : The University of Michigan.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ

ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงในการส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชนและ3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชน คำตอบของท่านจะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเท่านั้น

การวิจัยครั้งนี้จะไม่บรรจุวัตถุประสงค์ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ข้อแนะนำ

1. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และสถานภาพทางสังคม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกมีลักษณะแบบปลายเปิด โดยสัมภาษณ์จากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

2. โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสัมภาษณ์แต่ละส่วน และกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

นางศิริวดี ภัทรภูวดล

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่องบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ
ในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

.....
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าปวช.
 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส. 4. ปริญญาตรี
 5. ปริญญาโท
4. ศาสนา 1. พุทธ 2. คริสต์ 3. อิสลาม
5. อาชีพ 1. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย 2. รับจ้าง/บริษัทเอกชน 3. อื่นๆโปรดระบุ...
6. รายได้ต่อเดือน 1. น้อยกว่า 5,000 บาท 2. 5,001 – 10,000 บาท
 3. 10,001 – 20,000 บาท 4. 20,001 - 30,000 บาท
 5. มากกว่า 30,000 บาท
7. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 1. น้อยกว่า 1 ปี 2. 1 – 2 ปี
 3. 3 – 4 ปี 4. มากกว่า 4 ปี
8. สถานภาพทางสังคม 1. ประชาชนชุมชน 2. ประชาชนกลุ่ม(โปรดระบุ).....
 3. อาสาสมัคร 4. สมาชิก (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกมีลักษณะแบบปลายเปิด โดยสัมภาษณ์จากสมาชิกสภาเทศบาลตำบล
ด่านสำโรง เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : ชื่อ.....นามสกุล.....

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรงเขต.....

1. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่
การติดตามข่าวสารทางการเมืองไปจนถึงการเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้าดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองและ
เชื่อมั่นในความเสมอภาคของคน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสัมภาษณ์ มา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นางศิริวิดี ภัทรภูวคด
วัน เดือน ปีเกิด	17 พฤศจิกายน 2497
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2545
สถานที่ทำงาน	เทศบาลตำบลด่านสำโรง ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองประธานสภาเทศบาลตำบลด่านสำโรง

